

Alagir school

Алагирьы скъола

Школа Алагир

Gasieva Ludmila Yurjevna, Khajretdinova Elmira Rakhimzhanovna, Kasabieva Albina Izmailovna

Гасиева Людмила Юрьевна, Хайретдинова Эльмира Рахимжановна, Касабиева Альбина Измаиловна

Recorded in Alagir by O.I. Belyaev, A.P. Vydrin, N.V. Serdobolskaya. Text 2013. Interlinearized by A.P. Vydrin

Записано в школе г. Алагир, записывали О.И. Беляев, А.П. Выдрин, Н.В. Сердобольская. Текст 2013.

Глоссировал: А.П. Выдрин

1.1 Гасиева : Я буду говорить на самую такую ... обыденную тему для себя ,
Гасиева буду на
Gasieva I will

потому что я ... у меня по паспорту фамилия осетинская , да , супруга фамилия
что я у меня по
that I

, а когда все узнают , что я не осетинка , начинается вот этот ажиотаж
а что я не вот этот
and that I

вокруг меня .
меня

Gasieva: [speaks Russian] I will speak about the most usual things for me, because I... I have an Ossetic family name in the passport, yes, my husband's family name and when people find out that I'm not Ossetian they are amazed.

1.2 Потому что мало кто верит , что я не осетинка .
что что я не
that that I

[speaks Russian] Because most of the people don't believe that I'm not Ossetian.

2.1 Зæгъын та мæ афтæ фæнды , æз
зæгъ -ын =та =мæ афтæ фæнд -ы æз
say INF =CONTR =1SG.ENCL.GEN so want PRS.3SG I

райгуырдтæн ам , Алагирьы .
рай- гуырд -тæн ам Алагир -ы
PV be.born PST.INTR.1SG DemProx.IN Alagir INESS

[speaks Ossetic] I want to say that I was born here, in Alagir.

2.2 Мæнæн мæ мад æмæ мæ фыд сты адыгейæгтæ
мæнæн мæ= мад æмæ мæ= фыд сты адыгейæг -т -æ
I.DAT POSS.1SG= mother and POSS.1SG= father be.PRS.3PL Adyghe PL NOM

, уым фæцардысты , æмæ мæ мад æмæ мæ
 уым фæ- цард -ысты æмæ мæ= мад æмæ мæ=
 DemDist.IN PV live PST.INTR.3PL and POSS.1SG= mother and POSS.1SG=

фыд ансамблы кусджытæ уыдысты æмæ ардæм
 фыд ансамбл -ы кус -дж -ыт -æ уыд -ысты æмæ ардæм
 father ensemble GEN work PTCP.PRS PL NOM be PST.INTR.3PL and here
 worker

ссыдысты , Алагирмæ , концерт æвдыстой .
 с- сыд -ысты Алагир -мæ концерт æвдыст -ой
 PV go PST.INTR.3PL Alagir ALL concert show PST.TR.3PL

My mother and my father, who was Adyghe, they lived there and my mother and my father were playing in ensemble, they came here, to Alagir and performed a concert.

2.3 Æмæ мæ фыдæн тынг фæцыди Алагир йæ
 æмæ мæ= фыд -æн тынг фæ- цыд -и Алагир йæ=
 and POSS.1SG= father DAT very PV go PST.INTR.3SG Alagir POSS.3SG=

зæрдæмæ .
 зæрдæ -мæ
 heart ALL

My father liked Alagir a lot.

2.4 Æмæ мæ фыд ссыди фыццаг , уыйфæстæ
 æмæ мæ= фыд с- сыд -и фыццаг уый фæстæ
 and POSS.1SG= father PV go PST.INTR.3SG first DemDist.GEN after

та – мæ мад уыйфæстæ .
 =та мæ= мад уый фæстæ
 =CONTR POSS.1SG= mother DemDist.GEN after

First my father came here and then - my mother.

2.5 Æз та райгуырдтæн ам , Алагиры .
 æз =та рай- гуырд -тæн ам Алагир -ы
 I =CONTR PV be.born PST.INTR.1SG DemProx.IN Alagir INESS

Me, I was born here, in Alagir.

2.6 Æмæ уырыссагау куыд дзырдтон , иронау дæр афтæ
 æмæ уырыссаг -ау куыд дзырд -т -он ирон -ау =дæр афтæ
 and Russian EQU how talk TR PST.TR.1SG Ossetic EQU =PTCL so

дзырдтон .
 дзырд -т -он
 talk TR PST.TR.1SG

I spoke Ossetic as good as Russian.

2.7 **Мах** **нæ** **хæдзары** **дзырдтам** **кæрæдзимæ**
 мах нæ= хæдзар -ы дзырд -т -ам кæрæдзи -мæ
 we.NOM POSS.1PL= house INESS talk TR PST.TR.1PL RCP ALL

уырыссагау **æмæ** **нæхи** **æвзагыл** , **адыгейагау** , **фæлæ**
 уырыссаг -ау æмæ нæ= хи æвзаг -ыл адыгейаг -ау фæлæ
 Russian EQU and POSS.1PL= REFL.GEN language SUPER Adyghe EQU but

детсадмæ **та-иу** **куы** **ацыдтæн** **æмæ-иу**
 детсад -мæ =та =иу куы а- цыд -тæн æмæ =иу
 ALL =CONTR =ITER when PV go PST.INTR.1SG and =ITER
 kindergarten

сывæллæттимæ **куы** **ныхас** **кодтон** , **уæд** – **иронау** .
 сывæллæ -тт -имæ куы ныхас код -т -он уæд ирон -ау
 child PL COMIT when word do TR PST.TR.1SG then Ossetic EQU

At home we spoke our mother tongue, Adyghe, but when I came to kindergarten I communicate with children in Ossetic.

2.8 **Æмæ** **мæнмæ** **афтæ** **кæсы** , **бирæтæ** **дис** **фæкæнынц**
 æмæ мæнмæ афтæ кæс -ы бирæ -т -æ дис фæ- кæн -ынц
 and I.ALL so seem PRS.3SG a.lot.of PL NOM amazement PV do PRS.3PL

, **ирон** **адæм** **куы** **фæдзурынц** , **æмæ** **æз** **дæр** **куы**
 ирон адæм куы фæ- дзур -ынц æмæ æз =дæр куы
 Ossetic people when PV talk PRS.3PL and I =PTCL when

фæдзурын , **уæд** **æвæццæгæн** **æй** **нæ** **фæвзарынц** ,
 фæ- дзур -ын уæд æвæццæгæн =æй нæ фæ- взар -ынц
 PV talk PRS.1SG then maybe =3SG.ENCL.GEN NEG PV investigate PRS.3PL

æз **ирон** **нæ** **дæн** , **уый** .
 æз ирон нæ дæн уый
 I Ossetic NEG be.PRS.1SG DemDist.GEN

It seems for me that many people are amazed, when Ossetians speak and I also speak [Ossetic], probably, they can't understand whether I'm Ossetian or not.

2.9 **Æмæ** **иуырдыгæй** **мæхицæн** **дæр** **тынг** **æнцон** **вæййы** ,
 æмæ иу -ырдыгæй мæ= -хицæн =дæр тынг æнцон вæйй -ы
 and one RCS POSS.1SG= REFL.DAT =PTCL very easy happen PRS.3SG

уый **тыххæй** **æмæ** **æз** **уарзын** **ирон** **æвзаг** .
 уый тыххæй æмæ æз уарз -ын ирон æвзаг
 DemDist.GEN for and I love PRS.1SG Ossetic language

иуардыгæй pronounces as иуыздыгæй

On the one hand, it is very easy for me because I love Ossetic language.

2.10 **Мæнæ** **ирон** **адæм** **иронау** **куы** **нæ** **фæдзурынц** , **гъе**
 мæнæ ирон адæм ирон -ау куы нæ фæ- дзур -ынц гъе
 there,that.is Ossetic people Ossetic EQU when NEG PV talk PRS.3PL well
 DISC

уый **та** **мын** **вæййы** **тынг** **зын** , **уый**
 уый =та =мын вæйй -ы тынг зын уый
 DemDist.NOM =CONTR =1SG.ENCL.DAT happen PRS.3SG very hard DemDist.GEN

тыххæй æмæ йер Владикавказы цæрджытæ кæсын , **æмæ**
 тыххæй æмæ йер Владикавказ -ы цæр -дж -ыт -æ кæс -ын æмæ
 for and now Vladikavkaz GEN live PTCP.PRS PL NOM look PRS.1SG and
 inhabitant

ирон æвзаг æппындæр ... куыд зæгъон ?
 ирон æвзаг æппындæр куыд зæгъ -он
 Ossetic language completely how say SBJV.1SG

When Ossetians don't speak Ossetic, it is very hard for me, because I look at the Vladikavkaz residents and their Ossetic is completely... how to say it?

2.11 **Нал æй уарзынц** , **æвæццæгæн** , **нал**
 нал =æй уарз -ынц æвæццæгæн нал
 no.longer =3SG.ENCL.GEN love PRS.3PL maybe no.longer

æй нымайынц .
 =æй нымай -ынц
 =3SG.ENCL.GEN respect PRS.3PL

They don't love it any more, they don't respect it any more.

2.12 **Сæ хæдзæртты дæр иронау нæ фæдзурынц** .
 сæ= хæдзæр -тт -ы =дæр ирон -ау нæ фæ- дзур -ынц
 POSS.3PL= house PL INESS =PTCL Ossetic EQU NEG PV talk PRS.3PL

In their homes they also don't speak Ossetic.

2.13 **Гъе уый та мын у тынг зын** .
 гъе уый =та =мын у тынг зын
 well DemDist.NOM =CONTR =1SG.ENCL.DAT be.PRS.3SG very hard

It is very hard for me.

2.14 **Æмæ иуæй-иу хатт мын фæзæгъынц** , **цæй**
 æмæ иу -æй =иу хатт =мын фæ- зæгъ -ынц цæй
 and one ABL =ITER time =1SG.ENCL.DAT PV say PRS.3PL what.GEN

ды та цæуыл хъуыр-хъуыр кæныс , **ды ирон куы**
 ды =та цæуыл хъуыр - хъуыр кæн -ыс ды ирон куы
 you.SG =CONTR what.SUPER throat throat do PRS.2SG you.SG Ossetic EMPH

нæ дæ !
 нæ дæ
 NEG be.PRS.2SG

From time to time they say to me: why do you protest, you are not Ossetian, right!

2.15 **Ирон нæ дæн** , **фæлæ мын** **тынг зын у** .
 ирон нæ дæн фæлæ =мын тынг зын у
 Ossetic NEG be.PRS.1SG but =1SG.ENCL.DAT very hard be.PRS.3SG

I'm not Ossetian, but I feel hurt.

2.16 **Æмæ мæ** **фæнды** , **æмæ ирон æвзагыл**
 æмæ =мæ фæнд -ы æмæ ирон æвзаг -ыл
 and =1SG.ENCL.GEN want PRS.3SG and Ossetic language SUPER

дзурой фæсивæд .
 дзур -ой фæсивæд
 talk SBJV.3PL young.people

I want our young people to speak Ossetic language.

2.17 **Ну** , **хистæртæ** **дзурынц** , **фæлæ фæнды** **мæ** ,
 ну хистæр -т -æ дзур -ынц фæлæ фæнд -ы =мæ
 HES elder PL NOM talk PRS.3PL but want PRS.3SG =1SG.ENCL.GEN

æмæ фæсивæд дзурой , **фæнды** **мæ** **æмæ**
 æмæ фæсивæд дзур -ой фæнд -ы =мæ æмæ
 and young.people talk SBJV.3PL want PRS.3SG =1SG.ENCL.GEN and

хæдзæртты дæр дзурой .
 хæдзæр -тт -ы =дæр дзур -ой
 house PL INESS =PTCL talk SBJV.3PL

Well, the elders they speak but I want the youth to speak, I want them to speak at their homes as well.

2.18 **Мæнæ цыдæриддæр ирон адæмæн рæсугъдзинад и** ,
 мæнæ цыдæриддæр ирон адæм -æн рæсугъд -дзинад и
 there,that.is all Ossetic people DAT beautiful AN EXST
 DISC

уыдон та æххæст куыд кæной .
 уыдон =та æххæст куыд кæн -ой
 DemDist.PL.NOM =CONTR full in.order.that do SBJV.3PL

And all good [traditions and customs] Ossetians have, [I want them] to follow it.

2.19 **Æз уарзын иронау чиныг акæсын** , **мæнмæ ис**
 æз уарз -ын ирон -ау чиныг а- кæс -ын мæнмæ ис
 I love PRS.1SG Ossetic EQU book PV read INF I.ALL EXST

хæдзары чиныг « Арвы дуар », æмæ йæ тынг арæх
 хæдзар -ы чиныг арв -ы дуар æмæ =йæ тынг арæх
 house INESS book sky GEN door and =3SG.ENCL.GEN very frequent

фæкæсын , **уый** **тыххæй æмæ ирон бæрæгбæттæ дæр**
 фæ- кæс -ын уый тыххæй æмæ ирон бæрæгбæ -тт -æ =дæр
 PV look PRS.1SG DemDist.GEN for and Ossetic holiday PL NOM =PTCL

тынг уарзын
 тынг уарз -ын
 very love PRS.1SG

I like to read Ossetic books, I have a book "Sky gates" at home and I read it often because I also like Ossetic holidays.

2.20 **Нæ бинонтимæ сæ гъе уыцы ирон**
 нæ= бинон -т -имæ =сæ гъе уыцы ирон
 POSS.1PL= family PL COMIT =3PL.ENCL.GEN well that Ossetic

бæрæгбæттæ фæкæнæм , æмæ ... Йер куыд зæгъон ?
 бæрæгбæ -тт -æ фæ- кæн -æм æмæ йер куыд зæгъ -он
 holiday PL NOM PV do PRS.1PL and now how say SBJV.1SG

With my family, we celebrate these Ossetic holidays and... How to say?

2.21 **Мæнæн ирон æвзаг æмæ адыгейаг æвзаг сты æмхуызон .**
 мæнæн ирон æвзаг æмæ адыгейаг æвзаг сты æмхуызон
 I.DAT Ossetic language and Adyghe language be.PRS.3PL similar

Ossetic language and Adyghe language are similar for me.

3 **Как говорят , две родины , вот у меня , наверное , так : два родных**
 как вот у меня так два
 how two

языка – осетинский и адыгейский .
 и адыгейский
 Adyghe

[Speaks Russian] As they say, possibly, I have two Motherlands, two mother tongues - Ossetic and Adyghe.

4 **Наташа : Мы как раз занимались адыгейским языком тоже .**
 Наташа как раз тоже
 Natasha too

Natasha: [speaks Russian] We also studied Adyghe.

5.1 **Гасиева : Да ?**
 Гасиева Да
 Gasieva Yes

Gasieva: Really?

5.2 **Как приятно !**
 как
 how

[speaks Russian] It is nice to hear!

5.3 **Ну , тогда вы , наверное , интересовались , Цуг Теужеч – это мой прадед .**
 ну Цуг это мой
 HES Tsug this

Then you, probably, know Tsug Teuzhech, he is my great grandfather.

6 **Арсений : Мы больше языком интересовались .**
 Арсений
 Arseniy

Arseniy: [speaks Russian] We studied the language mostly.

7 **Гасиева** : **Языком** , **да** ?

Гасиева

Gasieva

Gasieva: [speaks Russian] Language, really?

8 **Наташа** : **Литературой** **мало** .

Наташа

Natasha

Natasha: [speaks Russian] Literature [we studied] little.

9.1 **Гасиева** : **Да** , **ну** **его** **считают** **основоположником** **адыгейской** **литературы** .

Гасиева Да ну

Gasieva Yes HES

Gasieva: [speaks Russian] Right, he is the founder of the Adyghe literature.

9.2 **Это** **прадед** .

это

this

He is my great grandfather

9.3 **Вот** **в** **прошлом** **году** **был** **юбилей** .

Вот

был

[speaks Russian] Last year there was his anniversary.

10 **Арсений** : **А** **расскажите** **нам** **про** **него** **по-осетински** .

Арсений А

Arseniy

Arseniy: [speaks Russian] Tell us about him in Ossetic.

11.1	Гасиева	:	Мæнæн	у	мæ	фыды	фыды	фыд	Цуг
	Гасиева		мæнæн	у	мæ=	фыд -ы	фыд -ы	фыд	Цуг
	Gasieva		I.DAT	be.PRS.3SG	POSS.1SG=	father GEN	father GEN	father	Tsug

Алиевич	Теучеж	,	æмæ	кæддæр	йæ	фыд	чи	у	,
Алиевич	Теучеж		æмæ	кæд -дæр	йæ=	фыд	чи	у	
Alievich	Teuchezh		and	when INDEF	POSS.3SG=	father	who	be.PRS.3SG	

уый	афтæ	загъта		,	мæнæ	,	дам	,	мын
уый	афтæ	загът -а			мæнæ		=дам		=мын
DemDist.NOM	so	say PST.TR.3SG			there,that.is		=CIT		=1SG.ENCL.DAT
					DISC				

дыууæ	фырты	и	,	æмæ	,	дам	,	сæ	Турцимæ
дыууæ	фырт -ы	и		æмæ		=дам		сæ=	Турци -мæ
two	son GEN	EXST		and		=CIT		POSS.3PL=	Turkey ALL

аласон

а- лас -он

PV carry PST.TR.1SG

Gasieva: My great grandfather - Tsug Alievich Teuchezh, once his father said to him: I have two sons and I'm going to take them to Turkey.

11.2 **Æмæ Турцимæ куы фæцæйцыдысты** , **уæд уже**
 æмæ Турци -мæ куы фæ- цæй- цыд -ысты уæд уже
 and Turkey ALL when PV PV go PST.INTR.3PL then already

сывæллæттæй иу фæрынчын и , **гъе уый уыди**
 сывæллæ -тт -æй иу фæ- рынчын и гъе уый уыд -и
 child PL ABL one PV ill EXST well DemDist.NOM be PST.INTR.3SG

мæнæ Цуг .
 мæнæ Цуг
 there,that.is Tsug
 DISC

They haven't reached Turkey and one of his sons fell ill, it was Tsug.

11.3 **Æмæ йæ фæстæмæ сластой** , **уый тыххæй**
 æмæ =йæ фæстæмæ с- ласт -ой уый тыххæй
 and =3SG.ENCL.GEN back PV carry PST.TR.3PL DemDist.GEN for

æмæ , дам , рынчын сывæллоны кæдæм аласон , **æмæ**
 æмæ =дам рынчын сывæллон -ы кæдæм а- лас -он æмæ
 and =CIT ill child GEN where PV carry SBJV.1SG and

йæ фæстæмæ сласта .
 =йæ фæстæмæ с- ласт -а
 =3SG.ENCL.GEN back PV carry PST.TR.3SG

They took him back because [the father said:] where shall I take him and he took him back.

11.4 **Ничи йæ зыдта** , **что уыцы мæгуыр хæдзары**
 ничи =йæ зыд -т -а что уыцы мæгуыр хæдзар -ы
 nobody =3SG.ENCL.GEN know TR PST.TR.3SG that that poor house INESS

сывзæрдзæн ахæм адæймаг .
 сы- взæр -дзæн ахæм адæймаг
 PV arise FUT.3SG such man

Nobody knew that in this poor house will appear such a man.

11.5 **Æмæ кæсын дæр нæ зыдта** , **фыссын дæр нæ**
 æмæ кæс -ын =дæр нæ зыд -т -а фысс -ын =дæр нæ
 and look INF =PTCL NEG know TR PST.TR.3SG write INF =PTCL NEG

зыдта , **фæлæ-иу сбадти** , **æмæ-иу**
 зыд -т -а фæлæ =иу с- бадт -и æмæ =иу
 know TR PST.TR.3SG but =ITER PV sit PST.INTR.3SG and =ITER

йæхимидæг цыдæртæ дзырдта .
 йæ= хи мидæг цы -дæр -т -æ дзырд -т -а
 POSS.3SG= REFL.GEN inside what INDEF PL NOM talk TR PST.TR.3SG

He didn't know how to read and how to write but he used to sit down and say something to himself.

11.6 **Æмæ-иу æм куы хъуыстой хистæртæ** ,
 æмæ =иу =æм куы хъуыст -ой хистæр -т -æ
 and =ITER =3SG.ENCL.ALL when listen PST.TR.3PL elder PL NOM

уæд-иу дис кодтой ай дам ,
 уæд =иу дис код -т -ой ай =дам
 then =ITER amazement do TR PST.TR.3PL DemProx.NOM =CIT

стихотворенитæ куы дзуры .
 стихотворени -т -æ куы дзур -ы
 poem PL NOM EMPH talk PRS.3SG

When the elders listened to him they were amazed, [and used to say:] he is reciting a poem.

11.7 **Æмæ афтæ рауади** , **æмæ дарддæр куыд**
 æмæ афтæ ра- уад -и æмæ дард -дæр куыд
 and so PV come out PST.INTR.3SG and distant COMPAR how

царди афтæ фылдæрæй фылдæр .
 цард -и афтæ фылдæр -æй фылдæр
 live PST.INTR.3SG so more ABL more

And it happened in this way that while he was growing up he was saying more and more poems.

11.8 **Æмæ иу адæймаг уыди** , **Дмитрий Кастанов уыди**
 æмæ иу адæймаг уыд -и уыд -и
 and one man be PST.INTR.3SG be PST.INTR.3SG

йæ ном уый та йын сæ
 йæ= ном уый =та =йын =сæ
 POSS.3SG= name DemDist.NOM =CONTR =3SG.ENCL.DAT =3PL.ENCL.GEN

фысгæ кодта .
 фыс -гæ код -т -а
 write CONV do TR PST.TR.3SG

There was one man, his name was Dmitriy Kastanov, he was writing down his poems.

11.9 **Æмæ афтæмæй мæ прадедæй рауади стыр**
 æмæ афтæмæй мæ= прадед -æй ра- уад -и стыр
 and so POSS.1SG= ABL PV come out PST.INTR.3SG big
 great grandfather

писатель Цуг Алиевич Теучеж зæгъгæ .
 писатель Цуг Алиевич Теучеж зæгъ -гæ
 writer Tsug Alievich Teuchezh say CONV

In this way my great grandfather became a great writer - Tsug Alievich Teuchezh.

11.10 **Адыгей мæнæ мæ хиуæттæ кæм цæрынц**
 Адыгей -ы мæнæ мæ= хиуæ -тт -æ кæм цæр -ынц
 Adygea INESS there,that.is POSS.1SG= one's relations PL NOM where live PRS.3PL
 DISC

, ма хæстæджытæ	, гъе уыцы хъæу	раздæр хуынди	аул
ма хæстæджы -т -æ	гъе уыцы хъæу	раздæр хуынд -и	аул
and relative PL NOM	well that village	earlier be called PST.INTR.3SG	aul

Теучежхабль , зæгъгæ .
 Теучежхабль зæгъ -гæ
 Teuchezhhabl say CONV

In Adyghea, where my relatives live, that village (lit. aul) was called Teuchezhhabl.

11.11 Уый фæстæ	, ныр та	ма дзы	и	Теучежский
уый фæстæ	ныр =та	=ма =дзы	и	Теучежский
DemDist.GEN after	now =CONTR	=yet =3SG.ENCL.INESS	EXST	Teuchezh.ADJ

район æмæ город	Теучежск дæр	уыди	.
район æмæ город	Теучежск =дæр	уыд -и	
district and town	Teuchezhsk =PTCL	be PST.INTR.3SG	

Then, now there is also Teuchezhsk's region and there was Teuchezhsk town.

11.12 Йер дæр	ма куы фæзæгъын	, æз гъе уый	чызг
йер =дæр	=ма куы фæ- зæгъ -ын	æз гъе уый	чызг
now =PTCL =yet	when PV say PRS.1SG	I well DemDist.GEN	girl

дæн	, зæгъгæ	, гъе уыцы мыттагæй	, уæд бирæтæ
дæн	зæгъ -гæ	гъе уыцы мыттаг -æй	уæд бирæ -т -æ
be.PRS.1SG	say CONV	well that clan ABL	then a.lot.of PL NOM

дис фæкаæнынц .
 дис фæ- кæн -ынц
 amazement PV do PRS.3PL

And even now when I say that I'm his daughter, from this family, many people are surprised.

12.1 По-русски скажу , почему правнучка великого Цуга Теучежа живет не в Адыгее
 не

, как они позволяют – фамилия – ей жить в Осетии .
 как они
 how they

[speaks Russian] I will speak Russian, why the great Tsug Teuchezh's great granddaughter doesn't live in Adyghea and how do they let her live in Ossetia.

12.2 Ну специально сказала ,	чтобы вы поняли до	конца .
ну	до	
HES	before	

[speaks Russian] I said it intentionally for you to understand it properly.

12.3 Так .
 так

[speaks Russian] So.

12.4 Что ?
 что
 that

[speaks Russian] What?

12.5 **Еще что-то рассказать ?**
еще

[speaks Russian] What else to tell?

13 **Арсений : Да .**
Арсений Да
Arseniy Yes

Arseniy: [speaks Russian] Yes.

14.1 **Гасиева : Да ?**
Гасиева Да
Gasieva Yes

Gasieva: [speaks Russian] Yes?

14.2 **Самое смешное бывает , когда наши соседи , мужчины очень часто , вообще ,**
бывает вообще
at all

осетины мужчины очень часто спорят по поводу традиций , обычаев , да ?
по традиций

[speaks Russian] The most interesting thing happens when our neighbours, males very often, Ossetian man very often discuss traditions, customs, right?

14.3 **И когда они начинают между собой спорить , они говорят , да позвоните вы**
и они они
they they

Людмиле , уточните у нее .
у

When they start to discuss it they say: right, call Ludmila and ask her.

14.4 **И я начинаю вот так , вот этот праздник вот тогда празднуется , надо**
и я вот так вот этот вот
I

вот это делать , вот это .
вот это вот это
this this

[speaks Russian] I start like this: when they celebrate that holiday they do like this and like that.

14.5 **И они начинают между собой ругаться : вот , нашли у кого спрашивать ,**
и они вот у
they

у женщины , у адыгейки .
у у

[speaks Russian] And they start to wrangle: why are you asking this woman, an Adyghei.

15 **Наташа : Есть много похожих обычаев , поэтому ...**
Наташа
Natasha

16.1 Гасиева : Ну , мало , мало .
Гасиева Ну
Gasieva well

16.2 Потому что адыгейцы же мусульмане , а тут – да .
 что а тут
 that and

17	Наташа	:	А	во	выбор	профессии	вообще	.
	Наташа		А	во			вообще	
	Natasha						at all	

18 Олег : Ребенку когда дают вещи , он должен выбрать .
 Олег должен
 Oleg has to

19 Гасиева : Годик когда , да ?
Гасиева
Gasieva

20.1 **Олег** : Да .
Олег Да
Oleg Yes

20.2 Это же и тут есть , и в Адыгее .
 это и тут и
 this

21 **Наташа** : Вот отдельные какие-то вещи .
Наташа
Natasha

22.1 Гасиева : Да .
Гасиева Да
Gasieva Yes

22.2 Но вот в Адыгее раньше этого не было .
НО ВОТ НЕ

[speaks Russian] There was no such tradition in Adyghei before.

22.3 **Вот сейчас я стала замечать , что так .**
вот сейчас я что так
now I that

[speaks Russian] I start to notice it recently.

22.4 **Да ?**

Да

Yes

[speaks Russian] Right?

22.5 **Мне кажется , это осетины первые , да ?**
это
this

[speaks Russian] It seems to be the Ossetian tradition, right?

22.6 **Ребенок , афæдзы гуыл называется .**
афæдз -ы гуыл
year GEN small pie

A kid, [the tradition] is afazy gwyl (year's pie)

22.7 **Да ?**

Да

Yes

[speaks Russian] Right?

22.8 **Афæдзы гуыл когда делают , ребенок вытягивает ... Пирожок ему пекут ,**
афæдз -ы гуыл делают
year GEN small pie they do

годик ему , и вот ему гуыл пекут , да , вот этот маленький пирожок .
и вот гуыл вот этот
small pie

When afazy gwyl is being done, the kid is choosing... They make him a pie, he is one year old, they make him a small pie and this pie.

22.9 **И он вытаскивает то , что ему надо .**
и то что
that

[speaks Russian] He is choosing what he wants.

22.10 **Вот у меня внучка вытянула ручку и книжку .**
вот у меня и

[speaks Russian] My granddaughter chose a pen and a book.

22.11 **Сказали , ну будет в бабушкиного прадеда .**
ну
HES

[speaks Russian] They said: She will be the same as the grandmother's great grandfather.

23 **Хайретдинова : Моя дочка кошелек вытянула .**
Хайретдинова
Khayretdinova

Khayretdinova: [speaks Russian] My daughter took a wallet.

24 Гасиева : В маму , будет считать – математические деньги .
Гасиева
Gasieva

Gasieva: [speaks Russian] She will be like her mother, she will count - mathematical money.

Khayretdinova: [speaks Russian] Real or virtual?

Oleg: [speaks Russian] Could you also tell us something?

Gasieva: Tell us

Albina: My name is Albina

Pysylmonkay - present Nogkau - a village in Alagir region of North Ossetia.

28.3 По-русски , это мусульманское село .
 это
 this

28.4	Æнæуый	ирæттæ		фылдæр	чырыстæттæ	сты		фæлæ
	ænæuɯɣ	iræ	-tt -æ	ɸɯldær	ɕɯɾɯstæ -tt -æ	stɯ		ɸælæ
	in general	Ossetian	PL NOM	more	Christian	PL NOM	be.PRS.3PL	but

In general Ossetians are Christians but there are Muslims as well.

пысылмæттæ уыдысты
 пысылмæ -тт -æ уыд -ысты
 Muslim PL NOM be PST.INTR.3PL

Those who lived in our village were Muslims.

28.6 **Вообще** , **афтæ рауад** , **æмæ нæ** **происхожденимæ**
 вообще афтæ ра- уад -*0 æмæ нæ= происхождени -мæ
 at all so PV come out PST.INTR.3SG and POSS.1PL= ALL
 origin.ALL

гæсгæ æртæйæ дæр пысылмæттæ стæм , фæлæ
 гæсгæ æртæ -йæ =дæр пысылмæ -тт -æ стæм фæлæ
 in accordance with three ABL =PTCL Muslim PL NOM be.1PL but

уыйфæстæ уже ...
 уый фæстæ уже
 DemDist.GEN after already

In general, it happened in this way that all three of us have Muslim roots but later...

28.7 **Когда я уже стала взрослой** , **уже осознавала** ... **уæд чырыстон дин**
 я уже уже уæд чырыстон дин
 I already already then Christian faith

мæхæдæг райстон
 мæхæдæг ра- йст -он
 myself PV take PST.TR.1SG

When I grew up, I understood... and I adopted Christianity

28.8 **Вот** .
 вот

[speaks Russian] Well

28.9 **Ну что еще рассказать ?**
 ну что еще
 HES that

[speaks Russian] What else shall I tell you?

29.1 **Гасиева : Про предательство** .
 Гасиева
 Gasieva

Gasieva: [speaks Russian] About betrayal.

29.2 **Мусульманка так скромно про это сказала** .
 так это
 this

[speaks Russian]: The Muslim woman said it so modestly.

30.1 **Альбина : Ну , йер мах хъæуы чи цардис** , **Ногкау**
 Альбина Ну йер мах хъæу -ы чи цард -ис
 Albina well now we.GEN village INESS who live PST.INTR.3SG

хуыйны	уырыссагау	, иронау	та	, йе	цæг ном
хуыйн -ы	уырыссаг -ау	ирон -ау	=та	йе=	цæг ном
be called PRS.3SG	Russian EQU	Ossetic EQU	=CONTR	POSS.3SG=	real name

та	у	Пысылмонхъæу
=та	у	Пысылмонхъæу
=CONTR	be.PRS.3SG	Pysylmonkau

Albina: Well, those who lived in our village, Nogkau - is its a Russian name, an Ossetic one, the real one is Pysylmonkau.

30.2 Ныр дзы	коренной жительтæй	бирæ дæр	нал ис
ныр =дзы	житель -т -æй	бирæ =дæр	нал ис
now =3SG.ENCL.INESS	PL ABL a.lot.of	=PTCL	no.longer EXST
	resident.PL.ABL		

, фæлæ	... æнæуый дæр	цастæ	пысылмæттæ	уыдысты
фæлæ	æнæуый =дæр	цас -т -æ	пысылмæ -тт -æ	уыд -ысты
but	in general =PTCL	how.much PL NOM	Muslim PL NOM	be PST.INTR.3PL

! Now the residents are not much there but... what kind of Muslims there were!

30.3 Ну , и мусульманство , и христианство осетинам навязали .
 ну и и
 HES

Both Islam and Christianity were imposed on Ossetians.

30.4 Как таковы , они вообще язычники .
 как они вообще
 how they at all

[speaks Russian] They are heathen originally.

30.5 Так что мы не настоящие мусульмане .
 так что мы не
 that we

[speaks Russian] So, we are not true Muslims.

30.6 Мæнæ æртæккæ уже тынгдæр æрыгон адæмæн насаждат
мæнæ æртæккæ уже тынг -дæр æрыгон адæм -æн насаждат
there,that.is now already very COMPAR young people DAT to spread
DISC

кæнынц уыцы верæ , фæлæ æнæуый та ирон адæммæ пысылмон
кæн -ынц уыцы верæ фæлæ æнæуый =та ирон адæм -мæ пысылмон
do PRS.3PL that belief but in general =CONTR Ossetic people ALL Muslim

дин дæр	
дин =дæр	
faith =PTCL	

Now there are more young people who spread this belief, but in general Islam among Ossetians is also...

30.7 Как сказать ?
 как сказать
 how say

[speaks Russian] How to say it?

30.8 До конца серьезно никогда никто у нас , по-моему , не придерживался вот
до никогда у нас не вот
before never
этой религии , ни мусульманства , ни христианства , наверное , до конца не
до не
before

придерживались .

Nobody among us never believed seriously, neither in Islam, nor in Christianity.

30.9 Ну когда ...

ну
HES

[speaks Russian] Well, then...

31 Олег : Иронау .

Олег ирон -ау
Oleg Ossetic EQU

Oleg: In Ossetic

32.1 Альбина : Ахуыр куы фæдæн , скъолайы дæр æнауый
Альбина ахуыр куы фæ- дæн скъола -йы =дæр æнауый
Albina study when PV be.PRS.1SG school INESS =PTCL in general

горæты ахуыр кодтон , æмæ иронау æвæцæгæн хорз ,
горæт -ы ахуыр код -т -он æмæ ирон -ау æвæцæгæн хорз
town INESS study do TR PST.TR.1SG and Ossetic EQU maybe good

бынтон , ну , мæнæ хъæуггæгтæ куыд фæдзурынц , уæддæр
бынтон ну мæнæ хъæуггæг -т -æ куыд фæ- дзур -ынц уæддæр
totally HES there,that.is villager PL NOM how PV talk PRS.3PL still
DISC

уыдон , æвæцæгæн хуыздæр дзурынц , хъæуы чи
уыдон æвæцæгæн хуыздæр дзур -ынц хъæу -ы чи
DemDist.PL.NOM maybe better talk PRS.3PL village INESS who

схъомыл ис , æмæ уым чи фæцарди .
с- хъомыл ис æмæ уым чи фæ- цард -и
PV grown-up EXST and DemDist.IN who PV live PST.INTR.3SG

Albina: When I completed my studies, I was studying in a school in town and, probably I don't speak Ossetic well, not so good as countrymen do, obviously, they speak better, those who grew up in a village and who lived there.

32.2 Фæлæ скъолайы дæр горæты ахуыр кодтон .
фæлæ скъола -йы =дæр горæт -ы ахуыр код -т -он
but school INESS =PTCL town INESS study do TR PST.TR.1SG

But I studied in a town school.

32.3 Ахуыр куы фæдæн , уæд фæстæмæ нæхи хъæумæ
 ахуыр куы фæ- дæн уæд фæстæмæ нæ= хи хъæу -мæ
 study when PV be.PRS.1SG then back POSS.1PL= REFL.GEN village ALL

æрцыдтæн , скъолайы ну-гыццыл акуыстон ,
 æр- цыд -тæн скъола -йы иу - гыццыл а- куыст -он
 PV go PST.INTR.1SG school INESS approximately small PV work PST.TR.1SG

уыйфæстæ чындзы ацыдтæн .
 уый фæстæ чындз -ы а- цыд -тæн
 DemDist.GEN after bride INESS PV go PST.INTR.1SG

After I graduated I came back to our village, worked for some time at school and then married.

32.4 Æмæ чындзы куы ацыдтæн , уæд та мæнæ
 æмæ чындз -ы куы а- цыд -тæн уæд =та мæнæ
 and bride INESS when PV go PST.INTR.1SG then =CONTR there,that.is
 DISC

ацы скъолайы кусын райдыдтон .
 ацы скъола -йы кус -ын ра- йдыд -т -он
 DemProx school INESS work INF PV begin TR PST.TR.1SG

After I married I started to work at this school.

32.5 Йер ма мæ биографийæ цы радзурон ?
 йер =ма мæ= биографи -йæ цы ра- дзур -он
 now =yet POSS.1SG= ABL what PV talk SBJV.1SG
 biography.ABL

What else shall I tell you from my biography?

32.6 Дыууæ сывæллоны мын ис , чызг æмæ лæппу .
 дыууæ сывæллон -ы =мын ис чызг æмæ лæппу
 two child GEN =1SG.ENCL.DAT EXST girl and boy

I have two kids - a girl and a boy.

32.7 Не знаю , что еще рассказать .
 не знаю что еще
 I know that

[speaks Russian] I don't know what else shall I tell.

33 Арсений : Что-нибудь интересное .
 Арсений
 Arseniy

Arseniy: [speaks Russian] Something interesting.

34 Альбина : Что интересное ?
 Альбина
 Albina

Albina: [speaks Russian] What is interesting?

35 **Арсений** : **Истории о школе** .
 Арсений о
 Arseniy

Arseniy: [speaks Russian] Stories about your school.

36 **Наташа** : **О детях , может** .
 Наташа о может
 Natasha may

Natasha: [speaks Russian] May be about your kids.

37 **Арсений** : **Может быть , о ваших учениках** .
 Арсений быть о
 Arseniy be

Arseniy: [speaks Russian] May be about your students.

38 **Альбина** : **Ну , скьолайы алы бон дæр ахæм хабæрттæ** .
 Альбина Ну скьола -йы алы бон =дæр ахæм хабæр -тт -æ
 Albina well school INESS every day =PTCL such news PL NOM

Albina: Well, every day something happens at school.

39 **Хайретдинова** : **Маст дæр вæййы , цин дæр** .
 Хайретдинова маст =дæр вæйй -ы цин =дæр
 Khayretdinova trouble =PTCL happen PRS.3SG happiness =PTCL

Khayretdinova: Both troubles and happy events happen.

40.1 **Альбина** : **Маст дæр нын вæййы , циндзинад**
 Альбина маст =дæр =нын вæйй -ы цин -дзинад
 Albina trouble =PTCL =1PL.ENCL.DAT happen PRS.3SG happiness AN

дæр нын вæййы .
 =дæр =нын вæйй -ы
 =PTCL =1PL.ENCL.DAT happen PRS.3SG

Albina: We have both troubles and happy events.

40.2 **Стæй скьолайы чи кусы , уыдон , æвæццæгæн** ,
 стæй скьола -йы чи кус -ы уыдон æвæццæгæн
 then school INESS who work PRS.3SG DemDist.PL.NOM maybe

ахæм тагъд дæр нæ зæронд кæнынц .
 ахæм тагъд =дæр нæ зæронд кæн -ынц
 such quick =PTCL NEG old do PRS.3PL

Those who work at school, they, probably, don't get old so fast.

40.3 **Сывæллæттимæ куы архай æмæ семæ ... Ну , как ?**
 сывæллæ -тт -имæ куы архай -ай æмæ семæ Ну как
 child PL COMIT when try SBJV.2SG and 3PL.COMIT well how

When you work with kids and with them... How is it?

40.4 Если с ними общаться , то человек , наверное , набирается вот этой
 если с ними то вот
 them

энергии и не так , наверное , ну , медленнее стареем .
 и не так ну
 HES

[speaks Russian] If you communicate with them, the person, he charging from this energy and he gets old slower.

40.5 Или нам так хочется думать .
 так

Or we want to believe in it.

41 Гасиева : К Альбининым словам , самая смешная история , которая
 Гасиева
 Gasieva

Gasieva: [speaks Russian] I want to add to Albina's words a funny story, which...

42 Альбина : Иронау .
 Альбина ирон -ау
 Albina Ossetic EQU

Albina: In Ossetic

43.1 Гасиева : произошла в бытность , когда я училась .
 Гасиева я
 Gasieva I

Gasieva: [speaks Russian] It happened when I was a student.

43.2 Иу уырыссаг лæппу нæм уыди , йæ мыггаг
 иу уырыссаг лæппу =нæм уыд -и йæ= мыггаг
 one Russian boy =1PL.ENCL.ALL be PST.INTR.3SG POSS.3SG= clan

Дёмкин , Дёмкин Сергей .
 Дёмкин Дёмкин Сергей
 Djomkin Djomkin Sergey

We had a Russian boy in the class, his name was Djomkin, Djomkin Sergey.

43.3 Æмæ иронау дзырдта тынг дзæбæх .
 æмæ ирон -ау дзырд -т -а тынг дзæбæх
 and Ossetic EQU talk TR PST.TR.3SG very good

He spoke Ossetic very well.

43.4 Æмæ ирон æвзаджы урок , æз дæр цыдтæн ирон
 æмæ ирон æвзадж -ы урок æз =дæр цыд -тæн ирон
 and Ossetic language GEN lesson I =PTCL go PST.INTR.1SG Ossetic

æвзаг .
 æвзаг
 language

[Once] there was a lesson of Ossetic language, I also came to the lesson.

43.5 В смысле , я изучала , и пишу , и читаю .
 я и и
 I

[speaks Russian] I mean I was studying, I can write and read.

43.6 Æмæ уый дæр цыди ирон æвзаг .
 æмæ уый =дæр цыд -и ирон æвзаг
 and DemDist.NOM =PTCL go PST.INTR.3SG Ossetic language

He also was studying the Ossetic language.

43.7 Ирон æвзаджы ахуыргæнæг Нина Георгиевна (царство ей небесное)
 ирон æвзадж -ы ахуыргæнæг
 Ossetic language GEN teacher

бады æмæ хыл кæны .
 бад -ы æмæ хыл кæн -ы
 sit PRS.3SG and quarrel do PRS.3SG

The lectures of Ossetic languages, Nina Georgievna (God rest her soul!), sits and scolds us:

43.8 « Диктант тынг æвзæр ныффыстат !
 тынг æвзæр ныф- фыст -ат
 very bad PV write PST.TR.2PL

You wrote the dictation so bad!

43.9 Мæнæ кæсут , ирæттæ стут , иронау фыссин
 мæнæ кæс -ут ирæ -тт -æ стут ирон -ау фысс -ын
 there,that.is look IMP.2PL Ossetian PL NOM be.2PL Ossetic EQU write INF
 DISC

нæ зонут !
 нæ зон -ут
 NEG know PRS.2PL

Look, you are Ossetians and don't know how to write in Ossetic!

43.10 Худинаг уын нæу ?».
 худинаг =уын нæ у
 shame =2PL.ENCL.DAT NEG be.PRS.3SG

Shame!

43.11 Æмæ адон сæ сæртæ мæнæ афтæ æргуыбыр
 æмæ адон сæ= сæр -т -æ мæнæ афтæ æр- гуыбыр
 and these POSS.3PL= head PL NOM there,that.is so PV bent
 DISC

кодтой , æмæ о , о , худинаг нын у .
 код -т -ой æмæ о о худинаг =нын у
 do TR PST.TR.3PL and yes yes shame =1PL.ENCL.DAT be.PRS.3SG

And they their heads, they hung their heads, as if they were saying "yes, we are ashamed".

43.12 « **Æмæ маәнæ Дёмкин ныффыста** , **Дёмкин четыре**
Æмæ маәнæ Дёмкин ныф- фыст -а **Дёмкин**
 and there,that.is Djomkin PV write PST.TR.3SG Djomkin
 DISC

райста !

ра- йст -а
 PV take PST.TR.3SG

Look, Djomkin wrote and he received mark four!

43.13 **Сымах та** ?».

сымах =та
 you.PL =CONTR

And you?

43.14 **Дёмкин дæр бады уыцы ... Æмæ ай хыл кæны**
Дёмкин =дæр бад -ы уыцы Æмæ ай хыл кæн -ы
Djomkin =PTCL sit PRS.3SG that and DemProx.NOM quarrel do PRS.3SG

, **лæппутæ афтæ зæгъынц** : « **Нина Георгиевна , зато мах**
лæппу -т -æ афтæ зæгъ -ынц **мах**
boy PL NOM so say PRS.3PL **we.NOM**

иронау дзургæ дзæбæх кæнæм ».

ирон -ау дзур -гæ дзæбæх кæн -æм
 Ossetic EQU talk CONV good do PRS.1PL

Djomkin sits like this... And she is scolding and the boys are saying: Nina Georgievna, but we speak Ossetic well.

43.15 **Æмæ сæ фæрсы** : « **Тынг дзæбæх дзурут** ?
æмæ =сæ фæрс -ы тынг дзæбæх дзур -ут
and =3PL.ENCL.GEN ask PRS.3SG very good talk PRS.2PL

And she asked them: Really, you speak Ossetic well?

43.16 **Нæ дзурут** !
нæ дзур -ут
NEG talk PRS.2PL

You don't!

43.17 **Йер , например , иронау « беспечный » куыд уыдзæн** ?».
йер например ирон -ау куыд уы -дзæн
now for example Ossetic EQU how be FUT.3SG

For example, how do you say 'unconcerned' in Ossetic?

43.18 **Æмæ Дёмкин йæ къух сдардта** : « **Нина**
æмæ Дёмкин йæ= къух с- дард -т -а
and Djomkin POSS.3SG= hand PV hold,keep TR PST.TR.3SG

Георгиевна , можно я ?

я

I

And Djomkin raised his hand [saying]: [in Russian] Nina Georgievna, let me [answer].

43.19 Можно я , Нина Георгиевна ?».

я

I

[in Russian] Let me, Nina Georgievna

43.20 « Мæнæ кæсут , уырыссаг лæппу йæ зоны ,
мæнæ кæс -ут уырыссаг лæппу =йæ зон -ы
there,that.is look IMP.2PL Russian boy =3SG.ENCL.GEN know PRS.3SG
DISC

сымах та йæ нæ зонут !
сымах =та =йæ нæ зон -ут
you.PL =CONTR =3SG.ENCL.GEN NEG know PRS.2PL

Look, the Russian knows it and you don't!

43.21 Дёмкин , как будет « беспечный » по-осетински ?».

Дёмкин как

Djomkin how

[in Russian] Djomkin, how do you say 'unconcerned' in Ossetic?

43.22 « Æнæ пец !».

ænæ= пец
without= stove

Without a stove

43.23 Пец – это печка .
пец это
stove this

[speaks Russian] pes - is a stove in Ossetic

44 Хайретдинова : Перевел буквально .

Хайретдинова

Khayretdinova

Khayretdinova: [speaks Russian] He translated word for word.

45 Гасиева : Æнæ пец !

Гасиева æнæ= пец
Gasieva without= stove

Gasieva: Without a stove!

46 Арсений : Должно было бы быть æнæпечон .

Арсений бы быть æнæ= пец -он
Arseniy be without= stove ADJ

Arseniy: [speaks Russian] It should have been anapeson ('without a stove.adj').

47.1 **Гасиева** : **Да** , **да** , **прилагательное сделать** , **а он вот ... перевел** .
 Гасиева Да а вот
 Gasieva Yes and

Yes, right, to make an adjective but he translated...

47.2 **Йер махмæ ахæм хабæрттæ тынг арæх вæййы**
 йер махмæ ахæм хабæр -тт -æ тынг арæх вæйй -ы
 now we.ALL such news PL NOM very frequent happen PRS.3SG

уроччыты .

урочч -ыт -ы
 lesson PL GEN

Such events happen often during our classes.

47.3 **Йер æз та английский ахуыргæнæг дæн , æмæ ныхас куы**
 йер æз =та английски -йы ахуыргæнæг дæн æмæ ныхас куы
 now I =CONTR GEN teacher be.PRS.1SG and word when

фæкæсынц , уæд æй нуæй-иу хатт раст нæ
 фæ- кæс -ынц уæд =æй иу -æй иу хатт раст нæ
 PV read PRS.3PL then =3SG.ENCL.GEN one ABL one time true NEG

бакæсынц .

ба- кæс -ынц
 PV read PRS.3PL

I'm a teacher of English language, when they read a word, sometimes they read it in a wrong way.

47.4 **Йер мах нæ урок куы байдайæм , уæд куыд**
 йер мах нæ= урок куы ба- йдай -æм уæд куыд
 now we.NOM POSS.1PL= lesson when PV begin PRS.1PL then how

фæдзурæм ?

фæ- дзур -æм
 PV talk PRS.1PL

What do we say before we start the class?

47.5 **Good morning , children !**

47.6 **Sit down !**

47.7 **Æмæ лæппу разылди æмæ иннæтæм дзуры : «**
 æмæ лæппу ра- зылд -и æмæ иннæ -т -æм дзур -ы
 and boy PV turn PST.INTR.3SG and other PL ALL talk PRS.3SG

Сбадут , даунтæ !».

с- бад -ут даун -т -æ
 PV sit IMP.2PL PL NOM
 blockhead.PL.NOM

Casuistry. English 'down' sounds as Russian 'daun' (a blockhead)

A boy turned [to the others] and said: Sit down, you blockheads!

48.1 **Альбина** : **Людмила Юрьевна гуманитарий у** , **мах та**
 Альбина у мах =та
 Albina be.PRS.3SG we.NOM =CONTR

математиктæ стæм , æмæ , конечно , дзурын хуыздæр зоны
 математик -т -æ стæм æмæ конечно дзур -ын хуыздæр зон -ы
 PL NOM be.1PL and of course talk INF better know PRS.3SG

Albina: Ludmila Yuryevna is a humanist, we are mathematicians and of course she speaks better.

48.2 **Эльмира , расскажи ты тоже что-нибудь** .
 тоже
 too

[Speaks Russian] Elmira, you also tell us something.

49.1 **Хайретдинова : Ну , мæнæй ... хъуамæ цы радзурон** ?
 Хайретдинова Ну мæнæй хъуамæ цы ра- дзур -он
 Khayretdinova well I.ABL must what PV talk SBJV.1SG

Khayretdinova: Well... what should I tell you?

49.2 **Æз дæн тæтæйраг чызг , мæ мыггаг у Хайретдинтæй** ,
 æз дæн тæтæйраг чызг мæ= мыггаг у
 I be.PRS.1SG Tatar girl POSS.1SG= clan be.PRS.3SG

фæлæ ирон чындз дæн , æмæ мæ лæджы мыггаг та
 фæлæ ирон чындз дæн æмæ мæ= лæдж -ы мыггаг =та
 but Ossetic bride be.PRS.1SG and POSS.1SG= man GEN clan =CONTR

у Реуазтæй .
 у
 be.PRS.3SG

I'm Tatar, my family name is Khayretdinova, but I'm an Ossetic daughter-in-law, my husband's family name is Revazov.

49.3 **Æмæ , соответственно , мæ сывæллон ирон у** .
 æмæ мæ= сывæллон ирон у
 and POSS.1SG= child Ossetic be.PRS.3SG

And, of course, my child is Ossetian.

49.4 **Фæлæ нæ хæдзары ис ахæм проблемæ : мæ сывæллон**
 фæлæ нæ= хæдзар -ы ис ахæм проблемæ мæ= сывæллон
 but POSS.1PL= house INESS EXST such problem POSS.1SG= child

иронау нæ дзуры , æмбаргæ кæны , фæлæ нæ
 ирон -ау нæ дзур -ы æмбар -гæ кæн -ы фæлæ нæ
 Ossetic EQU NEG talk PRS.3SG understand CONV do PRS.3SG but NEG

дзуры
 дзур -ы
 talk PRS.3SG

But in our home there is a problem: my kid doesn't speak Ossetic, he understands, but he doesn't speak.

49.5 **Æмæ йер уже дыккаг аз цæуæм ирон æвзаг , æмæ мне**
 æмæ йер уже дыккаг аз цæу -æм ирон æвзаг æмæ
 and now already second year go PRS.1PL Ossetic language and

приходится вместе с ней учиться .
 с не= й

And we study Ossetic the second year and [speaks Russian] I have to study together with her.

49.6 **Ома , фыссын æмæ кæсын нæ зонын .**
 ома фысс -ын æмæ кæс -ын нæ зон -ын
 that is to say write INF and look INF NEG know PRS.1SG

I.e. I don't know how to write and read.

49.7 **Ома , афтæ зонын мæнæ буквæтæ , уырыссагау**
 ома афтæ зон -ын мæнæ буквæ -т -æ уырыссаг -ау
 that is to say so know PRS.1SG there,that.is letter PL NOM Russian EQU
 DISC

адæймаг алфавит куыд базоны , æмæ кæсын куыд райдайы
 адæймаг куыд ба- зон -ы æмæ кæс -ын куыд ра- йдай -ы
 man how PV know PRS.3SG and look INF how PV begin PRS.3SG

, вот по этому же принципу , ну , мæ бон у иронау
 вот по ну мæ= бон у ирон -ау
 HES POSS.1SG= possibility be.PRS.3SG Ossetic EQU

, фæлæ уым окончанитæ , раст зæгъгæйæ , ц-тæ ,
 фæлæ уым окончани -т -æ раст зæгъ -гæ -йæ ц- -т -æ
 but DemDist.IN PL NOM true say CONV ABL PL NOM
 flexion

хъ-тæ ...
 хъ- -т -æ
 PL NOM

I.e. I know the letters, as a Russian native speaker studies the alphabet and when he starts to read, [speaks Russian] the same thing, well [speaks Ossetic] I can [read] Ossetic but the flexion, ts, q...

49.8 **Æмæ гъе уый тыххæй æз , афтæ вæййы , æмæ**
 æмæ гъе уый тыххæй æз афтæ вæйй -ы æмæ
 and well DemDist.GEN for I so happen PRS.3SG and

бад уæлхъус , худæг ситуациæ рауайы .
 бад -*0 уæлхъус худ -æг ситуаци -т -æ ра- уай -ы
 sit PST.INTR.3SG near laugh PTCP.PRS PL NOM PV come out PRS.3SG

So there occur. she sits next to [me] and funny situations come out.

49.9 **Иухатт уыди ахæм случай .**
 иу хатт уыд -и ахæм
 one time be PST.INTR.3SG such

Once there occurred this kind of story.

49.10 **Уыдыстæм йеды , выпускной балы , æмæ гъе**
 уыд -ыстæм йед -ы бал -ы æмæ гъе
 be PST.INTR.1PL HES INESS dancing party INESS and well

уым , мæ первый ахуыргæнæг чи у , Роза Харитоновна
 уым мæ= первый ахуыргæнæг чи у
 DemDist.IN POSS.1SG= first teacher who be.PRS.3SG

Бесолова , уый уыди гъе уым приглашенныйты ,
 уый уыд -и гъе уым приглашенный -т -ы
 DemDist.NOM be PST.INTR.3SG well DemDist.IN PL GEN
 invited guests.PL.GEN

вместе с приглашенными , æмæ гъе уыцы выпускниктæн дæр
 с æмæ гъе уыцы выпускник -т -æн =дæр
 and well that graduate PL DAT =PTCL

сæхи фыццаг ахуыргæнæг уыди .
 сæ= хи фыццаг ахуыргæнæг уыд -и
 POSS.3PL= REFL.GEN first teacher be PST.INTR.3SG

We were at the graduation dancing party and my first teacher Roza Kharitonovna Besolova was there among other invited guests, with the guests and for those graduates she also was ther first teacher.

49.11 **Æмæ сыстади , æмæ мах отдельно бадтыстæм ,**
 æмæ сы- стад -и æмæ мах бадт -ыстæм
 and PV stand.up PST.INTR.3SG and we.NOM sit PST.INTR.1PL

ома , родительтæ , ахуыргæнджитæ , сывæллæттæ
 ома родитель -т -æ ахуыргæндж -ыт -æ сывæллæ -тт -æ
 that is to say parent PL NOM teacher PL NOM child PL NOM

та иннæ ран бадтысты .
 =та иннæ ран бадт -ысты
 =CONTR other place sit PST.INTR.3PL

She stood up and we sit separately, i.e. parents, teachers and children sit in another place.

49.12 **Æмæ Роза Харитоновна сыстади æмæ йын**
 æмæ сы- стад -и æмæ =йын
 and PV stand.up PST.INTR.3SG and =3SG.ENCL.DAT

арфæтæ кодтой , куы ну адæймаг раарфæтæ
 арфæ -т -æ код -т -ой куы ну адæймаг ра- арфæ -т -æ
 gratitude PL NOM do TR PST.TR.3PL when one man PV gratitude PL NOM

кодта , **куы** **иннæ** .
код -т -а куы иннæ
do TR PST.TR.3SG when other

Roza Kharitonovna stood up and they were expressing her their gratitudes, first one expressed his gratitude, then another one.

49.13 **Уый****фæстæ** **æз** **сыстадтæн** , **æмæ** **мæнæ** **Людмила**
уый фæстæ æз сы- стад -тæн æмæ мæнæ
DemDist.GEN after I PV stand.up PST.INTR.1SG and there,that.is
DISC

Юрьевна **йæ** **радзурæд** , **куыддæтæ** **загътон** , **æмæ**
=йæ ра- дзур -æд куыддæтæ загът -он æмæ
=3SG.ENCL.GEN PV talk IMP.3SG how say PST.TR.1SG and

куыд **рауади** .
куыд ра- уад -и
how PV come out PST.INTR.3SG

Then I stood up and said: Let Ludmila Yurjevna tell you what I say and how it came out.

49.14 **Уый** **тыххæй** **æмæ** **хъ-тæ** **æмæ** **хъ –** **разный** **звуктæ**
уый тыххæй æмæ хъ- -т -æ æмæ разный звук -т -æ
DemDist.GEN for and PL NOM and different sound PL NOM

сты **ирон** **æвзаджы** **æмæ** **ма** **окончанитæ** **дæр** **тынг**
сты ирон æвзадж -ы æмæ =ма окончани -т -æ =дæр тынг
be.PRS.3PL Ossetic language INESS and =yet PL NOM =PTCL very
flexion

влият **кæнынц** **на** **смысл** **слова** .
влият кæн -ынц на смысл слова
influence do PRS.3PL on meaning word

Because when q-s and q are different sounds in Ossetic and also the flexion influences a lot on the meaning of the word

49.15 **Иу** **окончани** **афтæ** **дæтты** , **иу** **смысл** , **иннæ** **окончани** **та**
иу окончани афтæ дæтт -ы иу смысл иннæ окончани =та
one flexion so give PRS.3SG one meaning other flexion =CONTR

– **иннæ** **смысл** .
иннæ смысл
other meaning

One flexion makew one meaning, another one - another.

49.16 **Æмæ** **сæ** , **лæг** **сæ** **хорз** **куы** **нæ** ,
æмæ =сæ лæг =сæ хорз куы нæ
and =3PL.ENCL.GEN man =3PL.ENCL.GEN good if NEG

бамбærстой , мне это простили , но ...
ба- мбærст -ой это но
PV understand PST.TR.3PL this

Khayretdinova: Though my meaning... they understood the meaning of my words, they forgave me, but...

54.1 Гасиева : На самом деле , иронау тынг дзæбæх зæгъын ,
 Гасиева ирон -ау тынг дзæбæх зæгъ -ын
 Gasieva Ossetic EQU very good say

сыстади ахуыргæнæгæн , æмæ , дам , мæнæ
 сы- стад -и ахуыр гæн -æг -æн æмæ =дам мæнæ
 PV stand.up PST.INTR.3SG study do PTCP.PRS DAT and =CIT there,that.is
 teacher DISC

мæ ахуыргæнæг бирæ сывæллæтты фæндагыл слæууын
 мæ= ахуыргæнæг бирæ сывæллæ -тт -ы фæндаг -ыл с- лæуу -ын
 POSS.1SG= teacher a.lot.of child PL GEN way SUPER PV stand INF

кодта , окончани раст нæ загъта , æмæ йын
 код -т -а окончани раст нæ загът -а æмæ =йын
 do TR PST.TR.3SG flexion true NEG say PST.TR.3SG and =3SG.ENCL.DAT

æвзæр ныхас рауади .
 æвзæр ныхас ра- уад -и
 bad word PV come out PST.INTR.3SG

???

54.2 И получилось чуть-чуть неприлично .
 и

[speaks Russian] It came out as an indecency.

55.1 Хайретдинова : Так что в настоящее время мæ чызгимæ ахуыр
 Хайретдинова что мæ= чызг -имæ ахуыр
 Khayretdinova that POSS.1SG= girl COMIT study

кæнæм æвзаг æмæ куыд хуыздæр , дзурæм афтæ .
 кæн -æм æвзаг æмæ куыд хуыздæр дзур -æм афтæ
 do PRS.1PL language and how better talk PRS.1PL so

Khayretdinova: So, now we learn Ossetic together with my daughter and [we are trying] to speak better.

55.2 Ну , ирон æгъдæуттæ дæр афтæ , мæнæ цы нæ
 ну ирон æгъдæу -тт -æ =дæр афтæ мæнæ цы нæ
 HES Ossetic custom PL NOM =PTCL so there,that.is what NEG
 DISC

фæзанын , гъе уыдон ацæуын , сыхæгты
 фæ- зон -ын гъе уыдон а- цæу -ын сыхæг -т -ы
 PV know PRS.1SG well DemDist.PL.NOM PV go PRS.1SG neighbour PL GEN

бафæрсын , æмæ цы хъæуы , гъе уый
 ба- фæрс -ын æмæ цы хъæу -ы гъе уый
 PV ask PRS.1SG and what be.necessary PRS.3SG well DemDist.GEN

скæнын

с- кæн -ын

PV do PRS.1SG

Ossetic customs also, if I don't know something, I do and ask it from my neighbour and I do how I should be done.

55.3 **Естественно** , **адæймаг ирон хæдзары куы цæра** , **уæд**
естественно адæймаг ирон хæдзар -ы куы цæр -а уæд
man Ossetic house INESS if live SBJV.3SG then

æгъдæуттæ дæр кæнын хъæуы
æгъдæу -тт -æ =дæр кæн -ын хъæу -ы
custom PL NOM =PTCL do INF be.necessary PRS.3SG

Of course if someone lives in an Ossetic house, he has to follow the Ossetic customs.

55.4 **Æмæ уже цыдæртæ æз дæр базыдтон** , **раст**
æмæ уже цы -дæр -т -æ æз =дæр ба- зыд -т -он раст
and already what INDEF PL NOM I =PTCL PV know TR PST.TR.1SG true

куыд кæнгæ у , **куыд** , **цытæ æлхæнын**
куыд кæн -гæ у куыд цы -т -æ æлхæн -ын
how do CONV be.PRS.3SG how what PL NOM buy INF

хъæуы , **цытæ дзургæ вæййы** , **кæмæ**
хъæу -ы цы -т -æ дзур -гæ вæйй -ы кæмæ
be.necessary PRS.3SG what PL NOM talk CONV happen PRS.3SG who.ALL

дзургæ вæййы
дзур -гæ вæйй -ы
talk CONV happen PRS.3SG

I have learnt something, how it should be done in a right way, what you have to buy, what you have to say and whom you have to speak to.

55.5 **Афтæ** .
афтæ
so

In this way.

55.6 **Цард цæуы** , **æмæ адæймаг дæр ахуыр кæны** .
цард цæу -ы æмæ адæймаг =дæр ахуыр кæн -ы
life go PRS.3SG and man =PTCL study do PRS.3SG

The life is going and a man is studying.

55.7 **Афтæ** .
афтæ
so

So.

55.8 Бузныг .
бузныг
thankful

Thank you.

56.1 Гасиева : Так что ... Кувын дэр базыдтам уже .
Гасиева что кув -ын =дэр ба- зыд -т -ам уже
Gasieva that pray INF =PTCL PV know TR PST.TR.1PL already

Gasieva: So... We have learnt how to pray.

56.2 Ну , нэлгоймаг фæкувы чъиритæ .
ну нэлгоймаг фæ- кув -ы чъири -т -æ
HES man PV pray PRS.3SG cake PL NOM

A man should pray over the cakes.

56.3 Да ?
Да
Yes

[speaks Russian] Right?

56.4 Мужчина же должен ?
должен
has to

[speaks Russian] It is the man's duty, right?

56.5 Мах та зонæм уже .
мах =та зон -æм уже
we.NOM =CONTR know PRS.1PL already

And we know it.

56.6 Йер нэлгоймаг куы нæ уа нæ цуры , уæд
йер нэлгоймаг куы нæ уа нæ= цур -ы уæд
now man if NEG be.SBJV.3SG POSS.1PL= near GEN then

фæзæгъæм , Хуыцауæй хатыр ракурæм : сылгоймаг дæн ,
фæ- зæгъ -æм Хуыцау -æй хатыр ра- кур -æм сылгоймаг дæн
PV say PRS.1PL god ABL pardon PV ask PRS.1PL woman be.PRS.1SG

мæнæн не ‘ мбæлы , фæлæ йæ зонæм , цы
мæнæн не мбæл -ы фæлæ =йæ зон -æм цы
I.DAT NEG befit PRS.3SG but =3SG.ENCL.GEN know PRS.1PL what

зæгъын хъæуы , уый , æмæ куыд кæнгæ у
зæгъ -ын хъæу -ы уый æмæ куыд кæн -гæ у
say INF be.necessary PRS.3SG DemDist.GEN and how do CONV be.PRS.3SG

, уый .
уый
DemDist.GEN

If there is no man with us, we say, we ask an apology from the God saying: I'm a woman, I'm not supposed to;

but we know what should we say and how to say it.

57 **Альбина** : **Æз** , **наприме́р** , **нæ** **зоны́н** , **æмæ** ... **Ну** ,
 Альбина Æз напрымeр нæ зон -ын æмæ Ну
 Albina I for example NEG know PRS.1SG and well

æдзухдæр **йер** **нæлгоймаг** **хæдзары** **нæ** **вæййы** , **æмæ**
 æдзух =дæр йер нæлгоймаг хæдзар -ы нæ вæйй -ы æмæ
 always =PTCL now man house INESS NEG happen PRS.3SG and

мæхицæн **балхæдтон** **чиныг** « **Ирон** **æгъдæуттæ** »,
 мæ= -хицæн ба- лхæд -т -он чиныг ирон æгъдæу -тт -æ
 POSS.1SG= REFL.DAT PV buy TR PST.TR.1SG book Ossetic custom PL NOM

æмæ **дзы** **алы** **бæрæгбонмæ** **дæр** **ис** , **куыд** **кувын**
 æмæ =дзы алы бæрæг бон -мæ =дæр ис куыд кув -ын
 and =3SG.ENCL.INESS every known day ALL =PTCL EXST how pray INF

хъæуы ...
 хъæу -ы
 be.necessary PRS.3SG

Albina: Me for example, I don't know... it happens often that there is no man at home and I bought a book "Ossetic traditions" and there [it is said] how to pray during every holiday.

58 **Хайретдинова** : **Цы** **дзургæ** **вæййы** , **нæ** ?
 Хайретдинова цы дзур -гæ вæйй -ы нæ
 Khayretdinova what talk CONV happen PRS.3SG PTCL

Khayretdinova: What one should say, right?

59.1 **Альбина** : **Чъиритæ** **куы** **скæнаем** , **æмæ** **нæхимæ**
 Альбина чъири -т -æ куы с- кæн -æм æмæ нæ= химæ
 Albina cake PL NOM when PV do PRS.1PL and POSS.1PL= REFL.ALL

куы **ничи** **вæййы** , **уæд** **райсын** **гъе** **уыцы** **чиныг** , **æмæ**
 куы ничи вæйй -ы уæд ра- йс -ын гъе уыцы чиныг æмæ
 when nobody happen PRS.3SG then PV take PRS.1SG well that book and

чиныгимæ ... **Æмæ** **райдайын** , **дзæбæх** **кæсын** **дæр**
 чиныг -имæ Æмæ ра- йдай -ын дзæбæх кæс -ын =дæр
 book COMIT and PV begin PRS.1SG good look PRS.1SG =PTCL

сæ **мæ** **бон** **нæу** , **афтæмæй** .
 =сæ мæ= бон нæ у афтæмæй
 =3PL.ENCL.GEN POSS.1SG= possibility NEG be.PRS.3SG so

Albina: When we cook cakes and when there is noone at home, I take that book and with the book... And I start, but I don't know how to read it properly.

59.2 **Æмæ дзы** **ноджы уым** **тынг даргъ ... æнæуый йер куы**
 æмæ =дзы ноджы уым тынг даргъ æнæуый йер куы
 and =3SG.ENCL.INESS more DemDist.IN very long in general now when

фæкувынц , **уæд ахæм бирæ ныхæстæ** **ничи фæдзуры** .
 фæ- кув -ынц уæд ахæм бирæ ныхæс -т -æ ничи фæ- дзур -ы
 PV pray PRS.3PL then such a.lot.of word PL NOM nobody PV talk PRS.3SG

They are very long... in general, when they start to pray, they don't say many words.

60 **Хайретдинова : Чи куыд фæдзуры** .
 Хайретдинова Чи куыд фæ- дзур -ы
 Khayretdinova who how PV talk PRS.3SG

Khayretdinova: Everyone says it in his own way.

61 **Альбина : Уым та æнæхъæн текст , вот статья целая** .
 Альбина уым =та æнæхъæн текст вот статья
 Albina DemDist.IN =CONTR whole text article

Albina: There is a whole text, a big article.

62 **Гасиева : Наизусть надо учить** .
 Гасиева
 Gasieva

Gasieva: (speaks Russian) You should learn it by heart.

63 **Альбина : Æмæ слæуу æмæ цалынмæ фæвæййын уæдмæ**
 Альбина Æмæ с- лæуу -*0 æмæ цалынмæ фæ- вæйй -ын уæдмæ
 Albina and PV stand IMP.2SG and until PV happen PRS.1SG until.then

...
 Albina: Stand up and until I finish...

64 **Хайретдинова : Чъиритæ суазал вæййынц** .
 Хайретдинова чъири -т -æ с- уазал вæйй -ынц
 Khayretdinova cake PL NOM PV cold happen PRS.3PL

Khayretdinova: The cakes are getting cold.

65 **Альбина : Вообщæ , мах куы ахуыр кодтам , мæнæ**
 Альбина Вообщæ мах куы ахуыр код -т -ам мæнæ
 Albina in general we.NOM when study do TR PST.TR.1PL there,that.is
 DISC

йер скъолайы , уæд ирон æвзаг ахæм ...
 йер скъола -йы уæд ирон æвзаг ахæм
 now school INESS then Ossetic language such

Albina: Well, when we were at school, the Ossetic language...

66 **Хайретдинова : акцент нæ уыди** .
 Хайретдинова акцент нæ уыд -и
 Khayretdinova accent NEG be PST.INTR.3SG

Khayretdinova: they didn't put an emphasis on it

67.1 **Альбина** : **О** , **ахæм тынг æй** **нæ ахуыр кодтой**
 Альбина о ахæм тынг =æй нæ ахуыр код -т -ой
 Albina yes such very =3SG.ENCL.GEN NEG study do TR PST.TR.3PL

Albina: Right, they didn't study it well.

67.2 **Мæнæ ныр , йер мах сывæллæттæ йæ**
 мæнæ ныр йер мах сывæллæ -тт -æ =йæ
 there,that.is now now we.GEN child PL NOM =3SG.ENCL.GEN
 DISC

тынгдæр , лæмбынæгдæр ахуыр кæнынц
 тынг -дæр лæмбынæг -дæр ахуыр кæн -ынц
 very COMPAR thorough COMPAR study do PRS.3PL

Now, our children study it more carefully.

67.3 **Мæнæ мæхицæн дæр зын вæййы , бирæ**
 мæнæ мæ= -хицæн =дæр зын вæйй -ы бирæ
 there,that.is POSS.1SG= REFL.DAT =PTCL hard happen PRS.3SG a.lot.of
 DISC

ныхæстæ дзы нæ фæзанын
 ныхæс -т -æ =дзы нæ фæ- зон -ын
 word PL NOM =3PL.ENCL.ABL NEG PV know PRS.1SG

Sometimes it is hard even for me, sometimes I don't know some words.

67.4 **Йер цытæ , мæнæ нырма гыццыл у , фæлæ уæддæр**
 йер цы -т -æ мæнæ нырма гыццыл у фæлæ уæддæр
 now what PL NOM there,that.is so far small be.PRS.3SG but still
 DISC

ын сæ нæ фембарын , йæ
 =ын =сæ нæ фе- мбар -ын йæ=
 =3SG.ENCL.DAT =3PL.ENCL.GEN NEG PV understand PRS.1SG POSS.3SG=

тексты цы ныхæстæ вæййы , уыдон
 текст -ы цы ныхæс -т -æ вæйй -ы уыдон
 text INESS what word PL NOM happen PRS.3SG DemDist.PL.GEN

Well, she it small, however, I don't understand the words which are used in her texts (in her school textbooks)

68 **Хайретдинова : Ирон литературæ æмæ ирон æвзаг ахуыр кæнынц**
 Хайретдинова ирон литературæ æмæ ирон æвзаг ахуыр кæн -ынц
 Khayretdinova Ossetic literature and Ossetic language study do PRS.3PL

нæ сывæллæттæ скъолайы
 нæ= сывæллæ -тт -æ скъола -йы
 POSS.1PL= child PL NOM school INESS

Khajretdinova: Our children study Ossetic literature and Ossetic language at school.

69.1 **Гасиева** : **Мæнæн мæ сывæллæттæ ирон æвзаг куы ахуыр**
 Гасиева мæнæн мæ= сывæллæ -тт -æ ирон æвзаг куы ахуыр
 Gasieva I.DAT POSS.1SG= child PL NOM Ossetic language when study

кодтой скъолайы , уæд-иу нæхимæ афтæ : мама
 код -т -ой скъола -йы уæд =иу нæ= химæ афтæ мама
 do TR PST.TR.3PL school INESS then =ITER POSS.1PL= REFL.ALL so mom

, **помоги** .
 помощи
 help

Gasieva: When my kids were studying Ossetic at school, they (used to say) at home: mom, help me.

69.2 **Æмæ-иу сын загътон , вообще-то я адыгейка** .
 æмæ =иу =сын загът -он вообще-то я адыгейка
 and =ITER =3PL.ENCL.DAT say PST.TR.1SG in general I Adygei

I used to answer that as a matter of fact I'm an Adygei.

69.3 **Мама , пожалуйста** .
 мама пожалуйста
 mom please

(speaks Russian) (they used to say:) Mother, please.

69.4 **Æмæ сын сочиненитæ дæр фыстон , кæсгæ**
 æмæ =сын сочинени -т -æ =дæр фыст -он кæс -гæ
 and =3PL.ENCL.DAT composition PL NOM =PTCL write PST.TR.1SG read CONV

дæр кодтон семæ , алцыдæр кодтон .
 =дæр код -т -он семæ алцыдæр код -т -он
 =PTCL do TR PST.TR.1SG 3PL.COMIT everything do TR PST.TR.1SG

And I was writing composition for them and reading with them and doing everything.

70.1 **Альбина : Стæй мах рæстæгы уырыссагау фылдæр**
 Альбина стæй мах рæстæг -ы уырыссаг -ау фылдæр
 Albina then we.GEN time INESS Russian EQU more

дзырдтой йер кæрæдзиимæ .
 дзырд -т -ой йер кæрæдзи -имæ
 talk TR PST.TR.3PL now RCP COMIT

Albina: Also, we used to speak Russian to each other at our time.

70.2 **Æртæккæ та , мæнæ йер Алагир дæр , кæрæдзиимæ**
 æртæккæ =та мæнæ йер Алагир -ы =дæр кæрæдзи -имæ
 now =CONTR there,that.is now Alagir INESS =PTCL RCP COMIT
 DISC

дæр фылдæр дзурынц иронау .
 =дæр фылдæр дзур -ынц ирон -ау
 =PTCL more talk PRS.3PL Ossetic EQU

Nowadays, even in Alagir, mostly they speak Ossetic.

71 **Гасиева** : **Уый** **тыххæй æмæ** **Алагир** **цæрæм** **мах** ,
 Гасиева уый тыххæй æмæ Алагир -ы цæр -æм мах
 Gasieva DemDist.GEN for and Alagir INESS live PRS.1PL we.NOM

иннæ рæтты **афтæ нæу** .
 иннæ рæ -тт -ы афтæ нæ у
 other place PL INESS so NEG be.PRS.3SG

Gasieva: Because we live in Alagir, in other places it is not like that.

72 **Хайретдинова** : **Горæтмæ лæг куы ацæуы** , **уæд та** **уже**
 Хайретдинова горæт -мæ лæг куы а- цæу -ы уæд =та уже
 Khayretdinova town ALL man when PV go PRS.3SG then =CONTR already

дзы **уырыссагау** **фæдзурынц** .
 =дзы уырыссаг -ау фæ- дзур -ынц
 =3SG.ENCL.INESS Russian EQU PV talk PRS.3PL

Khajretdinova: When someone goes to town, he speaks Russian there.

73 **Альбина** : **Горæты та сæ сæрмæ дæр æй**
 Альбина горæт -ы =та сæ= сæр -мæ =дæр =æй
 Albina town INESS =CONTR POSS.3PL= head ALL =PTCL =3SG.ENCL.GEN

нæ хæссынц .
 нæ хæсс -ынц
 NEG carry PRS.3PL

Albina: They believe it doesn't worth speaking Ossetic there.

74 **Хайретдинова** : **Æфсæрмы кæнынц æвзагыл** ...
 Хайретдинова æфсæрм -ы кæн -ынц æвзаг -ыл
 Khayretdinova shame GEN do PRS.3PL language SUPER

Khayretdinova: They are ashamed of the language...

75.1 **Альбина** : **О** , **æфсæрмы кæнынц сæ мадæлон**
 Альбина о æфсæрм -ы кæн -ынц сæ= мадæл -он
 Albina yes shame GEN do PRS.3PL POSS.3PL= mother ADJ

æвзагыл дзурын .
 æвзаг -ыл дзур -ын
 language SUPER talk INF

Albina: Right, they are ashamed to speak their mother tongue.

75.2 **Æз нуæй-ну хатт куы ацæуын** , **уæд ... У** **меня вообще** ...
 æз иу -æй =иу хатт куы а- цæу -ын уæд ... меня вообще ...
 I one ABL =ITER time when PV go PRS.1SG then at all

Ну , **мы все так говорим** , **наверное** .
 Ну мы так говорим
 well we we say

Sometimes, when I do... (speaks Russian) I'm... Well, apparently we all speak like that.

75.3 **Фæлæ горæтмæ куы ацæуын** , **уæд принципиально** , **не знаю**
 фæлæ горæт -мæ куы а- цæу -ын уæд принципиально не знаю
 but town ALL when PV go PRS.1SG then in principle NEG I know

... **чтоб позлить их** , **сыгъдæг иронау стараться фæкæнын** .
 их sygъdæg ирон -ау стараться фæ- кæн -ын
 clean Ossetic EQU try PV do PRS.1SG

But when I go to town, I'm on principle, I don't know... so that they get angry, I try to speak proper Ossetic.

76.1 **Хайретдинова : Æз та принципиально на** , **фæлæ ахуыр нæ**
 Хайретдинова Æз =та принципиально на фæлæ ахуыр нæ
 Khayretdinova I =CONTR in principle PRED.NEG but study PTCL

дæн , **æмæ иронау дзурын** .
 дæн æмæ ирон -ау дзур -ын
 be.PRS.1SG and Ossetic EQU talk PRS.1SG

Khayretdinova: I'm [doing the same but] not on principal, I got used to it and I speak Ossetic.

76.2 **Йер знон æви æндæрæбон уыдыстæм горæты** , **æмæ**
 йер знон æви æндæрæбон уыд -ыстæм горæт -ы æмæ
 now yesterday or the day before yesterday be PST.INTR.1PL town INESS and

мæ лæгимæ .
 мæ= лæг -имæ
 POSS.1SG= husband COMIT

Yesterday or the day before yesterday I was in town with my husband.

77 **Альбина : Ну , я стараюсь не вставлять русские слова** .
 Альбина Ну я не вставлять русские слова
 Albina well I NEG insert Russians word

(Speaks Russian) I'm trying not to use Russian words (when I speak Ossetic).

78.1 **Хайретдинова : Æмæ , естественно , уырыссагау нæ дзырдтам**
 Хайретдинова Æмæ естественно уырыссаг -ау нæ дзырд -т -ам
 Khayretdinova and Russian EQU NEG talk TR PST.TR.1PL

, **фæлæ иронау** .
 фæлæ ирон -ау
 but Ossetic EQU

Khayretdinova: Of course we spoke Ossetic, not Russian.

78.2 **Афтæ** .
 афтæ
 so

Like this.

78.3 **Чи нæм кæсы , уый кæсæд , кæй**
 Чи =нæм кæс -ы уый кæс -æд кæй
 who =1PL.ENCL.ALL seem PRS.3SG DemDist.NOM look IMP.3SG who.GEN

зæрдæмæ нæ цæуы , уый , гъе уый зæрдæмæ
 зæрдæ -мæ нæ цæу -ы уый гъе уый зæрдæ -мæ
 heart ALL NEG go PRS.3SG DemDist.GEN well DemDist.GEN heart ALL

ма цæуæд .
 ма цæу -æд
 NEG go IMP.3SG

If someone looks at us, let him look, if someone doesn't like it, I don't care.

78.4 **Афтæ .**
 афтæ
 so

In this way.

79.1 **Альбина : Ну , æз дæр сывæллæттимæ куы вæййын , уæд**
 Альбина Ну æз =дæр сывæллæ -тт -имæ куы вæйй -ын уæд
 Albina well I =PTCL child PL COMIT when happen PRS.1SG then

сæм иронау фæдзурын .
 =сæм ирон -ау фæ- дзур -ын
 =3PL.ENCL.ALL Ossetic EQU PV talk PRS.1SG

Albina: When I stay with children I speak only Ossetic with them.

79.2 **Стараться фæкæнын æмæ дзы ма вставлять**
 стараться фæ- кæн -ын æмæ =дзы ма вставлять
 try PV do PRS.1SG and =3SG.ENCL.INESS NEG insert

кæнон .
 кæн -он
 do SBJV.1SG

I try not to use (Russian words)

80.1 **Гасиева : Так и должно быть .**
 Гасиева и быть
 Gasieva be

Gasieva: (speaks Russian) It should be like that.

80.2 **Мы приезжали в Адыгею раз в год , нам бабушка не разрешала по-русски с**
 мы раз бабушка не с
 we grandma

ней разговаривать .
 не= й

(speaks Russian) We used to come to Adygei once a year, the grandma didn't let us speak Russian to them.

80.3 И благодаря этому мы и родной язык знали .
 и мы и родной язык знали
 we native language know

(speaks Russian) Because of that we knew our mother tongue.

81.1 Альбина : Æмæ ирон адæмæй æвзæрдæр , мæнмæ гæсгæ
 Альбина Æмæ ирон адæм -æй æвзæр -дæр мæнмæ гæсгæ
 Albina and Ossetic people ABL bad COMPAR I.ALL in accordance with

, ничи относиться кæны йер йæхи ‘ вzagмæ .
 ничи кæн -ы йер йæ= хи вzag -мæ
 nobody do PRS.3SG now POSS.3SG= REFL.GEN language ALL

Albina: I think that nobody treat his mother tongue worse than Ossetians do.

81.2 Ну , я не знаю , может , мне так кажется , не знаю .
 ну я не знаю может так не знаю
 HES I I know may I know

(speaks Russian) Well, I don't know, may be it seems for me like that, I don't know.

82.1 Хайретдинова : На , æз хистæрты бирæты зонын
 Хайретдинова на æз хистæр -т -ы бирæ -т -ы зон -ын
 Khayretdinova PRED.NEG I elder PL GEN a.lot.of PL GEN know PRS.1SG

, æмæ сæ цотæн амонынц – иронау дзурут .
 æмæ сæ= цот -æн амон -ынц ирон -ау дзур -ут
 and POSS.3PL= descendants DAT show PRS.3PL Ossetic EQU talk IMP.2PL

Khayretdinova: Now, I know a lot of elders who say to their children to speak Ossetic.

82.2 Йер мæнæн мæ сыхæгтæ чи у , замечани
 йер мæнæн мæ= сыхæг -т -æ чи у замечани
 now I.DAT POSS.1SG= neighbour PL NOM who be.PRS.3SG remark

фæкæнынц , дæ сывæллониæ иронау дзур ,
 фæ- кæн -ынц дæ= сывæллон -имæ ирон -ау дзур -*0
 PV do PRS.3PL POSS.2SG= child COMIT Ossetic EQU talk IMP.2SG

æмæ дын сдзура иронау .
 æмæ =дын с- дзур -а ирон -ау
 in.order.that =2SG.ENCL.DAT PV talk SBJV.3SG Ossetic EQU

For example, my neighbours they always say: speak with your kid Ossetic if you want the kid to know Ossetic.

82.3 Йæ фыд æм иронау фæдзуры , æмæ
 йæ= фыд =æм ирон -ау фæ- дзур -ы æмæ
 POSS.3SG= father =3SG.ENCL.ALL Ossetic EQU PV talk PRS.3SG and

йæ æмбаргæ фæкæны , цы йын
 =йæ æмбар -гæ фæ- кæн -ы цы =йын
 =3SG.ENCL.GEN understand CONV PV do PRS.3SG what =3SG.ENCL.DAT

фæдзуры	,	фæлæ	отвечать	та	кæны	уырыссагау	уæддæр	.
фæ- дзур -ы		фæлæ	отвечать	=та	кæн -ы	уырыссаг -ау	уæддæр	
PV talk PRS.3SG		but	answer	=CONTR	do PRS.3SG	Russian EQU	still	

My father speaks Ossetic with her and she understood him, what he said but she answers Russian.

82.4 **Гъе афтæ** .
 гъе афтæ
 well so

Like this.

Æмæ	гъе	уый	руаджы	дæр	нæ	лæг	уырыссагау
æмæ	гъе	уый	руаджы	=дæр	нæ=	лæг	уырыссаг -ау
and	well	DemDist.GEN	thanks to	=PTCL	POSS.1PL=	husband	Russian EQU

сдзырдта

с- дзырд -т -а
 PV talk TR PST.TR.3SG

Because of that my husband learnt Russian.

82.6 Раздæр	...	æцæг	мæнæ	ирон	хæдзары	схъомыл	и	æмæ
раздæр		æцæг	мæнæ	ирон	хæдзар -ы	с- хъомыл	и	æмæ
earlier		real	there,that.is	Ossetic	house INESS	PV grown-up	EXST	and
			DISC					

иронау	дзырдта	,	ныр	уырыссагау	дзурын
ирон -ау	дзырд -т -а		ныр	уырыссаг -ау	дзур -ын
Ossetic EQU	talk TR PST.TR.3SG		now	Russian EQU	talk INF

райдыдта	,	йæ	сывæллоны	руаджы	.
ра- йдыд -т -а		йæ=	сывæллон -ы	руаджы	
PV begin TR PST.TR.3SG		POSS.3SG=	child GEN	thanks to	

Before... he grew up in a traditional Ossetic family and he used to speak Ossetic (only), but now he start to speak Russian because of his kid.

83.1 **Гасиева : Взаимообмен** .
 Гасиева
 Gasieva

Gasieva: (speaks Russian) exchange.

83.2 **Бартер** .
 Barter.

84.1 Альбина	:	Махæн	нæ	хæдзары	уырыссагау	ничи
Альбина		махæн	нæ=	хæдзар -ы	уырыссаг -ау	ничи
Albina		we.DAT	POSS.1PL=	house INESS	Russian EQU	nobody

фæдзуры	,	фæлæ	уæддæр	.
фæ- дзур -ы		фæлæ	уæддæр	
PV talk PRS.3SG		but	still	

Albina: However, in our house, nobody speaks Russian.

84.2 **Æз дæр ... йер хæдзары ничи фæдзуры** , **æмæ æз дæр**
 æз =дæр йер хæдзар -ы ничи фæ- дзур -ы æмæ æз =дæр
 I =PTCL now house INESS nobody PV talk PRS.3SG and I =PTCL

куыд дзурдзынæн ?

куыд дзур -дзынæн
 how talk FUT.1SG

Me too... in our home, nobody speaks (Russian) why should I speak?

84.3 **Æз дæр никуы фæдзурын уырыссагау** .
 æз =дæр никуы фæ- дзур -ын уырыссаг -ау
 I =PTCL never PV talk PRS.1SG Russian EQU

I never speak Russian as well.

84.4 **Ну , все равно на работе ...**
 ну на работе
 HES work

(speaks Russian) But in the office...

85 **Хайретдинова : На работе с пяти до семи ...**
 Хайретдинова работе с до семи
 Khayretdinova work before

Khayretdinova: (speaks Russian) We work from five to seven...

86 **Гасиева : Ну , на уроке математики как заговоришь по-осетински , да ?**
 Гасиева Ну на как
 Gasieva well how

Gasieva: (speaks Russian) Well, how one can speak Ossetic at math.

87 **Альбина : Ну , да .**
 Альбина Ну
 Albina well

Albina: (speaks Russian) Right.

88.1 **Гасиева : А вот у нас бывают такие ситуации .**
 Гасиева А вот у нас
 Gasieva

Gasieva: (speaks Russian) But we can.

88.2 **Вот , например , перевод с английского , да ?**
 вот например перевод с
 for example translation

For example, translation from English, right?

88.3 **И я в уме могу моментально вот ... Бывает вот , что надо эквивалент**
 и я вот что
 I that

искать , дословно не переведешь , да ?
 не

(speaks Russian) Mentally, I can do it at once... But sometimes you need to look for an equivalent, you can't translate it word-for-word, right?

88.4 **И у меня моментально высказывает по-осетински , по-адыгейски .**
 и у меня по-адыгейски
 in Adyghe

(speaks Russian) At once I have two equivalents, one from Ossetic and another one from Adyghe.

88.5 **А по-русски надо думать , так , сейчас , какой бы оборот придумать .**
 А так сейчас какой бы
 now what

But what is needed is a Russian equivalent, which construction shall I use?

88.6 **И я говорю : « Иронау уын æй зæгъон**
 и я ирон -ау =уын =æй зæгъ -он
 I Ossetic EQU =2PL.ENCL.DAT =3SG.ENCL.GEN say SBJV.1SG

?».

(speaks Russian) And I say: (speaks Ossetic) Shall I tell you it in Ossetic.

88.7 **О .**
 о
 yes

Yes.

88.8 **Иронау сын æй фæзæгъын – все понятно .**
 ирон -ау =сын =æй фæ- зæгъ -ын
 Ossetic EQU =3PL.ENCL.DAT =3SG.ENCL.GEN PV say PRS.1SG

I say them in Ossetic - (speaks Russian) everything is clear.

88.9 **И запоминают лучше .**
 и

(speaks Russian) And they remember it faster.

89.1 **Альбина : Æмæ сын æз дæр фæдзурын .**
 Альбина Æмæ =сын æз =дæр фæ- дзур -ын
 Albina and =3PL.ENCL.DAT I =PTCL PV talk PRS.1SG

Albina: And I say it to them.

89.2 **Зæгъын , мæм исчи куы ‘ рбайхъусид**
 зæгъ -ын =мæм исчи куы рбай- хъус -ид
 say PRS.1SG =1SG.ENCL.ALL somebody if PV listen OPT.3SG

æддæйæ , уæд зæгъын , мæм хыл кæниккой .
 æддæ -йæ уæд зæгъ -ын =мæм хыл кæн -иккой
 outside ABL then say PRS.1SG =1SG.ENCL.ALL quarrel do OPT.3PL

I say: if someone from outside have heard it, they would have scold me.

89.3 **Сывæллæттæ куы нæ фембарынц – математика там 10-11**
 сывæллæ -ттæ -æ куы нæ фе- мбар -ынц там
 child PL NOM when NEG PV understand PRS.3PL there

класс , все равно .

When children don't understand - (speaks Russian) math for 10-11 grade, it doesn't matter.

89.4 Уæддæр сын æй иронау райдайын .
 уæддæр =сын =æй ирон -ау ра- йдай -ын
 still =3PL.ENCL.DAT =3SG.ENCL.GEN Ossetic EQU PV begin PRS.1SG

(speaks Ossetic) Then I start to explain it to them in Ossetic.

89.5 Æмæ сын фæзæгъын , так , ныр иронау , чи
 æмæ =сын фæ- зæгъ -ын так ныр ирон -ау чи
 and =3PL.ENCL.DAT PV say PRS.1SG now Ossetic EQU who

йæ нæ бамбæрста , уыдонæн .
 =йæ нæ ба- мбæрст -а уыдон -æн
 =3SG.ENCL.GEN NEG PV understand PST.TR.3SG DemDist.PL DAT

And I say to them: now in Ossetic for those who didn't get it.

89.6 Æмæ сын прям на пальцах начинаешь вот это объяснять .
 æмæ =сын на вот это
 and =3PL.ENCL.DAT this

And to them (speaks Russian) I start to explain it as simply as possible.

90.1 Хайретдинова : Æз та сын фæдзурын : « А теперь
 Хайретдинова Æз =та =сын фæ- дзур -ын А
 Khayretdinova I =CONTR =3PL.ENCL.DAT PV talk PRS.1SG

не математическим языком ».

не

Khayretdinova: And I say to them: (speaks Russian) And now (I will explain it) without math language.

90.2 Чтoб претензий не было .
 не

(speaks Russian) In order to escape complaints.

90.3 Уый тыххæй , искуы куы зæгъой , ахуыргæнæг афтæ
 уый тыххæй искуы куы зæгъ -ой ахуыргæнæг афтæ
 DemDist.GEN for whenever if say SBJV.3PL teacher so

загъта , уæд зæгъдысты , уый цавæр математик
 загът -а уæд зæгъ -дысты уый цавæр математик
 say PST.TR.3SG then say FUT.3PL DemDist.NOM what mathematician

уыди , афтæ чи дзуры .
 уыд -и афтæ чи дзур -ы
 be PST.INTR.3SG so who talk PRS.3SG

Because if they say somewhere that the teacher said it like this, people will say "what kind of a mathematician was it, why did he it in this way".

91 Альбина : Уæддæр сывæллæттæн фылдæр ныхæстæ æмæ фылдæр
 Альбина Уæддæр сывæллæ -тт -æн фылдæр ныхæс -т -æ æмæ фылдæр
 Albina still child PL DAT more word PL NOM and more

понятитæ	æнцондæр	вæййы	бамбарын
поняти -т -æ	æнцон -дæр	вæйй -ы	ба- мбар -ын
term PL NOM	easy COMPAR	happen PRS.3SG	PV understand INF

сæхи	родной	мадæлон	æвзагыл	о	æмæ
сæ= хи	родной	мадæл -он	æвзаг -ыл	о	æмæ
POSS.3PL= REFL.GEN	native	mother ADJ	language SUPER	yes	and

уый	тыххæй	стараться	кæнæм
уый	тыххæй	стараться	кæн -æм
DemDist.GEN	for	try	do PRS.1PL

Albina: It is easier for children to understand the bulk of words and terms in their mother tongue and that is why we do our best.

92.1	Хайретдинова	:	Æмæ	æнæуый	раздæр	первый	скъола	уыди	æмæ
	Хайретдинова		Æмæ	æнæуый	раздæр	первый	скъола	уыд -и	æмæ
	Khayretdinova		and	in general	earlier	first	school	be PST.INTR.3SG	and

дзы	обучение	велось	на	осетинском языке	,	национальны	скъола
=дзы			на			национальны	скъола
=3SG.ENCL.INESS						national	school

уыди
уыд -и
be PST.INTR.3SG

Khayretdinova: As a matter of fact there was the first school and (speaks Russian) there the education was in Ossetic, (speaks Ossetic) it was a national school.

92.2	Ныр	нал	у
	ныр	нал	у
	now	no.longer	be.PRS.3SG

Now there is no (such school).

93.1	Альбина	:	Æмæ	æртæккæ	хъæуты	иронау	цæуынц	иууылдæр
	Альбина		Æмæ	æртæккæ	хъæу -т -ы	ирон -ау	цæу -ынц	иууылдæр
	Albina		and	now	village PL INESS	Ossetic EQU	go PRS.3PL	all

Albina: And now the education in the villages is in Ossetic.

93.2	Начальный	кълæсты	предметтæ	иронау	цæуынц	иууылдæр
	кълæс -т -ы	предмет -т -æ	ирон -ау	цæу -ынц	иууылдæр	
	class PL GEN	lesson PL NOM	Ossetic EQU	go PRS.3PL	all	

All classes in primary school are in Ossetic.

93.3	Вот	в Црау	,	наприме	,	вся начальная школа
	вот	Црау		наприме		
		Tsrau (village)		for example		

(speaks Russian) In Tsrau, for example, all primary school (education is in Ossetic)

94 **Гасиева** : **Вернулись к** этому , **да** ?

Гасиева к

Gasieva

(speaks Russian) they came back to it, right?

95.1 **Альбина** : **Они все изучают** .

Альбина

Albina

Albina: (speaks Russian) They study everything.

95.2 **Ну** , **наверное** , **кроме русского** .

ну

HES

(speaks Russian) Well, probably, everything but Russian language

96.1 **Хайретдинова** : **Омæ уый æнауый сывæллæттæн вæййы**

Хайретдинова омæ уый æнауый сывæллæ -тт -æн вæйй -ы

Khayretdinova well DemDist.NOM in general child PL DAT happen PRS.3SG

проблема , **математикайæ** **особенно** .

проблема математикайæ -йæ

problem mathematics ABL

Khayretdinova: In general it is a problem for children, especially math.

96.2 **Задача не скæнынц не потому , что они не могут , логика есть** ,

не с- кæн -ынц не что они не

NEG PV do PRS.3PL that they

фæлæ йæ услови , йæ услови йын не ‘

фæлæ йæ= услови йæ= услови =йын не

but POSS.3SG= condition POSS.3SG= condition =3SG.ENCL.DAT NEG

мбарынц .

мбар -ынц

understand PRS.3PL

They don't do a sum (speaks Russian) not because they can't, they have logic (speaks Ossetic) but because they don't understand the conditions.

97 **Альбина** : **Хъæуггаг сывæллæттæ** .

Альбина хъæуггаг сывæллæ -тт -æ

Albina villager child PL NOM

Albina: Village children.

98.1 **Хайретдинова** : **Цы дзы и , куыд у , чи**

Хайретдинова цы =дзы и куыд у чи

Khayretdinova what =3SG.ENCL.INESS EXST how be.PRS.3SG who

ацыди	,	чи	рбацыди	,	чи	дзы	цы
а- цыд -и		чи	рба- цыд -и		чи	=дзы	цы
PV go PST.INTR.3SG		who	PV go PST.INTR.3SG		who	=3SG.ENCL.ABL	what

балхæдта	,	чи	цы	ауæй	кодта	,	æмæ	гъе
ба- лхæд -т -а		чи	цы	а- уæй	код -т -а		æмæ	гъе
PV buy TR PST.TR.3SG		who	what	PV sale	do TR PST.TR.3SG		and	well

уыцы	условитæ	сæ	бон	...	они	не	могут сопоставить	,	и
уыцы	услови -т -æ	сæ=	бон		они	***			и
that	condition PL NOM	POSS.3PL=	possibility		they				

ЛОГИКА ВЫКЛЮЧАЕТСЯ , СООТВЕТСТВЕННО .

Khayretdinova: What is there, how is it, who went out, who bought what and who sold out what and they can't these conditions...(speaks Russian) they can't understand and they use logic of course.

98.2 **Два человека могут одновременно что-то делать , а ребенок же не может это**
 два a не может это
 two and may this
делать и то , и логику включить , и перевести .
 и то и и

(speaks Russian) Two men can do something simultaneously but a child can't do it and use the logic and translate it.

99 Олег :	Камболовы	,	ЮНЕСКО-йы	программæмæ	гæсгæ	ахуыр
Олег	Камболов -ы		ЮНЕСКО-йы	программæ -мæ	гæсгæ	ахуыр
Oleg	Kambolov GEN		UNESCO	program ALL	in accordance with	study

кæнынц	математикæ	дæр	иронау	.
кæн -ынц	математикæ	=дæр	ирон -ау	
do PRS.3PL	mathematics	=PTCL	Ossetic EQU	

Oleg: Following the Kamobolov's UNESCO program they study math in Ossetic.

100.1 Хайретдинова :	О	,	æмæ	йе	уый	тыххæй	уый
Хайретдинова	о		æмæ	йе=	уый	тыххæй	уый
Khayretdinova	yes		and	POSS.3SG=	DemDist.GEN	for	DemDist.NOM

хуыздæр	у	.
хуыздæр	у	
better	be.PRS.3SG	

Khayretdinova: Right, that is why it is better

100.2 Уый	тыххæй	æмæ	гъе	уыцы	проблемæ	сывæллæттæн	нал
уый	тыххæй	æмæ	гъе	уыцы	проблемæ	сывæллæ -тт -æн	нал
DemDist.GEN	for	and	well	that	problem	child PL DAT	no.longer

вæййы	,	æмæ	сæ	логикæ	размæ	рацæуы	.
вæйй -ы		æмæ	сæ=	логикæ	раз -мæ	ра- цæу -ы	
happen PRS.3SG		and	POSS.3PL=	logic	front ALL	PV go PRS.3SG	

That is why children don't have such problem and their logic goes ahead.

100.3 **Гъе афтæ** .
гъе афтæ
well so

In this way.

101.1 **Гасиева : Английский писатель Уолтер Мэй – уый та Къоста**
Гасиева писатель уый =та Къоста
Gasieva writer DemDist.NOM =CONTR Kosta

ныффыста англисагау .
ныф- фыст -а англисаг -ау
PV write PST.TR.3SG English EQU

Gasieva: English writer Wolter Mey - he translated Kosta to English.

101.2 **Æмæ йын фыццаг йæ стихотворени куы** ‘
æмæ =йын фыццаг йæ= стихотворени куы
and =3SG.ENCL.DAT first POSS.3SG= poem when

рбахастон , Къоста Хетагуровы стихотворени , æмæ йæ
рба- хаст -он Къоста Хетагуров -ы стихотворени æмæ йæ=
PV carry PST.TR.1SG Kosta GEN poem and POSS.3SG=

доскайыл ныффыстон , æмæ сын афтæ
доска =йыл ныф- фыст -он æмæ =сын афтæ
blackboard =3SG.ENCL.SUPER PV write PST.TR.1SG and =3PL.ENCL.DAT so

зæгъын сывæллæттæн .
зæгъ -ын сывæллæ -тт -æн
say PRS.1SG child PL DAT

When I brought him his poem for the first time, the poem by Kosta Khetagurov and I wrote it on the blackboard and I say to children:

101.3 « **Æз уын æй кæсгæ кæндзынæн , сыхах**
Æз =уын =æй кæс -гæ кæн -дзынæн сыхах
I =2PL.ENCL.DAT =3SG.ENCL.GEN read CONV do FUT.1SG you.PL

та куыд хъусат , афтæ йæ базонут , цавæр
=та куыд хъус -ат афтæ йæ= ба- зон -ут цавæр
=CONTR how listen SBJV.2PL so POSS.3SG= PV know IMP.2PL what

стихотворени у ».
стихотворени у
poem be.PRS.3SG

"I will read it to you and you while you listen to it, try to guess the name of the poem.

101.4 **Æмæ йæ куыддæр бакастæн** , **афтæ сразу**
 æмæ йæ= куыддæр ба- кас -тæн афтæ сразу
 and POSS.3SG= as.soon.as PV read PST.INTR.1SG so immediately

иронау байдыдтой дзурын .
 ирон -ау ба- йдыд -т -ой дзур -ын
 Ossetic EQU PV begin TR PST.TR.3PL talk INF

Once I read it, they start to speak Ossetic.

101.5 **Æз сын æй кæсын** : « **Pardon me , if my song**
 æз =сын =æй кæс -ын
 I =3PL.ENCL.DAT =3SG.ENCL.GEN look PRS.1SG

' s **intonation** ...».

I read to them: (speaks English) Pardon me, if my song's intonation...

101.6 **И они моментально** : « **Ныббар мын** , **кæд-иу**
 и они ныб- бар -*0 =мын кæд =иу
 they PV excuse IMP.2SG =1SG.ENCL.DAT when =ITER

дæм мæ зарæг ...», по размеру стиха они догадались !
 =дæм мæ= зар -æг по они
 =2SG.ENCL.ALL POSS.1SG= sing PTCP.PRS they

(speaks Russian) And the immediately: (speaks Ossetic) Forgive me if my song... - (speaks Russian) they recognized it by the metre.

101.7 **Представляете ?**

(speaks Russian) Can you imagine?

101.8 **Это вот ... У меня прям озноб пошел** .
 это вот меня
 this

(speaks Russian) It was... I felt shivery

101.9 **Я вообще была в шоке** .
 я вообще
 I at all

(speaks Russian) I was shocked.

101.10 **Я просто эксперимент проводила** .
 я просто
 I

(speaks Russian) I just made an experiment.

101.11 **Они моментально вот так включились** .
 они вот так
 they

(speaks Russian) They recognized it immediately.

102 **Олег : А что , Коста перевели на английский ?**
 Олег А что на английский
 Oleg that english

Oleg: (speaks Russian) Kosta was translated to English?

103.1 **Гасиева** : **Да** , **Уолтер Мэй** же перевел **Коста** на **английский** .
 Гасиева Да на английский
 Gasieva Yes english

Gasieva: Right, Wolter Mey translated Kosto to English.

103.2 **И** **когда-то** же ... **Понимаете** , **с** **литературой** же **не** **так** **было** , **как** **сейчас**
 и с не так как сейчас
 how now

– **пойди** **и** **купи** **любую** **книгу** , **какую** **хочешь** , **закажи** , **все** .
 и какую
 some

(speaks Russian) That time... You know, it was difficult to get fiction, it wasn't like now - you can go and buy any book.

103.3 **А** **тут** **я** **знала** , **и** **мне** **кто-то** **привез** **из** **Южной** **Осетии** **газету** , **до**
 А тут я и кто-то до
 I Someone before

сих **пор** **храню** **пожелтевшую** **вот** **эту** **страничку** **и** **там** **написано** : **Уолтер** **Мэй**
 сих вот и там
 there

Къостайы **æмдзæвгæтимæ** .
 Къоста -йы æмдзæвгæ -т -имæ
 Kosta GEN poem PL COMIT

(speaks Russian) But I knew it and someone from South Ossetia brought me a newspaper I still keep that yellow page and it is written there: Wolter Mey, a poem by Kosta.

103.4 **И** **вот** **это** .
 и вот это
 this

(speaks Russian) And this.

103.5 **И** **я** **написала** **на** **доске** , **и** **сразу** **они** **моментально** .
 и я на и сразу они
 I immediately they

(speaks Russian) I wrote it on a blackboard and they immediately.

103.6 **Мне** **кажется** , **все** **же** **размер** **стиха** **же** **был** **сохранен** , **и** **они** **моментально** ...
 был и они
 they

(speaks Russian) I think that he preserved the metre and they immediately...

103.7 **Я** **не** **думаю** , **чтобы** **ученики** **седьмого** **класса** **могли** **сразу** **перевести**
 я не сразу
 I immediately

первую **строчку** , **потому** **что** **я** **ее** **только** **зачитала** , **и** **они** **сразу** .
 что я и они сразу
 that I they immediately

I don't believe that students of the seventh grade could immediately translate the first line, because I just read it

ныстуан
testament

?

Гасиева
Gasieva

Альбина
Albina

111.1 Альбина : На осетинском , по-моему , никто не пишет .
Альбина не
Albina

Albina: (speaks Russian) In my opinion, nobody writes (poems) in Ossetic.

111.2 **Потому что вот так глубоко осетинский язык сейчас никто не знает , чтобы**
что вот так язык сейчас не
that language now

стихи писать .

(speaks Russian) Because nobody knows Ossetic so good to be able to write poems in it.

111.3 **Мы большинство слов ... Через один говорим по-русски .**

мы говорим
we we say

(speaks Russian) Most of the words... We say in Russian.

111.4 **Вот если ... Когда я читаю , например , какое-нибудь стихотворение**
вот если я например
I for example

по-осетински , ну , поэтов осетинских , то большинство слов там , ну
ну то там ну
HES there HES

непонятные бывают .

(speaks Russian) If... When I read, for example, a poem in Ossetic, something by Ossetic poets, the bulk of the words are not clear.

111.5 **Да и вообще , мы больше по-русски и про себя думаем ...**

Да и вообще мы и
Yes at all we

(speaks Russian) Well, usually we think in Russian...

112 **Хайретдинова : У детей даже игры такие бывают : они узнают какое-то слово**

Хайретдинова даже они
Khayretdinova even they

дома у бабули , которое точно знают , что общество не знает , и приходят
у точно знают что не и
exactly they know that

Khayretdinova: (speaks Russian) Children have this kind of games: they ask some (Ossetic) words from their grandmothers, which other people don't know for sure and they come.

113 **Альбина : И приходят и гарцуют , а-ну скажи , что это такое .**

Альбина и что это
Albina that this

Albina: (speaks Russian) And they come and strut saying, tell me what does it mean.

114.1 **Хайретдинова : и красуются друг перед другом .**

Хайретдинова и
Khayretdinova

Khayretdinova: (speaks Russian) And they strut.

114.2 **А эти идут домой и выясняют , вот за счет этого язык у них развивается**
А и вот язык у
language

(speaks Russian) And they come back home and ask (their elders what it means) and because of that their

language skills progress.

115.1 **Гасиева** : **Ну** , **среди взрослых тоже много споров** .

Гасиева	Ну	тоже
Gasieva	well	too

Gasieva: (speaks Russian) Well, adults also have a lot of discussion.

115.2 **Вот до этого как-то где-то было написано** .

Вот	до
	before

(speaks Russian) It was written something somewhere sometime ago.

115.3 **Ирон лæгтæ** , **æмæ кæрæдзимæ дзурынц** **цыдæртæ**
ирон лæг -т -æ æмæ кæрæдзи -мæ дзур -ынц цы -дæр -т -æ
Ossetic man PL NOM and RCP ALL talk PRS.3PL what INDEF PL NOM

, **Тутыр та** **цы у** ?
=та цы у
=CONTR what be.PRS.3SG

(speaks Ossetic) Ossetians, they say to each other something, what is Tutyr?

115.4 **Æмæ та** **мæм** **лæг дзуры** : « **Людæ** , **ды**
æмæ =та =мæм лæг дзур -ы Людæ ды
and =CONTR =1SG.ENCL.ALL man talk PRS.3SG Luda you.SG

йæ **нæ зоныс** , **Тутыр цы у** , **уый** ?».
=йæ нæ зон -ыс цы у уый
=3SG.ENCL.GEN NEG know PRS.2SG what be.PRS.3SG DemDist.GEN

And a man call me: Luda do you know what is Tutyr?

115.5 **Æз мæ** **чиныг райстон** , « **Арвы дуар** »,
æз мæ= чиныг ра- йст -он арв -ы дуар
I POSS.1SG= book PV take PST.TR.1SG sky GEN door

æркæстытæ **йæм** **кодтон** .
æр- кæст -ыт -æ =йæм код -т -он
PV look.PART.PST PL NOM =3SG.ENCL.ALL do TR PST.TR.1SG

I took my book "Heaven gates" and searched it.

115.6 **Тутыр – покровитель** , **бардуаг** , **тугдых сырды** .
бардуаг туг ддых сырд -т -ы
patron blood mouth animal PL GEN
predatory

Tutyr - predator's patron.

115.7 **Покровитель хищников** , **зверей-хищников** , **да** ?

(speaks Russian) Predator's patron, right?

115.8 **Адон кæрæдзимæ фесты** : **на** , **дам** , **уый**
адон кæрæдзи -мæ фе- ст -ы на =дам уый
these RCP ALL PV stand.up PRS.3SG PRED.NEG =CIT DemDist.NOM

Gasieva: Did you understand everything what we were saying in Ossetic?

118 **Хайретдинова** : Ну , да , я по реакции поняла , что поняли , да ?
 Хайретдинова Ну я по что
 Khayretdinova well I that

Khayretdinova: (speaks Russian) Yes, I can see you did, right?

119 **Гасиева** : Йер кæрæдзиимæ дзурут иронау ?
 Гасиева йер кæрæдзи -имæ дзур -ут ирон -ау
 Gasieva now RCP COMIT talk PRS.2PL Ossetic EQU

Gasieva: Do you speak Ossetic to each other?

120 **Хайретдинова** : А гимн наша ученица написала , и первая же она её , эту
 Хайретдинова А и
 Khayretdinova

песню пропела .

Khayretdinova: (speaks Russian) And the hymn was written by one of our students and she was the first who sang the song.

121 **Арсений** : Ну , может быть , вы о ней тоже что-нибудь расскажете ?
 Арсений Ну может быть о не= й тоже
 Arseniy well may be too

Arseniy: (speaks Russian) Well, could you tell us about her?

122 **Гасиева** : Лариса Гуриева ?
 Гасиева Лариса
 Gasieva

Gasieva: (speaks Russian) Larisa Gurieva?

123 **Арсений** : Да .
 Арсений Да
 Arseniy Yes

Arseniy: (speaks Russian) Yes.

124.1 **Гасиева** : Гуриева-Ходова .
 Гасиева
 Gasieva

Gasieva: Gurieva-Khodova.

124.2 **Уый** мах скъолайы ахуыр кодта , æз
 уый мах скъола -йы ахуыр код -т -а æз
 DemDist.NOM we.GEN school INESS study do TR PST.TR.3SG I

йæ классный руководитель уыдтæн .
 йæ= классный руководитель уыд -тæн
 POSS.3SG= class teacher be PST.INTR.1SG

She was studying in our school and I was her class teacher.

124.3 **Æмæ уыди** , **тынг сабыр чызг** , **æмæ-иу урочы**
 æмæ уыд -и тынг сабыр чызг æмæ =иу уроч -ы
 and be PST.INTR.3SG very quiet girl and =ITER lesson INESS

бадти , **фæстейы-иу** , **бадти** ,
 бадт -и фæсте -йы - иу бадт -и
 sit PST.INTR.3SG at the back INESS one sit PST.INTR.3SG

хъуыста-иу , **хъуыста** , **фæлæ-иу** , **мæнæ**
 хъуыст -а - =иу хъуыст -а фæлæ =иу мæнæ
 listen PST.TR.3SG =ITER listen PST.TR.3SG but =ITER there,that.is
 DISC

афтæ-иу **акодта** , **æмæ-иу** **цыдæртæ**
 афтæ =иу а- код -т -а æмæ =иу цы -дæр -т -æ
 so =ITER PV do TR PST.TR.3SG and =ITER what INDEF PL NOM

афыста .
 а- фыст -а
 PV write PST.TR.3SG

She was a very quiet girl she was sitting in the classes, she was sitting at the back and listening and listening, and she was doing like this and she was writing something.

124.4 **Æмæ йæ** **иухатт** ... **математикайы** **ахуыргæнæг**
 æмæ =йæ иу хатт математикай -йы ахуыргæнæг
 and =3SG.ENCL.GEN one time mathematics GEN teacher

æрбацыди **æмæ** , **дам** , **Гуриева весь урок** **что-то писала** , **но не**
 æрба- цыд -и æмæ =дам урок но не
 PV go PST.INTR.3SG and =CIT lesson

математику .

And once her... the math teacher came in and said: (speaks Russian) Gurieva was writing something during the lesson and it was not mathematics

124.5 **Æмæ йæм** **фæдзырдтон** :
 æмæ =йæм фæ- дзырд -т -он
 and =3SG.ENCL.ALL PV talk TR PST.TR.1SG

And I called her:

125 – **Лариса** , **ахæм дзæбæх чызг дæ** , **йер дæм** **цæмæ**
 Лариса ахæм дзæбæх чызг дæ йер =дæм цæмæ
 such good girl be.PRS.2SG now =2SG.ENCL.ALL what.ALL

дзуры **ахуыргæнæг** , **цы куыстай** ?
 дзур -ы ахуыргæнæг цы куыст -ай
 talk PRS.3SG teacher what do PST.TR.2SG

Larisa, you are a good girl, do you know why the teacher asks what you were doing during the lesson?

126 – Секрет .
секрет
secret

It is a secret

127.1 – Лариса , омæ цавæр секрет у ?
Лариса омæ цавæр секрет у
well what secret be.PRS.3SG

Larisa, what kind of a secret?

127.2 Исты проблемæтæ дæм и ?
исты проблемæ -т -æ =дæм и
something problem PL NOM =2SG.ENCL.ALL EXST

Do you have any problems?

128 – На .
на
PRED.NEG

No, I don't.

129.1 Æмæ , значит , уже десятий къласы куы ахуыр кодтой
æмæ значит уже десятий кълас -ы куы ахуыр код -т -ой
and ITJ already tenth class INESS when study do TR PST.TR.3PL

, уæд мын лæппутæ афтæ зæгъынц , Гуриева Лариса
уæд =мын лæппу -т -æ афтæ зæгъ -ынц Лариса
then =1SG.ENCL.DAT boy PL NOM so say PRS.3PL

та Дом Культурыйы заргæ фæкæны .
=та Культуры -йы зар -гæ фæ- кæн -ы
=CONTR GEN sing CONV PV do PRS.3SG

And when they were in the tenth grade, the boys told me that Larisa Gurieva was singing in recreation centre.

129.2 Æмæ йæм фæдзырдтон :
æмæ =йæм фæ- дзырд -т -он
and =3SG.ENCL.ALL PV talk TR PST.TR.1SG

And I called her:

130 – Лариса , заргæ кæныс ?
Лариса зар -гæ кæн -ыс
sing CONV do PRS.2SG

Larisa, do you sing?

131 – О .
о
yes

Yes, I do.

132 – **Æмæ махæн цæуыннæ искуы азарыдтæ** ?
 Æмæ махæн цæуыннæ искуы а- зарыд -тæ
 and we.DAT why.not whenever PV sing PST.INTR.2SG

Why didn't you sing for us?

133 – **Нæ мæ фæнды , æфсæрмы кæнын** .
 нæ =мæ фæнд -ы æфсæрм -ы кæн -ын
 NEG =1SG.ENCL.GEN want PRS.3SG shame GEN do PRS.1SG

I don't want, I'm too shy.

134 – **Æмæ уым та сценæйæ зарыдтæ** ?
 Æмæ уым =та сценæ -йæ зарыд -тæ
 and DemDist.IN =CONTR stage ABL sing PST.INTR.2SG

And there did you sing on stage?

135 – **О** .
 о
 yes

Yes.

136 – **Æмæ уым не фсæрмы кодтай** ?
 Æмæ уым не фсæрм -ы код -т -ай
 and DemDist.IN NEG shame GEN do TR PST.TR.2SG

You didn't feel shy there?

137 – **Æмæ уыдон мæн нæ зонынц , мæ кълас**
 Æмæ уыдон мæн нæ зон -ынц мæ= кълас
 and DemDist.PL.NOM I.GEN NEG know PRS.3PL POSS.1SG= class

та мæ зонынц .
 =та =мæ зон -ынц
 =CONTR =1SG.ENCL.GEN know PRS.3PL

They don't know me but my class does.

138 **Æмæ уже одиннадцатый кълас куы фæци , уæд**
 æмæ уже одиннадцатый кълас куы фæци уæд
 and already eleventh class when PV+be.PRS.3SG then

æрбахаста гæххæттытæ æмæ мын афтæ зæгъы
 æрба- хаст -а гæххæтт -ыт -æ æмæ =мын афтæ зæгъ -ы
 PV carry PST.TR.3SG document PL NOM and =1SG.ENCL.DAT so say PRS.3SG

:

When she graduated from the eleventh grade, she brought me a shit of paper and said:

139.1 – **Людмила Юрьевна , мæнæ математикæйы урочы кæй**
 мæнæ математикæ -йы уроч -ы кæй
 there,that.is mathematics GEN lesson INESS COMP
 DISC

фыстон , **гье** **уыдон** **сты** .
 фыст -он гье уыдон сты
 write PST.TR.1SG well DemDist.PL.NOM be.PRS.3PL

Ludmila Yuryevna, this is what I wrote at the math lesson.

139.2 **Йæ** **стихотворенитæ** , **йе** **мдзæвгæтæ** .
 йæ= стихотворени -т -æ йе= мдзæвгæ -т -æ
 POSS.3SG= poem PL NOM POSS.3SG= poem PL NOM

Her poems, her poems.

139.3 **Æмæ фæкастæн** , **æмæ** , **зæгъын** , **Лариса** , **и** **ты** **вот**
 æмæ фæ- кас -тæн æмæ зæгъ -ын Лариса и вот
 and PV look PST.INTR.1SG and say PRS.1SG

это **скрывала** !

это

this

I looked at her and said: (speaks Russian) Larisa, this is what you were hiding!

139.4 **Æмæ афтæ акодта** .
 æмæ афтæ а- код -т -а
 and so PV do TR PST.TR.3SG

And she did it in this way.

139.5 **Ныр заргæ дæр кæны** .
 ныр зар -гæ =дæр кæн -ы
 now sing CONV =PTCL do PRS.3SG

Now she is sings.

139.6 **Зонынц æй нууылдæр мæнæ йæ дзæбæх**
 зон -ынц =æй иууылдæр мæнæ йæ= дзæбæх
 know PRS.3PL =3SG.ENCL.GEN all there,that.is POSS.3SG= good
 DISC

зарæг , **кæй фæзары** .
 зар -æг кæй фæ- зар -ы
 sing PTCP.PRS COMP PV sing PRS.3SG

Everyone know her good song, which she sings.

140 **Олег** : **В ансамбле** ?
 Олег
 Oleg

Oleg: (speaks Russian) In a group?

141.1 **Гасиева** : **На** , **йæхæдæг** .
 Гасиева на йæхæдæг
 Gasieva PRED.NEG

Gasieva: No, herself.

141.2 **Йæхæдæг фæзары** .
 йæхæдæг фæ- зар -ы
 PV sing PRS.3SG

She sings herself.

142 **Хайретдинова : Сольно фæзары** .
 Хайретдинова фæ- зар -ы
 Khayretdinova PV sing PRS.3SG

Khayretdinova: She sings solo

143.1 **Гасиева : Фысгæ дæр ... æмдзæвгæ дæр йæхæдæг , музыка**
 Гасиева фыс -гæ =дæр æмдзæвгæ =дæр йæхæдæг музыка
 Gasieva write CONV =PTCL poem =PTCL music

дæр йæхæдæг , заргæ дæр йæхæдæг .
 =дæр йæхæдæг зар -гæ =дæр йæхæдæг
 =PTCL sing CONV =PTCL

Gasieva:

143.2 **Ходова Лариса** .
 Лариса

144 **Олег : Горæты цæры ?**
 Олег горæт -ы цæр -ы
 Oleg town INESS live PRS.3SG

Does she live in town?

145.1 **Гасиева : О , горæты** .
 Гасиева о горæт -ы
 Gasieva yes town INESS

Gasieva: Yes, in town.

145.2 **Дзæбæх клип дæр ма йын и** .
 дзæбæх клип =дæр =ма =йын и
 good clip =PTCL =yet =3SG.ENCL.DAT EXST

She also has a good clip.

145.3 **Цавæр у йæ зарæг ?**
 цавæр у йæ= зар -æг
 what be.PRS.3SG POSS.3SG= sing PTCP.PRS

What is your song?

145.4 **Мæнæ ... Радио « Алания » постоянно передает эту песню** .
 мæнæ
 there,that.is
 DISC

Well... (speaks Russian) Radio 'Alania' is broadcasting it all the time.

146.1 **Хайретдинова : О , ахæм цыдæр .**
 Хайретдинова о ахæм цы -дæр
 Khayretdinova yes such what INDEF

Khayretdinova: (speaks Ossetic) Right, something like this.

146.2 **Про любовь , песня красивая .**

(speaks Russian) It is about love, a beautiful song.

147.1 **Гасиева : О , тынг дзæбæх , тынг дзæбæх зарæг у .**
 Гасиева о тынг дзæбæх тынг дзæбæх зар -æг у
 Gasieva yes very good very good sing PTCP.PRS be.PRS.3SG

Gasieva: (speaks Ossetic) Yes, a very good, very good song.

147.2 **Сухраб Будайчиты с ней поет эту песню .**
 с не= й

(speaks Russian) Sukhrab Budajchity is singing with her this song.

147.3 **Йæ лæппу дæр мæ къласмæ цыди .**
 йæ= лæппу =дæр мæ= кълас -мæ цыд -и
 POSS.3SG= boy =PTCL POSS.1SG= class ALL go PST.INTR.3SG

He son also was my student.

147.4 **Пятиклассник Ходов Дзанг , уый та кафгæ кæны .**
 пятиклассник уый =та каф -гæ кæн -ы
 fifth-grade student DemDist.NOM =CONTR dance CONV do PRS.3SG

, **ахæм кафт кæны !**
 ахæм кафт кæн -ы
 such dance do PRS.3SG

He is a fifth-grade student, Khodov Dzang, he dances, he dances so good!

147.5 **Æмæ йæ акодта уыйы дæр**
 æмæ йæ= а- код -т -а уый -ы =дæр
 and POSS.3SG= PV do TR PST.TR.3SG DemDist.NOM GEN =PTCL

Владикавказмæ .

Владикавказ -мæ

Vladikavkaz ALL

She also took him to Vladikavkaz.

147.6 **Уым цæрынц æртæккæ .**
 уым цæр -ынц æртæккæ
 DemDist.IN live PRS.3PL now

Now they live there.

147.7 **Цы ма уын радзурæм ?**
 цы =ма =уын ра- дзур -æм
 what =yet =2PL.ENCL.DAT PV talk SBJV.1PL

What else shall I tell you?

147.8 **Что еще рассказать ?**

что еще

that

(speaks Russian) What else shall I tell you?

147.9 **Слишком много даже , да , рассказали ?**

даже

even

We told you too much things, right?

148.1 **Олег : Нет , хорошо .**

Олег

Oleg

Oleg: (speaks Russian) No, it's okey.

148.2 **Отлично .**

Perfect.

149.1 **Альбина : Ахуыргæнджыты**

æрмæстдæр дзурын

Альбина ахуыр гæн -дж -ыт -ы æрмæстдæр дзур -ын

Albina study do PTCP.PRS PL GEN only talk INF

бауадз

ба- уадз -*0

PV permit IMP.2SG

Albina: Just let the teachers talk.

149.2 **Ахуыргæнджытæ бирæ уарзынц дзурын .**

ахуыргæндж -ыт -æ бирæ уарз -ынц дзур -ын

teacher PL NOM a.lot.of love PRS.3PL talk INF

Teachers like to talk.

150 **Гасиева : Сылгоймаг , дам , бирæ куы фæдзуры , уæд , дам**
Гасиева сылгоймаг =дам бирæ куы фæ- дзур -ы уæд =дам
Gasieva woman =CIT a.lot.of when PV talk PRS.3SG then =CIT

, афтæ фæзæгъынц , ай , æвæццæгæн , ахуыргæнæг у
афтæ фæ- зæгъ -ынц ай æвæццæгæн ахуыргæнæг у
so PV say PRS.3PL DemProx.NOM maybe teacher be.PRS.3SG

Gasieva: It is said that if a woman speaks too much, she probably is a teacher.

151 **Арсений : Мы хотим сфотографировать еще вас .**

Арсений

еще вас

Arseniy

Arseniy: (speaks Russian) We also want to take your picture.

152.1 **Гасиева : Интернационал второй школы .**

Гасиева

второй

Gasieva

second

Gasieva: (speaks Russian) International of the second school.

152.2 **А еще смешную историю расскажу .**

А еще

I will tell you another funny story.

152.3 **По-осетински , или по-русски рассказать ?**

Shall I speak Ossetic or Russian?

153 **Арсений : Да , по-осетински .**

Арсений Да

Arseniy Yes

Arseniy: (speaks Russian) Yes, Ossetic.

154.1 **Гасиева : По-осетински ?**

Гасиева

Gasieva

Gasieva: (speaks Russian) Ossetic?

154.2 **Фыццаг аз куы ‘ рбацыдтæн кусынмæ ардæм , уæд**
фыццаг аз куы рба- цыд -тæн кус -ын -мæ ардæм уæд
first year when PV go PST.INTR.1SG work INF ALL here then

урочы фæстæ лæппу ‘ рбацыди сæхимæ æмæ
уроч -ы фæстæ лæппу рба- цыд -и сæ= химæ æмæ
lesson GEN after boy PV go PST.INTR.3SG POSS.3PL= REFL.ALL and

радзырдта : английскыйæ нын ахæм дзæбæх ахуыргæнæг
ра- дзырд -т -а английски -йæ =нын ахæм дзæбæх ахуыргæнæг
PV talk TR PST.TR.3SG english ABL =1PL.ENCL.DAT such good teacher

и .

и

EXST

Once, at the first year of my work here, a student came home after the classes and said: we have such a good teacher of English language.

154.3 **Уыйфæстæ дын , кæддæр-кæддæр , æмæ**
уый фæстæ =дын кæд -дæр - кæд -дæр æмæ
DemDist.GEN after =2SG.ENCL.DAT when INDEF when INDEF and

йæ æвæццагæн ... чи йын цы загъта , æмæ
йæ= æвæццагæн чи =йын цы загът -а æмæ
POSS.3SG= maybe who =3SG.ENCL.DAT what say PST.TR.3SG and

æрбацыди æмæ дын афтæ : « Мамаæ , ды
æрба- цыд -и æмæ =дын афтæ мамаæ ды
PV go PST.INTR.3SG and =2SG.ENCL.DAT so mom you.SG

уый	зоныс	,	английскийы	ахуыргæнæг	ирон	нæу	,
уый	зон -ыс		английски -йы	ахуыргæнæг	ирон	нæ у	
DemDist.GEN	know PRS.2SG		english GEN	teacher	Ossetic	NEG be.PRS.3SG	

уый ?».

уый

DemDist.GEN

Then, sometime after it, probably... someone told him and he came (home) and said: Mother, do you know that our English teacher is not an Ossetian?

154.4 **Уæдæ** , **дам** , **чи** **у** ?

уæдæ =дам чи у

so =CIT who be.PRS.3SG

So, what is she?

154.5 **Нæ** **йæ** **хъуыды кæнын** **точно** , **цыдæр** **наци** **у**

нæ йæ= хъуыды кæн -ын точно цы -дæр наци у

NEG POSS.3SG= thought do PRS.1SG exactly what INDEF nation be.PRS.3SG

remember

I don't remember for sure what nationality.

154.6 **Ну** , **короче** , **иномарка** .

ну короче

HES in short

(speaks Russian) Well, in short - a foreign car.

155.1 **Хайретдинова** : **Æмæ** **иномаркайæ** **баззадтæ** .

Хайретдинова Æмæ иномарка -йæ ба- ззад -тæ

Khayretdinova and foreign car ABL PV stay PST.INTR.2SG

Khayretdinova: And you are still a foreign car.

155.2 **Иномарка** .

A foreign car

156 **Олег** : **Уый** **ирон** **дзырд** **у** – **иннæ** **маркаæ** .

Олег уый ирон дзырд у иннæ маркаæ

Oleg DemDist.NOM Ossetic word be.PRS.3SG other brand

Oleg: It is an Ossetic word - 'another brand'

157.1 **Гасиева** : **Æнæуый** **дæр** **афтæ** **нæ** **уайы** .

Гасиева æнæуый =дæр афтæ нæ уай -ы

Gasieva in general =PTCL so PTCL come out PRS.3SG

Gasieva: It comes out like this.

157.2 **Мах** **Адыгæмæ** **куы** **ацæуæм** , **уæд** **йер** **адыгейский**

мах Адыгæ -мæ куы а- цæу -æм уæд йер адыгейский

we.NOM Adyghei ALL when PV go PRS.1PL then now Adyghe

æвзаджы	дæр	ис	цыдæр	ныхæстæ	æмхуызон	ирон
æвзадж -ы	=дæр	ис	цы -дæр	ныхæс -т -æ	æмхуызон	ирон
language INESS	=PTCL	EXST	what INDEF	word PL NOM	similar	Ossetic

ныхæстимæ	фæлæ	ме	фсымæрæн	йæ	чызджы	ном
ныхæс -т -имæ	фæлæ	ме=	фсымæр -æн	йæ=	чыздж -ы	ном
word PL COMIT	but	POSS.1SG=	brother DAT	POSS.3SG=	girl GEN	name

у **Зулима** .
у
be.PRS.3SG

When we visit Adygei, in Adyghe, there are some words similar to Ossetic, and my brother's daughter is called Zulima.

157.3	Æмæ	йæм	бабу	та	афтæ	дзырдта	—
	æмæ	=йæм	бабу	=та	афтæ	дзырд -т -а	
	and	=3SG.ENCL.ALL	grandmother	=CONTR	so	talk TR PST.TR.3SG	

Зулима , **Зулима** .

And the grandma calls her Zulima, Zulima.

157.4	Æмæ-иу	мæ	чызджытæ	худын	байдыдтой	:	«
	æмæ =иу	мæ=	чыздж -ыт -æ	худ -ын	ба- йдыд -т -ой		
	and =ITER	POSS.1SG=	girl PL NOM	laugh INF	PV begin TR PST.TR.3PL		

Мамæ ,	афтæ	та	цæмæ	дзуры	?
мамæ	афтæ	=та	цæмæ	дзур -ы	
mom	so	=CONTR	what.ALL	talk PRS.3SG	

And my daughters start to laugh: Mother, why does she say it?

157.5	Хæргæ	кæны	?
	хæр -гæ	кæн -ы	
	eat CONV	do PRS.3SG	

Does she eat?

157.6	Дзулимæ	?».
	дзул -имæ	
	bread COMIT	

With bread?

157.7	Дзулимæ	,	дзулимæ	.
	дзул -имæ		дзул -имæ	
	bread COMIT		bread COMIT	

Word-play. 'Dz' is pronounced as 'z' in standard modern Ossetic and the name Zulima sounds like Ossetic 'with bread'.

With bread, with bread.

157.8 **Æмæ та-иу** **исчи** **куы** **афарста** , **ай**
 æмæ =та =иу исчи куы а- фарст -а ай
 and =CONTR =ITER somebody EMPH PV ask PST.TR.3SG DemProx.NOM

цавæр адæймаг у , **адæймаг по-адыгейски** – **цъыф** .
 цавæр адæймаг у адæймаг по-адыгейски цъыф
 what man be.PRS.3SG man in Adyghe slush

Or someone asked, what kind of man is it, man in Adyghe - ts'yf

157.9 **Иронау та** – **грязь** , **да** ?
 ирон -ау =та
 Ossetic EQU =CONTR

In Ossetic, it is mud, right?

157.10 **Æмæ-иу ма** **чызджытæ** **худын** **байдыдтой** :
 æмæ =иу ма= чыздж -ыт -æ худ -ын ба- йдыд -т -ой
 and =ITER POSS.1SG= girl PL NOM laugh INF PV begin TR PST.TR.3PL

цы дзæбæх адæймаг у , **зæгъгæ** , **ну** , **по-адыгейски говорим** ,
 цы дзæбæх адæймаг у зæгъ -гæ ну по-адыгейски говорим
 what good man be.PRS.3SG say CONV HES in Adyghe we say

æмæ та-иу **афтæ ... Ну** , **догадывались** , **что означает** , **но** : « **Ого** ,
 æмæ =та =иу афтæ Ну что но
 and =CONTR =ITER so well that

цæмæ йæ **схуыдта** **цъыф ?»**.
 цæмæ =йæ с- хуыд -т -а цъыф
 what.ALL =3SG.ENCL.GEN PV name TR PST.TR.3SG slush

My daughters started to laugh: what kind of a man is he, well, we speak Adyghe and they... Well, they guessed what it means but they said: Why did he call him mud?

157.11 **Йер та** ... **сыхæгты** **лæгæн та** **йæ** **ном** –
 йер =та сыхæг -т -ы лæг -æн =та йæ= ном
 now =CONTR neighbour PL GEN man DAT =CONTR POSS.3SG= name

Рашид , **æмæ йæ** **по-адыгейски афтæ хуыдтой** – **Рашыд** .
 æмæ йæ= по-адыгейски афтæ хуыд -т -ой
 and POSS.3SG= in Adyghe so name TR PST.TR.3PL

And also... one's neighbour is called Rashid, in Adyghe they said Rashyd.

157.12 **Иронау та** **рæссыд** – **опухший** .
 ирон -ау =та рæссыд
 Ossetic EQU =CONTR swelling

And, in Ossetic, rashyd means a swelling.

157.13 **Æмæ та-иу** **мæ** **чызджытæ** **худын**
 æмæ =та =иу мæ= чыздж -ыт -æ худ -ын
 and =CONTR =ITER POSS.1SG= girl PL NOM laugh INF

байдыдтой : « **Цæмæ йæ** **хонынц** **афтæ ?**
 ба- йдыд -т -ой цæмæ =йæ хон -ынц афтæ
 PV begin TR PST.TR.3PL what.ALL =3SG.ENCL.GEN name PRS.3PL so

My daughters started to laugh: Why do they call him like this?

157.14 **Опыхший у** ?».
 у
 be.PRS.3SG

Did he swell up?

157.15 **О** , **уыйбæрц** **хабæртæ** **вæййы** , **мæнæ** **афтæ**
 о уый бæрц хабæр -тт -æ вæйй -ы мæнæ афтæ
 yes DemDist quantity news PL NOM happen PRS.3SG there,that.is so
 DISC

куы сæ ‘ **рхъуыды кæнай** .
 куы сæ= р- хъуыды кæн -ай
 when POSS.3PL= PV thought do SBJV.2SG
 remember

Yes, a lot of stories happen, when you remember it.

157.16 **Раздæр-иу** **искуыдæм** **куы ацыдыстæм** , **уæд-иу**
 раз -дæр =иу искуыд -æм куы а- цыд -ыстæм уæд =иу
 front COMPAR =ITER somehow ALL when PV go PST.INTR.1PL then =ITER

... **афтæ нæ цардысты** **раздæр адæм** .
 афтæ нæ цард -ысты раздæр адæм
 so NEG live PST.INTR.3PL earlier people

In the past, when we went somewhere,... befor people didn't live like this.

157.17 **Ирыстон** – **ирæттæ** , **нæ** ?
 Ирыстон -ы ирæ -тт -æ нæ
 Ossetia INESS Ossetian PL NOM PTCL

In Ossetia there Ossetians, right?

157.18 **Йер-иу** **Мæскуымæ** **куы ацыдыстæм** , **уæд-иу**
 йер =иу Мæскуы -мæ куы а- цыд -ыстæм уæд =иу
 now =ITER Moscow ALL when PV go PST.INTR.1PL then =ITER

дзы **ирæттæ** **бирæ нæ уыди** .
 =дзы ирæ -тт -æ бирæ нæ уыд -и
 =3SG.ENCL.INESS Ossetian PL NOM a.lot.of NEG be PST.INTR.3SG

For example, when we go to Moscow, there were not many Ossetians.

157.19 **Æмæ нухатт маæ къласимæ ацыдтæн Мæскуымæ** ,
 æмæ иу хатт маæ= кълас -имæ а- цыд -тæн Мæскуы -мæ
 and one time POSS.1SG= class COMIT PV go PST.INTR.1SG Moscow ALL

æмæ дзы лæг бады метройы æмæ мæнæ афтæ
 æмæ =дзы лæг бад -ы метро -йы æмæ мæнæ афтæ
 and =3SG.ENCL.INESS man sit PRS.3SG underground INESS and there,that.is so
 DISC

тынг кæсы

тынг кæс -ы
 very look PRS.3SG

Once I went to Moscow with my students and, in Underground, I saw a man sitting and staring at me.

157.20 **Махмæ** .
 махмæ
 we.ALL

At us.

157.21 **Æмæ мын маæ къласы лæппутæ афтæ**
 æмæ =мын маæ= кълас -ы лæппу -т -æ афтæ
 and =1SG.ENCL.DAT POSS.1SG= class GEN boy PL NOM so

зæгъынц : « Людмила Юрьевна , ацы лæг нæм афтæ тынг
 зæгъ -ынц ацы лæг =нæм афтæ тынг
 say PRS.3PL DemProx man =1PL.ENCL.ALL so very

цæмæ кæсы ?».
 цæмæ кæс -ы
 what.ALL look PRS.3SG

And one boy from my students said: Ludmila Yuryevna, why does this man stare at us?

157.22 **Мæгъа , зæгъын , цæмæ нæм кæсы** ,
 мæгъа зæгъ -ын цæмæ =нæм кæс -ы
 I don't know say PRS.1SG what.ALL =1PL.ENCL.ALL look PRS.3SG

бауарзта нæ æвæццагæн .
 ба- уарзт -а =нæ æвæццагæн
 PV love PST.TR.3SG =1PL.ENCL.ABL maybe

I don't know, I say, why he is staring at us, probably, he falled in love with us.

157.23 **Æмæ лæг чи у , уый дын афтæ : «**
 æмæ лæг чи у уый =дын афтæ
 and man who be.PRS.3SG DemDist.NOM =2SG.ENCL.DAT so

Бахатыр кæнут , мæнæ уæм кæсын ,
 ба- хатыр кæн -ут мæнæ =уæм кæс -ын
 PV pardon do IMP.2PL there,that.is =2PL.ENCL.ALL look PRS.1SG
 DISC

мæхиуæттæ		стут	,	ирæттæ		стут	,	æмæ
mæ=	хиуæ	-тт -æ		стут	ирæ	-тт -æ		æмæ
POSS.1SG=	one's relations	PL NOM		be.2PL	Ossetian	PL NOM		be.2PL and

уæм	кæсын	».
=уæм	кæс -ын	
=2PL.ENCL.ALL	look	PRS.1SG

And that man, he said: Excuse me, I look at you because you are friends, you are Ossetians and that is why I look at you.

157.24	Æмæ дзы	гъе уæд хатыртæ	уыйбæрц
	æмæ =дзы	гъе уæд хатыр -т -æ	уый бæрц
	and =3SG.ENCL.ABL	well then pardon PL NOM	DemDist quantity

фæкуырджтон	!
фæ- куырдж -т -он	
PV ask TR	PST.TR.1SG

I apologized a million times!

158.1	Альбина : Уый	Мæскуыйы	ахæм	случай дæр	уыди
	Альбина уый	Мæскуы -йы	ахæм	=дæр	уыд -и
	Albina DemDist.NOM	Moscow INESS	such	=PTCL	be PST.INTR.3SG

Albina: There was such an incident in Moscow.

158.2	Ирон сылгоймæгтæ	ацыдысты	Мæскуымæ
	ирон сылгоймæг -т -æ	а- цыд -ысты	Мæскуы -мæ
	Ossetic woman PL NOM	PV go PST.INTR.3PL	Moscow ALL

Ossetic women went to Moscow.

158.3	Æмæ таксийы	сбадтысты	,	æмæ иу дзы
	æмæ такси -йы	с- бадт -ысты		æмæ иу =дзы
	and cab INESS	PV sit PST.INTR.3PL		and one =3SG.ENCL.ABL

иннæмæ	дзуры	,	ацы	таксистæн	,	дам	,	цы	противный
иннæ -мæ	дзур -ы		ацы	таксист -æн		=дам		цы	
other ALL	talk PRS.3SG		DemProx	taxi driver DAT		=CIT		what	

мордæ и	.
и	
EXST	

They get into a taxi and one of them said: (half Russian) the taxi driver has such bad face.

158.4	Æмæ сæ	уый	дæр	,	баурæдта	æмæ
	æмæ =сæ	уый	=дæр		ба- урæд -т -а	æмæ
	and =3PL.ENCL.GEN	DemDist.NOM	=PTCL		PV stop TR PST.TR.3SG	and

сæ рахизын кодта , выметайтесь , говорит , отсюда
 =сæ ра- хиз -ын код -т -а
 =3PL.ENCL.GEN PV climb INF do TR PST.TR.3SG

And he stopped the car and dropped them off, saying (in Russian): get out.

159 Олег : Они думали , что непонятно .
 Олег что
 Oleg that

Oleg: (in Russian) They thought he can't understand.

160.1 Гасиева : Может , вам уже кто-то рассказывал эту историю , если вы
 Гасиева вам уже кто-то если
 Gasieva to you already Someone

не первый раз в Алагире .
 не первый раз
 first

Gasieva: (in Russian) May be someone already told you this story, if you are not the first time in Alagir.

160.2 Йер Алагир уди ахæм лæг , йæ ном дæр
 йер Алагир -ы уйд -и ахæм лæг йæ= ном =дæр
 now Alagir INESS be PST.INTR.3SG such man POSS.3SG= name =PTCL

ын зонæм , йæ мыггаг дæр ын
 =ын зон -æм йæ= мыггаг =дæр =ын
 =3SG.ENCL.DAT know PRS.1PL POSS.3SG= clan =PTCL =3SG.ENCL.DAT

зонæм
 зон -æм
 know PRS.1PL

There was a man in Alagir, we know both his name and his surname.

160.3 Æмæ царди Средни Азийы .
 æмæ цард -и Средни Ази -йы
 and live PST.INTR.3SG Central Asia INESS

He lived in Central Asia.

160.4 Раздæр-иу ирон адæм ацыдысты Средни Азимæ .
 раз -дæр =иу ирон адæм а- цыд -ысты Средни Ази -мæ
 front COMPAR =ITER Ossetic people PV go PST.INTR.3PL Central Asia ALL

Before, Ossetians used to come to Central Asia.

160.5 На заработки .
 на

(in Russian) For work.

160.6 **Æмæ æркæстытæ кодта , æмæ кæмдæр**
 æмæ æр- кæст -ыт -æ код -т -а æмæ кæм -дæр
 and PV look.PART.PST PL NOM do TR PST.TR.3SG and where INDEF

бетоны куыст кæнын хъæуы , кæмдæр цемент ,
 бетон -ы куыст кæн -ын хъæу -ы кæм -дæр цемент
 concrete GEN work do INF be.necessary PRS.3SG where INDEF cement

ай та нæ уарзта афтæ кусын , белоручка
 ай =та нæ уарзт -а афтæ кус -ын
 DemProx.NOM =CONTR NEG love PST.TR.3SG so work INF

уыди .
 уыд -и
 be PST.INTR.3SG

We looked around and there was work with concrete somewhere and somewhere with cement, but he didn't like this kind of work, he had white hands.

160.7 **Æмæ сæ фæрсы , æмæ , дам , кæм , дам ,**
 æмæ =сæ фæрс -ы æмæ =дам кæм =дам
 and =3PL.ENCL.GEN ask PRS.3SG and =CIT where =CIT

и бынат кусынмæ ?
 и бынат кус -ын -мæ
 EXST place work INF ALL

He asked them, is there a job somewhere?

160.8 **Æмæ , дам , скъолайы , дам , немецкийы ахуыргæнæг нæй**
 æмæ =дам скъола -йы =дам немецки -йы ахуыргæнæг нæй
 and =CIT school INESS =CIT German GEN teacher EXST.NEG

, æмæ , дам , уым .
 æмæ =дам уым
 and =CIT DemDist.IN

And someone said to him that a school teacher of German was wanted.

160.9 **О , æмæ , дам , æз немецкий хорз зонын .**
 о æмæ =дам æз немецки -й хорз зон -ын
 yes and =CIT I good know PRS.1SG

And he said: yes, I know German well.

160.10 **Æмæ ацыди скъоламæ , фæкуыста**
 æмæ а- цыд -и скъола -мæ фæ- куыс -т -а
 and PV go PST.INTR.3SG school ALL PV work TR PST.TR.3SG

дзы фондз мæйы .
 =дзы фондз мæй -ы
 =3SG.ENCL.INESS five month GEN

He went to work at school and we was teaching there for five months.

160.11 **Æмæ йæм** **проверяющий æрбацыди**
 æмæ =йæм проверяющий æрба- цыд -и
 and =3SG.ENCL.ALL controller PV go PST.INTR.3SG

РОНО-йæ

РОНО -йæ
 ABL

district public education authority

And a controller from school-board came to him.

160.12 **Проверящий æрбацыди** , **сбадти** , **æмæ лæг**
 проверящий æрба- цыд -и с- бадт -и æмæ лæг
 controller PV go PST.INTR.3SG PV sit PST.INTR.3SG and man

чи у , **уый та дзуры** : « **Уæ**
 чи у уый =та дзур -ы уæ=
 who be.PRS.3SG DemDist.NOM =CONTR talk PRS.3SG POSS.2PL=

райсомтæ хорз , **сывæллæттæ** !».
 райсом -т -æ хорз сывæллæ -тт -æ
 morning PL NOM good child PL NOM

The controller came in, sit down and that man said: Good morning, children!

160.13 **Сывæллæттæ дзурынц** : « **Дæ райсом хорз** , **ахуыргæнæг**
 сывæллæ -тт -æ дзур -ынц дæ= райсом хорз ахуыргæнæг
 child PL NOM talk PRS.3PL POSS.2SG= morning good teacher

!».

The children answered: Good morning, teacher!

160.14 **Сбадтысты æмæ æнæхъæн урок кæны иронау** .
 с- бадт -ысты æмæ æнæхъæн урок кæн -ы ирон -ау
 PV sit PST.INTR.3PL and whole lesson do PRS.3SG Ossetic EQU

They sit down and he conducted the lesson in Ossetic.

160.15 **Значит** , **уал мæйы сын немецкийы бæсты ирон**
 значит уал мæй -ы =сын немецки -йы бæсты ирон
 ITJ that many month GEN =3PL.ENCL.DAT German GEN in place of Ossetic

æвзаг лæвæрдта

æвзаг лæвæрд -т -а
 language give TR PST.TR.3SG

So, instead of German he was teaching students Ossetic for months.

160.16 **Проверяющий та уыди ирон сылгоймаг** .
 проверяющий =та уыд -и ирон сылгоймаг
 controller =CONTR be PST.INTR.3SG Ossetic woman

The controller was an Ossetic woman.

160.17 **Æмæ фæфыста** , **фæфыста** , **фæфыста**
 æмæ фæ- фыст -а фæ- фыст -а фæ- фыст -а
 and PV write PST.TR.3SG PV write PST.TR.3SG PV write PST.TR.3SG

цыдæртæ

цы -дæр -т -æ
 what INDEF PL NOM

And she was writing and writing and writing something.

160.18 **Æмæ урок куы фæци** , **уæд дзуры** : « **Хорз лæг ...**».
 æмæ урок куы фæци уæд дзур -ы хорз лæг
 and lesson when PV+be.PRS.3SG then talk PRS.3SG good man

When the lesson was finished she said: Mister...

160.19 **Иронау** : « **Хорз лæг** , **тынг хорз урок радтай** ,
 ирон -ау хорз лæг тынг хорз урок рад -т -ай
 Ossetic EQU good man very good lesson give.PFV TR PST.TR.2SG

фæлæ уый немецкийы урок нæ уыди , **фæлæ ирон**
 фæлæ уый немецки -йы урок нæ уыд -и фæлæ ирон
 but DemDist.NOM German GEN lesson NEG be PST.INTR.3SG but Ossetic

æвзаджы урок .
 æвзадж -ы урок
 language GEN lesson

In Ossetic: Mister, you conducted a very good lesson, but it wasn't the lesson of German language, it was Ossetic language.

160.20 **Æмæ дæ цалынмæ ничи ма базыдта** , **уæдмæ**
 æмæ дæ цалынмæ ничи =ма ба- зыд -т -а уæдмæ
 and until nobody =yet PV know TR PST.TR.3SG until.then

рæвдздæр дæ дзаумæттæ æрæмбырд кæн æмæ
 рæвдз -дæр дæ= дзаумæ -тт -æ æр- æмбырд кæн -*0 æмæ
 quick COMPAR POSS.2SG= thing PL NOM PV gathering do IMP.2SG and

лидзгæ ардыгæй ».
 лидз -гæ ардыгæй
 run CONV from.here

And before anyone know it, quickly pack you things and flee from here.

161.1 **Полгода он детей обучал осетинскому языку** , **а дети думали** , **что они**
 а дети что они
 and children that they

немецкому обучаются .

(speaks Russian) He was teaching children Ossetic and the children thought it was German.

161.2 **И не повезло – проверяющая осетинка пришла** .
 и не

(speaks Russian) He was unlucky that the controller was Ossetic.

161.3 Житель Алагира , все его знают .

знают
they know

(speaks Russian) He lives in Alagir, everybody knows him

161.4 И когда шутят иногда , и говорят , ну , что , поеду куда-нибудь там
и иногда и ну что там
sometimes HES that there

... я тоже вот как он , имя называют , буду преподавать .

я тоже вот как буду
I too how I will

(speaks Russian) When they joke they say: Let me travel somewhere... I will also be like him, and the say his name, I will teach.

162 Эльмирæ , цæй ды дæр исты радзур математикæйы
Эльмирæ цæй ды =дæр исты ра- дзур -*0 математикæ -йы
Elmira what.GEN you.SG =PTCL something PV talk IMP.2SG mathematics GEN

уроқты тыххæй .

урок -т -ы тыххæй
lesson PL GEN for

(speaks Ossetic) Elmira, you also tell us something about math lessons.

163 Хайретдинова : Æз дзурын куы райдайн ...
Хайретдинова Æз дзур -ын куы ра- йдай -он
Khayretdinova I talk INF if PV begin SBJV.1SG

Khayretdinova: If I start to speak...

164 Гасиева : И там кто-то ...

Гасиева там кто-то
Gasieva there Someone

Gasieva: (speaks Russian) And someone there...

165 Арсений : А мы сейчас их тоже ...

Арсений А мы сейчас их тоже
Arseniy we now too

Arseniy: (speaks Russian) And we will also (record) them.

166 Альбина : Запишите ?

Альбина
Albina

Albina: (speaks Russian) Record them?

167 Арсений : А вот у нас , конечно , в общем , у русских память дырявая
Арсений А вот у нас конечно в общем у
Arseniy of course in general

, может быть , вы еще раз скажете , как вас зовут , чтобы у нас просто
 может быть еще раз как вас зовут у нас просто
 may be how they call
 на диктофоне было .
 на

Arseniy: (speaks Russian) We, Russians, have a bad memory, tell us, please, again, what are your names, we want to record it to the dictaphone

168 Гасиева : Людмила Юрьевна , девичья фамилия – Теучеж , по паспорту –
 Гасиева Теучеж по
 Gasieva Teuchezh

Гасиева .
 Гасиева
 Gasieva

Gasieva: (speaks Russian) Ludmila Yuryevna, maiden name is Teuchezh, in passport Gasieva.

169 Арсений : Это в смысле , дочь Теу ?
 Арсений Это
 Arseniy

Arseniy: (speaks Russian) Does it mean the daughter of Teu?

170.1 Гасиева : Теучеж , да .
 Гасиева Теучеж
 Gasieva Teuchezh

Gasieva: (speaks Russian) Teuchezh, right.

170.2 <...> Значит , вы адыгейским тоже занимались , да ?
 тоже
 too

So, you studied Agyghe as well?

170.3 <...> Самое интересное , когда ... <...> Приезжаешь в Адыгею , они как мне
 они как
 they how

говорят , ты даже уже похожа на осетинку .
 даже уже на
 even already

(speaks Russian) The funny thing is when... I come to Adygei and they say to me that I look like an Ossetian.

170.4 Ты уже на адыгейку не похожа .
 уже на не
 already

(speaks Russian) Do don't look like Adygei any more.

170.5 И когда я с братьями где-то , братья всегда мне – ты молчи , прикинься
 и я с
 I

, **что ты ничего не понимаешь** .
что не
that

(speaks Russian) And when I stay with my brothers somewhere, the brothers always say to me: you keep silent, pretend that you don't understand anything.

170.6 **И начинается обмен мнениями : а это кто ?**
и а это
and this

(speaks Russian) And they start to discuss: who is that?

170.7 **А откуда она приехала ?**
а
and

(speaks Russian) Where did she come from?

170.8 **И в конце брат мне уже так моргает , мол , скажи теперь что-нибудь**
и уже так
already

по-адыгейски .
по-адыгейски
in Adyghe

(speaks Russian) And at the end a brother gives me a wink, hinting: say they something in Adyghe.

170.9 **И они вот такими остаются .**
и они вот
they

(speaks Russian) And they get surprised.

171 **Арсений : А здесь , дома , вы по-адыгейски не разговариваете , да ?**
Арсений А здесь по-адыгейски не
Arseniy here in Adyghe

Arseniy: (speaks Russian) And here, at home, you don't speak Adyghe, right?

172.1 **Гасиева : Нет , сейчас уже не с кем , мамы с папой нет , тетя**
Гасиева сейчас уже не с мамы с нет
Gasieva now already no

еще была тут , она тоже ... Сестра в Москве живет , дети ... вот младшая моя
еще тут тоже дети вот
too children

... они понимают , но говорить не говорят .
они но не
they

Gasieva: (speaks Russian) No, now I don't have anyone to speak with, my mother and father passed away, I had an aunt but she also... My sister lives in Moscow, kids... my younger daughter... they understand but they can't speak.

172.2 **Но они приезжают когда в Адыгею , вот мы недавно были , у младшей**
но они вот мы у
they we

проявляется , вот все же кровь , наверное , дает о себе знать .
вот о

(speaks Russian) When they come to Adygei, we were there recently and my younger daughter spoke a little bit, possibly, the blood reflects something.

172.3 **И она где-то вставляет словечки , там шутит .**
и там
there

(speaks Russian) She uses some words and jokes.

172.4 **Мы как-то сидим , а адыгейцы , вот когда о глупых людях говорят , они**
мы а вот о они
we and they
их называют тхачет – индюк .
их

(speaks Russian) Once we sit together and Adygei when they speak about fools they call them tkhachet - a turkeycock

172.5 **И , значит , дядя мой о ком-то рассказывает , рассказывает и говорит ,**
и значит мой о и
ITJ
да он с детства был вот такой , ну , про соседа там ... И моя дочь добавляет
с был вот ну там
HES there

, да , тхачет , наверное был , да ?
был

(speaks Russian) Well, my uncle is telling a story about someone and says: since his childhood he was like this; it was about his neighbour... And my daughter adds: probably he was a tkhachet, right?

172.6 **И дядя , брат мой , ее дядя вот так на нее : « Ого , Вика , ты что-то**
и мой вот так на

знаешь ?».

знаешь
you know

(speaks Russian) And the uncle, my brother, her uncle, said to her: Wow, you do know something!

172.7 **« Да , я же стараюсь , запоминаю за каждый приезд десять слов ».**
Да я
Yes I

(speaks Russian) Yes, I'm trying to remember ten words at my every visit.

173 **Хайретдинова : Минимум , да ?**
Хайретдинова
Khayretdinova

Khayretdinova: (speaks Russian) Minimum, right?

174 **Арсений : Вообще , адыгейский намного сложнее , конечно , чем осетинский**
Арсений Вообще адыгейский конечно
Arseniy in general Adyghe of course

Arseniy: (speaks Russian) In general, Adyghe is much more difficult than Ossetic.

175.1 **Гасиева : Намного .**

Гасиева

Gasieva

Gasieva: (speaks Russian) Much more.

175.2 **Звуки страшные , да .**

(speaks Russian) Sounds are terrible, right.

175.3 **А они считают , что осетинский .**

А они

что

they

that

(speaks Russian) But they think that Ossetic is more complicated.

176 **Арсений : Там не столько звуки , сколько сама грамматика .**

Арсений

не

Arseniy

Arseniy: (speaks Russian) It is not only the sounds but the grammar itself.

177.1 **Гасиева : Я когда со своими детьми по-осетински разговариваю , мне говорят**

Гасиева

со

Gasieva

fat

, как вы на таком сложном языке говорите !

как на

how

Gasieva: (speaks Russian) When I speak with my kids Ossetic, they say to me: what kind of a difficult language you speak!

177.2 **Я говорю , да не сложнее адыгейского !**

я

не

I

(speaks Russian) I say: it is easier then Adyghe!

178 **Арсений : Нет , адыгейский намного сложнее .**

Арсений

адыгейский

Arseniy

Adyghe

Arseniy: (speaks Russian) No, Adyghe is much more complicated.

179.1 **Гасиева : А когда я как-то приехала и , значит , газета попалась наша «**

Гасиева

А

я

и

значит

Gasieva

I

ITJ

Заря » , то ли из сумочки из нашей , то ли ... И бабушка говорит : « А ты вот

то

то

бабушка

А

вот

grandma

по-осетински читать тоже умеешь ?».

тоже

too

Gasieva: (speaks Russian) Once I came in and I came across our newspaper Zarya, may be it dropped from our bag or... And my grandma says: Can you also read Ossetic?

179.2 Да , конечно .
Да конечно
Yes of course

(speaks Russian) Yes, of course.

179.3 И я села , читаю громко , громко .
и я
I

(speaks Russian) And I sit down and start to read very loud.

179.4 И это ... потом она выносит газету , про нашего дядю статья , и говорит :
и это статья и
this article

« Вот это тоже почитай ».
это тоже
this too

(speaks Russian) And well... Then she brought another (Adyghe) newspaper, there was an article about our uncle and said: now read this.

179.5 И я села , там тек-мек , там же палочки , вот это все , сколько букв
и я там там вот это
I there there this

в алфавите , и читаю со скоростью три слова в десять минут .
и со слова минут
word minute

(speaks Russian) I sit down and started very slow, there are sticks (in Adyghe alphabet) and all that, a lot of letters in the alphabet and I was reading about three words in a minute.

179.6 Да ?
Да
Yes

(speaks Russian) Yes.

179.7 А сестра уже устала слушать , ну , пошла и дяде говорит : « Аслан
А уже ну и Аслан
already HES Aslan

, расскажи , пожалуйста , о чем статья , у меня терпения не хватит ее
пожалуйста о статья у меня не
please article

дослушать ».

(speaks Russian) My sister get tired, she went to the uncle and said: Aslan, tell me please, what is the article about, because I don't have enough patient to listen her to the end.

180 Олег : <...>
Олег
Oleg

181.1 **Гасиева** : **Да** , **иногда** ... **Произносится несколькими звуками** , **да** ?
Гасиева Да иногда
Gasieva Yes sometimes

Gasieva: (speaks Russian) Yes, sometimes... it is pronounced as several sounds, right?

181.2 **А** **написано вот так** .
А вот так

(speaks Russian) But it is written like this.

182.1 **Альбина** : **Это адыгейский** , **да** ?
Альбина Это адыгейский
Albina Adyghe

Albina: (speaks Russian) It is Adyghe, right?

182.2 **Как** , **наверное** ... **Или там наоборот** , **китайский** .
как там
how there

(speaks Russian) It is like Chinese... or on the contrary.

182.3 **Когда переводят** , **то у них короткие фразы** , **у нас** , **по-русски** –
то у фразы у нас

длинные .

(speaks Russian) When they translate, they use short phrases, in Russian we use long phrases.

183 **Наташа** : **А вы родились в Адыгее** ?
Наташа А
Natasha

Natasha: (speaks Russian) You were born in Adyghei, right?

184 **Гасиева** : **Я родилась здесь** .
Гасиева здесь
Gasieva here

Gasieva: (speaks Russian) I was born here.

185.1 **Наташа** : **А-а** .
Наташа А-а
Natasha HES

Natasha: A-a

185.2 **А вот надо еще год рождения указать** , **мы записываем** .
А вот еще мы
we

(speaks Russian) We need to know the year of your birth, we are recording.

186 **Гасиева** : **Да** , **63-ий год рождения** .
Гасиева Да
Gasieva Yes

Gasieva: (speaks Russian) Yes, I was born in (19)63.

187 **Наташа** : **Просто мы всех , кто нам рассказывает , всех пишем .**
Наташа мы
Natasha we

Natasha: (speaks Russian) We are recording this data from all of our interviewees.

188.1 **Хайретдинова** : **Хайретдинова Эльмира Рахимжановна , 1973 .**
Хайретдинова Хайретдинова
Khayretdinova Khayretdinova

Khayretdinova: (speaks Russian) Khayretdinova Elmira Rahimzhanovna, 1973.

188.2 **Родилась я в Дагестане в поселке Дубки .**
я
I

(speaks Russian) I was born in Dagestan in Dubki village.

188.3 **У меня родители строители .**
у меня

(speaks Russian) My parents were builders.

188.4 **Дагестан , поселок Дубки .**

(speaks Russian) Dagestan, Dubki village.

188.5 **Там крупную ГЭС строили .**
там
there

(speaks Russian) They were building a big hydropower station there.

188.6 **В землетрясение я попадала , и прям где-то там с пятого этажа одна**
я и там с одна
I there one

сползла , чуть ли мне годик с чем-то не было .
с не

(speaks Russian) I remember earthquakes and I went down from the fifth floor myself, I was about one year old.

189 **Гасиева** : **О , у тебя героическое детство .**
Гасиева о у
Gasieva

Gasieva: (speaks Russian) Wow, you had a heroic childhood.

190.1 **Хайретдинова** : **Да .**
Хайретдинова Да
Khayretdinova Yes

Khayretdinova: (speaks Russian) Yes.

190.2 **Няня меня бросила , мама со всеми прибежала ...**
меня мама со
mom

(speaks Russian) My baby-sitter left me and ran down with all.

195.3 Йеды бады , буфеты , и что-то возмущается :
 йед -ы бад -ы буфет -ы и
 HES INESS sit PRS.3SG cafeteria INESS

мæнæ , дам , йед ... пуговица , говорит , по-осетински называется
 мæнæ =дам йед
 there,that.is =CIT HES
 DISC

риуылæгънæгтæ загъта , æви ... Вообще ... А-ну скажи ,
 риу -ыл æгънæг -т -æ загът -а æви Вообще
 chest SUPER button PL NOM say PST.TR.3SG or in general

как называются пуговицы по-осетински .

как пуговиц -ы
 how GEN

(Ossetic-Russian) She sits in that, in the cafeteria in a bad temper: well, she says, this... a button in Ossetic is riwylagnagta, or... In general... Tell me, how do you call buttons in Ossetic.

196 **Хайретдинова : Риуылдарджытæ .**

Хайретдинова
 Khayretdinova

197 **Гасиева : Давджытæ ?**

Гасиева давджы -т -æ
 Gasieva thief PL NOM

Gasieva: Thieves?

198 **Альбина : Вообще , пуговица – это цæппузыр , или æгънæг , да ?**

Альбина Вообще это цæппузыр æгънæг
 Albina in general this button button

Albina: (speaks Russian) Well, button is sappuzhyr o agnag, right?

199 **Гасиева : Æгънæг .**

Гасиева æгънæг
 Gasieva button

Gasieva: Agnag.

200 **Альбина : Да , сама не знает , и сидит такая ...**

Альбина Да не и
 Albina Yes

Albina: (speaks Russian) Yes, but she doesn't know and she sits like this.

201.1 **Хайретдинова : Риуыдарæг .**

Хайретдинова
 Khayretdinova

201.2 **Пуговицы на , мæнæ осетинский национальный ...**

пуговиц -ы на мæнæ национальный
 GEN PRED.NEG there,that.is
 DISC

Риуылдарджытæ сты .
 сты
 be.PRS.3PL

It is not a buttot, but the Ossetic national buttons called riwyldarzhyta

202 **Альбина : А что , в русском языке нету из двух слов ...?**
 Альбина А что нету
 Albina that no

Albina: (speaks Russian) Doesn't Russian have a composited in two words for a button?

203 **Гасиева : Сложных слов , да ?**
 Гасиева
 Gasieva

Gasieva: (speaks Russian) a complex word, right?

204 **Альбина : И сидит и такая : « Хм , великий , могучий осетинский язык**
 Альбина и язык
 Albina language

!»

Albina: (speaks Russian) she sits like this saying: The great and powerful Ossetic language.

205 **Гасиева : Хвасталась .**
 Гасиева
 Gasieva

Gasieva: (speaks Russian) she was boasting.

206 **Альбина : Ну , я промолчала .**
 Альбина Ну я
 Albina well I

Albina: (speaks Russian) Well, I didn't say anything to her.

207.1 **Хайретдинова : А , гъе уый тыххæй маесты уыдтæ ?**
 Хайретдинова А гъе уый тыххæй маесты уыд -тæ
 Khayretdinova well DemDist.GEN for angry be PST.INTR.2SG

Khayretdinova: You were angry because of that?

207.2 **Йер дæ маст дæр мын радзырдтай .**
 йер дæ= маст =дæр =мын ра- дзырд -т -ай
 now POSS.2SG= trouble =PTCL =1SG.ENCL.DAT PV talk TR PST.TR.2SG

Now you told me your problem.

207.3 **Йер æй зондзынæн , цы кодтай , гъе**
 йер =æй зон -дзынæн цы код -т -ай гъе
 now =3SG.ENCL.GEN know FUT.1SG what do TR PST.TR.2SG well

уый .
 уый
 DemDist.GEN

Now I know what has happened to you.

208.1 **Альбина** : **Вот такая она !**

Альбина

Albina

Albina: (speaks Russian) She is like that!

208.2 **Как за осетина замуж выходить .**

как

how

(speaks Russian) She married an Ossetian man.

209.1 **Хайретдинова** : **Омæ йе уый æрцахсын**
Хайретдинова омæ йе= уый æрц- ахс -ын
Khayretdinova well POSS.3SG= DemDist.GEN PV catch INF

хъуыди

хъуыд -и

be.necessary PST.INTR.3SG

Khayretdinova: Well, you had to catch him.

209.2 **Уый æрцахстон , ныр та ма цы !**
уый æрц- ахст -он ныр =та =ма цы
DemDist.GEN PV catch PST.TR.1SG now =CONTR =yet what

I have caught him and now what!

209.3 **Это вы поняли , что я сказала ?**

это

что я

this

that I

(speaks Russian) Did you get what I said?

210 **Альбина** : **Не , ну мы шутим , конечно !**

Альбина

ну мы

конечно

Albina

HES we

of course

Albina: No, we are just joking.

211.1 **Хайретдинова** : **Мы шутим .**

Хайретдинова

Khayretdinova

Khayretdinova: (speaks Russian) We are joking.

211.2 **Я говорю , главное – поймать , и все .**
я и
I

I say, the most important thing is to catch, once you caught, it is done.

211.3 **А теперь за осетином я замужем , или не за осетином ... Вы пока глазами**
А я не
I

хлопали , я поймала его .

я

I

And now it doesn't matter whether my husband is an Ossetian or not... When you were sleeping, I caught him.

212 **Альбина** : **Вообще** , **мәнаә** ... **ирон** , **фылдәр** ... **уырыссагтә**
 Альбина Вообще мәнаә ирон фылдәр уырыссаг -т -æ
 Albina in general there,that.is Ossetic more Russian PL NOM
 DISC

тынгдәр ... **йер** **әндәр** **рәттәй** **кәй** **әркәнынц** **ирон**
 тынг -дәр йер әндәр рә -тт -әй кәй әр- кән -ынц ирон
 very COMPAR now other place PL ABL COMP PV do PRS.3PL Ossetic

лæппутæ , **уыдон** **иуæй-иу** **хатт** ...
 лæппу -т -æ уыдон иу -әй =иу хатт
 boy PL NOM DemDist.PL.NOM one ABL =ITER time

Albina: Well... Ossetians... they more than Russians... Those who are taken from other places by Ossetian boys, they sometimes...

213 **Хайретдинова** : **Хуыздәр** **рауайынц** , **нæ** ?
 Хайретдинова хуыздәр ра- уай -ынц нæ
 Khayretdinova better PV come out PRS.3PL PTCL

Khayretdinova: They are better, right?

214.1 **Альбина** : **Нæ** , **хуыздәр** **ницы** **рауайынц** .
 Альбина нæ хуыздәр ницы ра- уай -ынц
 Albina NEG better nothing PV come out PRS.3PL

Albina: No, they are not better.

214.2 **Иронау** **дзурын** **нæ** **фæкомынц** .
 ирон -ау дзур -ын нæ фæ- ком -ынц
 Ossetic EQU talk INF NEG PV agree PRS.3PL

They don't agree to speak Ossetic.

214.3 **Æмбаргæ** **фæкæнынц** , **фæлæ** **принципиально** **нæ**
 æмбар -гæ фæ- кән -ынц фæлæ принципиально нæ
 understand CONV PV do PRS.3PL but in principle NEG

фæдзурынц .
 фæ- дзур -ынц
 PV talk PRS.3PL

They understand but they don't speak in principle.

214.4 **Æмæ сæ** **уæд** **мах** **афтæ** **фæдзурæм** , **ирон**
 æмæ =сæ уæд мах афтæ фæ- дзур -æм ирон
 and =3PL.ENCL.GEN then we.NOM so PV talk PRS.1PL Ossetic

лæгтæ **сæ** **хъæуы** , **фæлæ** **сæ** **ирон**
 лæг -т -æ =сæ хъæу -ы фæлæ =сæ ирон
 man PL NOM =3PL.ENCL.GEN be.necessary PRS.3SG but =3PL.ENCL.GEN Ossetic

æвзаг нæ хъæуы
 æвзаг нæ хъæу -ы
 language NEG be.necessary PRS.3SG

And we say that they need Ossetic man but they don't need Ossetic language.

215.1 Хайретдинова : Мæн хъæуы ирон æвзаг , ирон
 Хайретдинова мæн хъæу -ы ирон æвзаг ирон
 Khayretdinova I.GEN be.necessary PRS.3SG Ossetic language Ossetic

æгъдæуттæ дæр , алцыдæр
 æгъдæу -тт -æ =дæр алцыдæр
 custom PL NOM =PTCL everything

Khayretdinova: I need Ossetic language and Ossetic customs, and everything.

215.2 Цы хъæуы кæнын , алцыдæр
 цы хъæу -ы кæн -ын алцыдæр
 what be.necessary PRS.3SG do INF everything

Everything that needs to be done.

216.1 Гасиева : Мæ мад детский садиккы кусæг
 Гасиева мæ= мад детский садикк -ы кус -æг
 Gasieva POSS.1SG= mother children's kindergarden INESS work PTCP.PRS

уыди , нæ , æмæ мæнмæ афтæ кастис , что
 уыд -и нæ æмæ мæнмæ афтæ каст -ис что
 be PST.INTR.3SG PTCL and I.ALL so seem PST.INTR.3SG that

мæ мад иронау нæ зоны
 мæ= мад ирон -ау нæ зон -ы
 POSS.1SG= mother Ossetic EQU NEG know PRS.3SG

Gasieva: My mother was working in a kindergarden and I thought that she doesn't speak Ossetic.

216.2 Мæ фыд зыдта , мæ фыд фæндырыл
 мæ= фыд зыд -т -а мæ= фыд фæндыр -ыл
 POSS.1SG= father know TR PST.TR.3SG POSS.1SG= father accordion SUPER

дæр цагъта , аккордеоныл дæр
 =дæр цагът -а аккордеон -ыл =дæр
 =PTCL plan (an instrument) PST.TR.3SG accordion SUPER =PTCL

цагъта , музыкалон адæймаг уыди мæ
 цагът -а музыкалон адæймаг уыд -и мæ=
 plan (an instrument) PST.TR.3SG musical man be PST.INTR.3SG POSS.1SG=

фыд
 фыд
 father

My father knew, he was playing a traditional Ossetic accordion and he was playing an accordion, my father was

a musician.

216.3 **Мæ** **мад** **та** **садиккы** **куыста** .
мæ= мад =та садикк -ы куыст -а
POSS.1SG= mother =CONTR kindergarden INESS work PST.TR.3SG

My mother was working in a kindergarden.

216.4 **Æмæ** **мæм** **афтæ** **касти** , **мæ** **мад**
æмæ =мæм афтæ каст -и мæ= мад
and =1SG.ENCL.ALL so look PST.INTR.3SG POSS.1SG= mother

иронау **нæ** **дзуры** , **фæлæ** **иухатт** **садиккмæ**
ирон -ау нæ дзур -ы фæлæ иу хатт садикк -мæ
Ossetic EQU NEG talk PRS.3SG but one time kindergarden ALL

бацыдтæн , **æмæ** **дын** **хъусын** **мæ** **мады**
ба- цыд -тæн æмæ =дын хъус -ын мæ= мад -ы
PV go PST.INTR.1SG and =2SG.ENCL.DAT listen PRS.1SG POSS.1SG= mother GEN

хъæлæс , **фæлæ** **дзургæ** **та** **кæны** **иронау** .
хъæлæс фæлæ дзур -гæ =та кæн -ы ирон -ау
voice but talk CONV =CONTR do PRS.3SG Ossetic EQU

I thought, my mother doesn't speak Ossetic but once I came to the kindergarden and heard her voice and she was speaking Ossetic.

216.5 **Сывæллонмæ** **дзуры** : « **Рауай** , **сыст** ,
сывæллон -мæ дзур -ы ра- уай -*0 сы- ст -*0
child ALL talk PRS.3SG PV jump IMP.2SG PV stand.up IMP.2SG

дæ **фыд** **æрбацыди** , **рауай** !».
дæ= фыд æрба- цыд -и ра- уай -*0
POSS.2SG= father PV go PST.INTR.3SG PV jump IMP.2SG

She was saying to a kid: Stand up, you father came, go to him!

216.6 **Æмæ** **мидæмæ** **бакастæн** , **неужели** , **зæгъын** , **мæ**
æмæ мидæмæ ба- кас -тæн неужели зæгъ -ын мæ=
and inside PV look PST.INTR.1SG indeed say PRS.1SG POSS.1SG=

мад **иронау** **дзуры** ?
мад ирон -ау дзур -ы
mother Ossetic EQU talk PRS.3SG

I looked inside - is it really my mother speaking Ossetic?

216.7 **Нæ** **йæ** **хъæр** **кодта** , **фæлæ** **иронау**
нæ =йæ хъæр код -т -а фæлæ ирон -ау
PTCL =3SG.ENCL.GEN shout do TR PST.TR.3SG but Ossetic EQU

дзырдта

дзырд -т -а
talk TR PST.TR.3SG

She didn't announce it but she knew Ossetic.

216.8 Уæдæ , дам , сывæллон уырыссагау куы нæ ‘ мбара
уæдæ =дам сывæллон уырыссаг -ау куы нæ мбар -а
so =CIT child Russian EQU when PTCL understand SBJV.3SG

, уæд , дам , æй куыд уадзон афтæ ?
уæд =дам =æй куыд уадз -он афтæ
then =CIT =3SG.ENCL.GEN how leave SBJV.1SG so

She used to say: if a child doesn't know Russian, how can I leave him alone?

216.9 Æмæ йемæ дзырдта иронау
æмæ йемæ дзырд -т -а ирон -ау
and 3SG.COMIT talk TR PST.TR.3SG Ossetic EQU

And she spoke Ossetic with him.

217 Альбина : Ну , вот точно так же , фæзынынц , фæлæ нæ
Альбина Ну вот точно так фæ- зон -ынц фæлæ нæ
Albina well exactly PV know PRS.3PL but NEG

фæдзурынц принципиально .
фæ- дзур -ынц принципиально
PV talk PRS.3PL in principle

Albina: (partly in Russian) The same story, they know but they don't speak in principle.

218.1 Гасиева : Омæ уый раст нæу
Гасиева омæ уый раст нæ у
Gasieva well DemDist.NOM true NEG be.PRS.3SG

Gasieva: Well, it is not right.

218.2 Мæнмæ афтæ кæсы , цы адæмы ‘ хсæн цæрай ,
мæнмæ афтæ кæс -ы цы адæм -ы хсæн цæр -ай
I.ALL so seem PRS.3SG what people GEN among live SBJV.2SG

хъуамæ уыцы ‘ взаг зонай
хъуамæ уыцы взаг зон -ай
must that language know SBJV.2SG

I believe, you must know the language of the people whom you live with.

219 Альбина : Æнæуый , по-моему , ирон адæм ... Насчет этого они не такие
Альбина æнæуый ирон адæм они не
Albina in general Ossetic people they

...

Albina: In general, in my opinion Ossetians... (in Russian) We are not like that...

220.1 Хайретдинова : Аңауый , вот здесь толерантность ... Сейчас вот многие
Хайретдинова вот здесь вот
Khayretdinova here

говорят , толерантность в моде , толерантность – это хорошо .
это
this

(speaks Russian)

220.2 А здесь она была всегда , и здесь она в крови у людей .
А здесь и здесь у
here here

(speaks Russian)

220.3 Ну , как ?
ну как
HES how

(speaks Russian)

220.4 Вот со стороны наблюдения .
вот со

(speaks Russian)

220.5 До такой степени , что вот во Владикавказе , ну , конфликт с
до что вот ну с
before that HES

ингушами известен , там вот всякое такое .
там вот
there

(speaks Russian)

220.6 Пожалуйста – ингуши в больницах лечатся , наши врачи их лечат , дети
пожалуйста их дети
please children
их спокойно по улице ходят , абсолютно никакой агрессии и абсолютно никаких
их спокойно по и
calmly

таких взглядов отрицательных .

таких

those

(speaks Russian)

220.7 То есть , это в крови этого народа вот это вот есть .
то это вот это вот
this this

(speaks Russian)

220.8 Это очень плюс большой .
это
this

(speaks Russian)

220.9 И это не сверху , не оттого , что вот такая политика , а это вот в
и это не не что вот а это вот
this that and this

крови , изначально это идет .
 это
 this

(speaks Russian)

221.1 Гасиева : У меня отца когда братья старшие ругали , вот : « Вы что там
 Гасиева меня вот что там
 Gasieva that there

намерены в Осетии всю жизнь прожить ?
 всю жизнь
 all

(speaks Russian)

221.2 Возвращайтесь на родину !
 на

(speaks Russian)

221.3 Это что такое !»,
 это что
 this that

(speaks Russian)

221.4 – он говорил так : « Если бы когда-то я не просто словом , а каким-то
 так бы я не просто a
 I and
 взглядом понял , что кто-то хочет мне напомнить о том , что я другой
 что кто-то о что я
 that Someone yes that I

национальности в Осетии , я б в тот же день уехал ».
 я день уехал
 I day

(speaks Russian)

221.5 Но никогда , говорит , я не распознал , что я не их национальности .
 но никогда я не что я не их
 never I that I

(speaks Russian)

222.1 Альбина : Наверное , поэтому ... Не ‘ взаг дær æвæццæгæн
 Альбина не= взаг =дær æвæццæгæн
 Albina POSS.1PL= language =PTCL maybe

гъе уый тыххæй сæфы .
 гъе уый тыххæй сæф -ы
 well DemDist.GEN because of disappear PRS.3SG

Albina: Probably, because of that... Our language disappears because of that.

222.2 Что мы все воспринимаем .

что мы
 that we

(speaks Russian)

222.3 **И русский язык быстро , и ... Не знаю .**
 и русский язык и знаю
 Russian language I know

(speaks Russian)

223.1 **Гасиева : Омæ нуæй-иутæ раст нæ зæгъынц , Альбина**
 Гасиева омæ иу -æй - иу -т -æ раст нæ зæгъ -ынц Альбина
 Gasieva well one ABL one PL NOM true NEG say PRS.3PL Albina
 some

, **йер нуæй-иутæ куыд фæзæгъынц ?**
 йер иу -æй - иу -т -æ куыд фæ- зæгъ -ынц
 now one ABL one PL NOM how PV say PRS.3PL
 some

Gasieva: Well, some people don't speak in a properly, Albina, how do speak some people?

223.2 **Вот родители .**

Вот

(speaks Russian) The parents.

223.3 **Приходят в школу и говорят : « Мах ирон æвзаг нæ**
 и мах ирон æвзаг нæ
 we.NOM Ossetic language NEG

хъæуы .

хъæу -ы
 be.necessary PRS.3SG

(speaks Russian) They come school saying: (speaks Ossetic) we don't need Ossetic

223.4 **Освободить нæ скæнут ».**
 освободить =нæ с- кæн -ут
 release =1PL.ENCL.ABL PV do IMP.2PL

Please, release us (from Ossetic classes).

223.5 **Афтæ нæ вæййы ?**
 афтæ нæ вæйй -ы
 so NEG happen PRS.3SG

It happens, right?

224 **Хайретдинова : О , ирæттæ æрбацæуынц .**
 Хайретдинова о ирæ -тт -æ æрба- цæу -ынц
 Khayretdinova yes Ossetian PL NOM PV go PRS.3PL

Khayretdinova: Yes, the Ossetians are coming.

225.1 **Гасиева : Уый та куыд ?**
 Гасиева уый =та куыд
 Gasieva DemDist.NOM =CONTR how

Gasieva: Why?

225.2 **Ирон дæ , æмæ дæ куыд освободить скæной**
 ирон дæ æмæ =дæ куыд освободить с- кæн -ой
 Ossetic be.PRS.2SG and =2SG.ENCL.GEN how release PV do SBJV.3PL

?

You are an Ossetian why do we release you?

225.3 **Тынг зын æвзаг у , нæ йæ зонын æз**
 тынг зын æвзаг у нæ =йæ зон -ын æз
 very hard language be.PRS.3SG NEG =3SG.ENCL.GEN know PRS.1SG I

дæр , æмæ нæ нæ фæнды осетинский язык цæуын .
 =дæр æмæ нæ =нæ фæнд -ы язык цæу -ын
 =PTCL and NEG =1PL.ENCL.GEN want PRS.3SG language go INF

It is a difficult language and I don't know it, and we don't want to study Ossetic language.

226 **Хайретдинова : С другой стороны та скъолайы ...**
 Хайретдинова =та скъола -йы
 Khayretdinova =CONTR school INESS

Khayretdinova: (partly speaks Russian) On the other hand, at school...

227.1 **Арсений : Нет , во Владикавказе уже никто не говорит по-осетински .**
 Арсений уже не
 Arseniy already

Arseniy: (speaks Russian) No, in Vladikavkaz, nowadays noone speaks Ossetic.

227.2 **Там только приезжие .**
 там
 there

(speaks Russian) Only visitors.

228.1 **Хайретдинова : С другой стороны та нæ скъолайы ахæм**
 Хайретдинова =та нæ= скъола -йы ахæм
 Khayretdinova =CONTR POSS.1PL= school INESS such

случай уыди .
 уыд -и
 be PST.INTR.3SG

Khayretdinova: (partly speaks Russian) On the other hand, we had an incident at our school.

228.2 **Районный олимпиадæ ирон æвзагæй , республикански**
 районный олимпиадæ ирон æвзаг -æй республикански
 regional academic competition Ossetic language ABL republic

олимпиадæ ирон æвзагæй .
 олимпиадæ ирон æвзаг -æй
 academic competition Ossetic language ABL

There was a regional academic competition on Ossetic language, a republic academic competition on Ossetic language.

228.3 **Æмæ дзы ам рамбылдта уырыссаг чызг .**
 æмæ =дзы ам ра- мбылд -т -а уырыссаг чызг
 and =3SG.ENCL.INESS DemProx.IN PV win TR PST.TR.3SG Russian girl

The first place took a Russian girl.

228.4 **Йæ мыггаг куыд уыди ?**
 йæ= мыггаг куыд уыд -и
 POSS.3SG= clan how be PST.INTR.3SG

What was her surname?

229 **Гасиева : Нет , Хант-Магомедова .**
 Гасиева
 Gasieva

Gasieva: (speaks Russian) No, Khant-Magomedova.

230.1 **Хайретдинова : На , Хант-Магомедовайы ма йед**
 Хайретдинова на Хант- Магомедова -йы =ма йед
 Khayretdinova PRED.NEG GEN =yet HES

уыди ... Чисто с русской фамилией чызг .
 уыд -и с чызг
 be PST.INTR.3SG girl

Khayretdinova: (partly speaks Russian) No, not Khant-Magomedova... She had a pure Russian surname.

230.2 **Æмæ ам рамбылдта фыццаг бынат , æмæ горæтмæ**
 æмæ ам ра- мбылд -т -а фыццаг бынат æмæ горæт -мæ
 and DemProx.IN PV win TR PST.TR.3SG first place and town ALL

куы ныццыди , уæд ын æртыккаг бынат
 куы ныц- цыд -и уæд =ын æртыккаг бынат
 when PV go PST.INTR.3SG then =3SG.ENCL.DAT third place

радтой .
 рад -т -ой
 give.PFV TR PST.TR.3PL

She took the first place here and when she went to town she took the third place.

230.3 **Æмæ уыйфæстæ хистæртæ , газеты йæ**
 æмæ уый фæстæ хистæр -т -æ газет -ы =йæ
 and DemDist.GEN after elder PL NOM newspaper INESS =3SG.ENCL.GEN

куы бакастысты , æмæ йæ мыггаг куы федтой
 куы ба- каст -ысты æмæ йæ= мыггаг куы фед -т -ой
 when PV read PST.INTR.3PL and POSS.3SG= clan when PV+see TR PST.TR.3PL

– чисто русская фамилия , æмæ уæд афтæ загътой : гъе уыцы
 æмæ уæд афтæ загът -ой гъе уыцы
 and then so say PST.TR.3PL well that

чызгæн	йæ	мыггаджы	тыххæй	дæр	, дам
чызг -æн	йæ=	мыггадж -ы	тыххæй	=дæр	=дам
girl DAT	POSS.3SG=	clan GEN	for	=PTCL	=CIT

хъуыди		фыццаг	бынат
хъуыд	-и	фыццаг	бынат
be.necessary	PST.INTR.3SG	first	place

Then when the elders read it in a newspaper and saw her family - pure Russian family - they said: because of here family she was supposed to be awarded the first place.

230.4	Ирон	олимпиадæйы	афтæ	рацыди	уырыссаг
	ирон	олимпиадæ	-йы	афтæ ра- цыд -и	уырыссаг
	Ossetic	academic competition	INESS	so PV go	PST.INTR.3SG Russian

мыггагимæ	чызг
мыггаг -имæ	чызг
clan	COMIT girl

The competition of Ossetic language won the girl with a Russian family.

231	Арсений	:	Наверное	,	все они	из сел	,	из каких-нибудь дальних
	Арсений				они			
	Arseniy				they			

Arseniy (speaks Russian): Probably, all of them are from some remote villages.

232.1	Хайретдинова	:	На	,	Алагирæй	сты
	Хайретдинова		на		Алагир -æй	сты
	Khayretdinova		PRED.NEG		Alagir ABL	be.PRS.3PL

Khayretdinova: No, they are from Alagir.

232.2	Йер	нæ	сыхаг	,	например	,	Гончарова Кристина	,	йер
	йер	нæ=	сыхаг		например				йер
	now	POSS.1PL=	neighbour		for example				now

йæ	хо	,	например	,	Мæскуыйы	цæры
йæ=	хо		например		Мæскуы -йы	цæр -ы
POSS.3SG=	sister		for example		Moscow INESS	live PRS.3SG

Our neighbour, for example, Goncharova Kristina, her sister, for example, lives in Moscow.

232.3	Гъе	уым	æртæ	высший	образованийы	райста	чызг
	гъе	уым	æртæ		образовани -йы	ра- йст -а	чызг
	well	DemDist.IN	three		education GEN	PV take PST.TR.3SG	girl

ам	цæры	,	сыгъдæг	пронау	дзуры
ам	цæр -ы		сыгъдæг	ирон -ау	дзур -ы
DemProx.IN	live PRS.3SG		clean	Ossetic EQU	talk PRS.3SG

The girl has three university diplomas and she lives here and speaks pure Ossetic.

232.4 **Æрмæстдæр иронау фæдзуры** .
 æрмæстдæр ирон -ау фæ- дзур -ы
 only Ossetic EQU PV talk PRS.3SG

She speaks only Ossetic.

232.5 **Æмæ ныр къуыдайраг лæппумæ смой кодта** .
 æмæ ныр къуыдайраг лæппу -мæ с- мой код -т -а
 and now boy ALL PV husband do TR PST.TR.3SG

And now she married a Kudar man.

232.6 **Æмæ афтæ** .
 æмæ афтæ
 and so

In this way.

232.7 **Уырыссаг чызг** .
 уырыссаг чызг
 Russian girl

A Russian girl.

233 **Гасиева : Мæ къласы кæддæр ахуыр кодта** ...
 Гасиева мæ= кълас -ы кæд -дæр ахуыр код -т -а
 Gasieva POSS.1SG= class INESS when INDEF study do TR PST.TR.3SG

Gasieva: There was someone who studied in my class...

234 **Хайретдинова : О , йæ родительтæ æрцауæг адæм**
 Хайретдинова о йæ= родитель -т -æ æр- цау -æг адæм
 Khayretdinova yes POSS.3SG= parent PL NOM PV go PTCP.PRS people
 newcomer

сты , местный нæ уыдысты , уыдон дæр
 сты местный нæ= уыд -ысты уыдон =дæр
 be.PRS.3PL local POSS.1PL= be PST.INTR.3PL DemDist.PL.NOM =PTCL

Уæрæсейæ кæцæйдæр æрцыдысты .
 Уæрæсе -йæ кæцæй -дæр æр- цыд -ысты
 Russia ABL from.where INDEF PV go PST.INTR.3PL

Khayretdinova: Yes, her parents are newcomers, they are not locals, they also come from somewhere in Russia.

235.1 **Гасиева : Мæ къласы ахуыр кодта туркаг лæппу** .
 Гасиева мæ= кълас -ы ахуыр код -т -а туркаг лæппу
 Gasieva POSS.1SG= class INESS study do TR PST.TR.3SG Turk boy

Gasieva: A turkish boy was studying in my class.

235.2 **Нæ йæ хъуыды кæныс ?**
 нæ =йæ хъуыды кæн -ыс
 NEG =3SG.ENCL.GEN thought do PRS.2SG
 remember

You don't remember him?

235.3 **Мусса** .

Mussa.

236 **Хайретдинова** : **О** , **Мусса** .

Хайретдинова о
Khayretdinova yes

Yes, Mussa.

237 **Гасиева** : **О** , **Асланов Мусса** .

Гасиева о
Gasieva yes

Gasieva: Yes, Aslanov Mussa.

238 **Хайретдинова** : **Уыдон** **сæ** **традицитыл** **тынг**
Хайретдинова уыдон сæ= традиции -т -ыл тынг
Khayretdinova DemDist.PL.NOM POSS.3PL= tradition PL SUPER very

хæцынц .

хæц -ынц
hold PRS.3PL

Khayretdinova: They follow their traditions so much.

239.1 **Гасиева** : **Æмæ иронау** **афтæ дзырдта** , **æмæ**
Гасиева Æмæ ирон -ау афтæ дзырд -т -а æмæ
Gasieva and Ossetic EQU so talk TR PST.TR.3SG and

йæ **æмбаргæ** **дæр** **нæ** **кодтой** , **ирон**
=йæ æмбар -гæ =дæр нæ код -т -ой ирон
=3SG.ENCL.GEN understand CONV =PTCL NEG do TR PST.TR.3PL Ossetic

нæу , **уый** .
нæ у уый
NEG be.PRS.3SG DemDist.NOM

Gasieva: He spoke Ossetic so bad that no one could understand him, because he is not Ossetian.

239.2 **Æмæ дын** **сыстади** **историйы** **урочы** ,
æмæ =дын сы- стад -и истори -йы уроч -ы
and =2SG.ENCL.DAT PV stand.up PST.INTR.3SG story GEN lesson INESS

æмæ йæ **уырыссагау** **дзуры** .
æмæ =йæ уырыссаг -ау дзур -ы
and =3SG.ENCL.GEN Russian EQU talk PRS.3SG

And (once), during the history class, he stood up and start to speak Russian.

239.3 **Æмæ йæм** **Роман Черменович дзуры** : « **Ты к уроку готов**
æмæ =йæм дзур -ы к
and =3SG.ENCL.ALL talk PRS.3SG

?».

Roman Chermenovich says to him: (in Russian) Did you do the homework?

239.4 « Да , я три раза прочитал ».

Да я
Yes I

(answers in Russian) Yes, I read it three times.

239.5 « Омæ ма рæвдздæр дзур ».

омæ =ма рæвдз -дæр дзур -*0
well =yet quick COMPAR talk IMP.2SG

Then tell it quickly.

239.6 « Рæвдздæр та уын æй иронау
рæвдз -дæр =та =уын =æй ирон -ay
quick COMPAR =CONTR =2PL.ENCL.DAT =3SG.ENCL.GEN Ossetic EQU

радзурон ?».

ра- дзур -он

PV talk SBJV.1SG

Shall I tell it to you quickly in Ossetic?

239.7 То есть скорость будет лучше , если я по-осетински расскажу .

то если я
I

(explains in Russian) Will it be faster if I tell it in Ossetic?

239.8 И Роман Черменович говорит : « Нет , этот турок мне говорит ,
и этот

иронау дын æй радзурон ».
ирон -ay =дын =æй ра- дзур -он
Ossetic EQU =2SG.ENCL.DAT =3SG.ENCL.GEN PV talk SBJV.1SG

(In Russian) And Roman Chermenovich says: No, this Turkish says to me (in Ossetic) shall I tell it to you in Ossetic.

240.1 Хайретдинова : Æнæуый æз дæр фыццаг скъолайы
Хайретдинова æнæуый æз =дæр фыццаг скъола -йы
Khayretdinova in general I =PTCL first school INESS

сдзырдтон .

с- дзырд -т -он

PV talk TR PST.TR.1SG

Khayretdinova: Well, I started speak (Ossetic) at school.

240.2 Мах ардæм куы ссыдыстæм уæд мыл ... пять
мах ардæм куы с- сыд -ыстæм уæд =мыл пять
we.NOM here when PV go PST.INTR.1PL then =1SG.ENCL.SUPER five

лет мне было .

лет

years

When we moved here I was... (in Russian) five years old.

240.3 У меня ... все , что с цифрами , то на русском .
 у меня что с то на
 that

(In Russian) Everything dealing with figures I say in Russian.

240.4 Æмæ æрцыдтæн ацы скъоламæ , æмæ уырыссагау ,
 æмæ æр- цыд -тæн ацы скъола -мæ æмæ уырыссаг -ау
 and PV go PST.INTR.1SG DemProx school ALL and Russian EQU

уырыссагау .
 уырыссаг -ау
 Russian EQU

I came to this school and in Russian, in Russian

240.5 Уыйфæстæ , сывæллæттæ иронау нæ
 уый фæстæ сывæллæ -тт -æ ирон -ау нæ
 DemDist.GEN after child PL NOM Ossetic EQU PTCL

дзырдтой , æмæ уæд æз дæр сдзырдтон .
 дзырд -т -ой æмæ уæд æз =дæр с- дзырд -т -он
 talk TR PST.TR.3PL and then I =PTCL PV talk TR PST.TR.1SG

Then, kids were speaking in Ossetic and I also started to speak.

240.6 Мæскуымæ ацыдысты , æмæ мын вариант нæ
 Мæскуы -мæ а- цыд -ысты æмæ =мын нæ
 Moscow ALL PV go PST.INTR.3PL and =1SG.ENCL.DAT NEG

уыди , цыдыстæм поезды , æмæ дзургæ-дзурын
 уыд -и цыд -ыстæм поезд -ы æмæ дзур -гæ - дзур -ын
 be PST.INTR.3SG go PST.INTR.1PL train INESS and talk CONV talk INF

æз дæр сдзырдтон .
 æз =дæр с- дзырд -т -он
 I =PTCL PV talk TR PST.TR.1SG

We went to Moscow and I didn't have a choice, we went by train, and during the conversations I started to speak.

240.7 Мæскуыйæ куы ссыдтæн уже фæстæмæ , уæд уже
 Мæскуы -йæ куы с- сыд -тæн уже фæстæмæ уæд уже
 Moscow ABL when PV go PST.INTR.1SG already back then already

иронау дзырдтон .
 ирон -ау дзырд -т -он
 Ossetic EQU talk TR PST.TR.1SG

When I came back from Moscow I was speaking Ossetic.

240.8 Афтæ .
 афтæ
 so

In this way.

240.9 **Как** **говорят** , **языковая среда работает всегда** .

как

how

(In Russian) As it is said, language environment always works.

241.1 **Гасиева** : **Мәнә** **нә** **президент** **чи** **уыди** **раздәр** ,
Гасиева мәнә нә= президент чи уыд -и раздәр
Gasieva there,that.is POSS.1PL= president who be PST.INTR.3SG earlier
DISC

Александр Дзасохов , **уый** **мах** **скъолайы** **ахуыр** **кодта**
уый мах скъола -йы ахуыр код -т -а
DemDist.NOM we.NOM school INESS study do TR PST.TR.3SG

Gasieva: Aleksandr Dzasokhov, which was our president before, he studied in our school.

241.2 **Әмә** **алы** **хатт** , **ам** **куы** **вәййы** , **уәд** **нәм**
әмә алы хатт ам куы вәйй -ы уәд =нәм
and every time DemProx.IN when happen PRS.3SG then =1PL.ENCL.ALL

әрбацәуы .

әрба- цәу -ы

PV go PRS.3SG

Everytime he is here, he comes to us.

241.3 **Первое сентября** , **в** **мае** ... **Йер** **нәм** **фарон** **дәр**
йер =нәм фарон =дәр
now =1PL.ENCL.ALL previous year =PTCL

уыди .

уыд -и

be PST.INTR.3SG

First of September and in may... and last year he also came.

241.4 **Әмә** **әз** ... **Йер** **Дзасохов** **тынг** **диссаджы** **адәймаг** **у** , **тынг** ,
әмә әз йер тынг диссадж -ы адәймаг у тынг
and I now very miracle GEN man be.PRS.3SG very

тынг .

тынг

very

And I... Dzasokhov is a wonderful man, very, very.

241.5 **Он** **и** **известен** **всемирно** , **да** ?
и

(In Russian) And he is famous worldwide, right?

241.6 **И** **в** **Совете** **Федерации** , **и** **дипломат** .
и и

(In Russian) In Federation Council and diplomat.

241.7 **Фæлæ йæ æз афтæ уарзын , нæ , мæнæ**
 фæлæ =йæ æз афтæ уарз -ын нæ мæнæ
 but =3SG.ENCL.GEN I so love PRS.1SG PTCL there,that.is
 DISC

уырыссагау афтæ рæсугъд радзурдзæн , фæлæ уæддæр ма иронау
 уырыссаг -ау афтæ рæсугъд ра- дзур -дзæн фæлæ уæддæр =ма ирон -ау
 Russian EQU so beautiful PV talk FUT.3SG but still =yet Ossetic EQU

дæр исты загътаид .
 =дæр исты загът -айд
 =PTCL something say CNTRF.3SG

I love him so much, yes, he speaks so nice in Russian but he also add something in Ossetic.

241.8 **Иронау дæр афтæ рæсугъд дзуры .**
 ирон -ау =дæр афтæ рæсугъд дзур -ы
 Ossetic EQU =PTCL so beautiful talk PRS.3SG

He also speaks wonderful Ossetic.

241.9 **Æмæ алы хатт дæр , кæмфæнды куы-иу**
 æмæ алы хатт =дæр кæм фæнд -ы куы - =иу
 and every time =PTCL where want PRS.3SG if =ITER
 anywhere

уыди , уæд-иу æрцыди Алагирмæ ,
 уыд -и уæд =иу æр- цыд -и Алагир -мæ
 be PST.INTR.3SG then =ITER PV go PST.INTR.3SG Alagir ALL

æрбацыди-иу , йер йæ хæдзары ничи
 æрба- цыд -и - =иу йер йæ= хæдзар -ы ничи
 PV go PST.INTR.3SG =ITER now POSS.3SG= house INESS nobody

цæры , уæддæр-иу йæ мад æмæ йæ фыды
 цæр -ы уæддæр =иу йæ= мад æмæ йæ= фыд -ы
 live PRS.3SG still =ITER POSS.3SG= mother and POSS.3SG= father GEN

хæдзармæ бацыди , æмæ ма-иу скъоламæ дæр .
 хæдзар -мæ ба- цыд -и æмæ =ма =иу скъола -мæ =дæр
 house ALL PV go PST.INTR.3SG and =yet =ITER school ALL =PTCL

And every time he used to come to Alagir; no one lives in his house but he used to come in his parent's house and also in the school.

241.10 **Ай мæ скъола у , зæгъгæ , æмæ**
 ай мæ= скъола у зæгъ -гæ æмæ
 DemProx.NOM POSS.1SG= school be.PRS.3SG say CONV and

ма-иу ардæм дæр æрбацыди .
 =ма =иу ардæм =дæр æрба- цыд -и
 =yet =ITER here =PTCL PV go PST.INTR.3SG

This is my school (he used to say) and he also came here.

241.11 **Æмæ-иу иронау куыд рæсугъд дзуры** , **нæ** ?
 æmæ =иу ирон -ау куыд рæсугъд дзур -ы нæ
 and =ITER Ossetic EQU how beautiful talk PRS.3SG PTCL

His Ossetic is so beautiful, right?

241.12 **Йер уырыссагау куыд рæсугъд дзуры** , **англисагау дæр**
 йер уырыссаг -ау куыд рæсугъд дзур -ы англисаг -ау =дæр
 now Russian EQU how beautiful talk PRS.3SG English EQU =PTCL

дзуры , **немыцагау дæр дзуры** , **фæлæ иронау**
 дзур -ы немцы -аг -ау =дæр дзур -ы фæлæ ирон -ау
 talk PRS.3SG German SUF EQU =PTCL talk PRS.3SG but Ossetic EQU

та куы фæдзуры , **уæд афтæ йæм адæймаг**
 =та куы фæ- дзур -ы уæд афтæ =йæм адæймаг
 =CONTR when PV talk PRS.3SG then so =3SG.ENCL.ALL man

хъусгæйæ баззайы .
 хъус -гæ -йæ ба- ззай -ы
 listen CONV ABL PV stay PRS.3SG

He speaks English and German as good as he speaks Russian, but when he speaks Ossetic, one can listen with delight to him.

241.13 **Очень уважаемый человек** , **нами любим Александр Сергеевич** .
 (In Russian) He is a very respected man, we love Aleksandr Sergeevich.

242 **Хайретдинова : У нас свой есть Александр Сергеевич** .
 Хайретдинова нас
 Khayretdinova

Khayretdinova: (In Russian) We have our own Aleksandr Sergeevich.

243 **Арсений : Лучше** .
 Арсений
 Arseniy

Arseniy: (In Russian) A better one.

244 **Хайретдинова : Альбинайы загъдау** , **великий и могучий** , **нæ**
 Хайретдинова Альбинæ -йы загъд -ау и нæ
 Khayretdinova Albina GEN say.PART.PST EQU PTCL

?

Khayretdinova: Like Albina said, the great and the powerful, right?

245 **Гасиева : А я думала** , **вы нам будете задавать вопросы** , **конкретно** .
 Гасиева А я вопросы
 Gasieva I

246 **Арсений** : **Так вы и сами хорошо ...**
Арсений и сами
Arseniy

247.1 **Гасиева** : **Говорите , да ?**
Гасиева
Gasieva

247.2 **Без остановки .**

248 **Арсений** : **А вот давайте вас еще тоже на диктофон запишем вашу фамилию**
Арсений А вот вас еще тоже на
Arseniy too

, **имя .**

249.1 **Альбина** : **Касабиева Альбина Измаиловна .**
Альбина Альбина
Albina Albina

249.2 **Кæсæбиты Альбинæ Измаилы чызг .**
Альбинæ чызг
Albina girl

249.3 **1970 год .**

250 **Наташа** : **А где родились ?**
Наташа А где
Natasha where

251 **Альбина** : **Здесь , в Осетии .**
Альбина
Albina

252 **Наташа** : **В Алагире , или где ?**
Наташа где
Natasha where

253.1 **Альбина** : **Ну , да , в Алагире .**
Альбина Ну
Albina well

253.2 Село Ногкау .

254.1 **Гасиева** : **Вот интересно тоже** , **Ногкау переводится « Новое село », да ?**
 Гасиева интересно тоже
 Gasieva interesting too

254.2 **А всю жизнь называли Пысылмонхъæу** .
 А всю жизнь Пысылмонхъæу
 all Pysylmonkau

255 **Альбина** : **Пысылмонхъæу уый йæхи ном**
 Альбина Пысылмонхъæу уый йæ= хи ном
 Albina Pysylmonkau DemDist.NOM POSS.3SG= REFL.GEN name

уыди , **фæлæ йын уырыссаг ном куы**
 уыд -и фæлæ =йын уырыссаг ном куы
 be PST.INTR.3SG but =3SG.ENCL.DAT Russian name when

лæвæрдтой , **уæд æй мусульманское село йæ**
 лæвæрд -т -ой уæд =æй =йæ
 give TR PST.TR.3PL then =3SG.ENCL.GEN =3SG.ENCL.GEN

схуыдтаиккой ?
 с- хуыд -т -аиккой
 PV name TR CNTRF.3PL

Albina: It had the name Pysylmonkau but when they called it in Russian, how were they supposed to call it, a Muslim village?

256 **Гасиева** : **А-а ...**
 Гасиева А-а
 Gasieva HES

257.1 **Альбина** : **Дали вот такое имя** .
 Альбина вот
 Albina

257.2 **Вообще** , **Ногкау в Осетии еще есть где-то в горах** .
 вообще еще
 at all

258 **Гасиева** : **Да** ?
Гасиева Да
Gasieva Yes

259.1 **Альбина** : **Да** .
Альбина Да
Albina Yes

259.2 **По-моему** , **в Куртатинском ущелье** .

260 **Гасиева** : **Ног хъæу** , **да** ?
Гасиева хъæу
Gasieva village

261 **Альбина** : **Да** .
Альбина Да
Albina Yes

262.1 **Наташа** : **А жили больше там** , **или в Алагире** ?
Наташа А там
Natasha there

262.2 **По большей части** .
по

263.1 **Альбина** : **Ой** , **ну** , **в Ногкау я мало жила** , **я во Владикавказе и в**
Альбина ну я я и
Albina HES I I

школе училась , **потом в университете** , **а потом замуж вышла в село Црау**
а Црау
and Tsrau (village)

.

263.2 **Я сейчас там живу** .
я сейчас там
I now there

264 **Наташа** : **Црау** .
Наташа Црау
Natasha Tsrau (village)

265 **Альбина** : **Црау** , да .
Альбина Црау
Albina Tsrau (village)

266.1 **Гасиева** : **Црау** в переводе с адыгейского – заросли .
Гасиева Црау с
Gasieva Tsrau (village)

266.2 **И** когда дедушка наш приезжал сюда и спрашивал : « **А** что , там
и и А что там
that there

заросли ?

266.3 **Почему вы это слово так называете ?**».
это так
this

266.4 **Црау** по-адыгейски – заросли .
Црау по-адыгейски
Tsrau (village) in Adyghe

267.1 **Альбина** : **А** , может , это и оттуда произошло .
Альбина А может это и
Albina may this

267.2 **Вообще** ...
вообще
at all

268 **Хайретдинова** : Там же лес с той стороны .
Хайретдинова с
Khayretdinova

269.1 **Альбина** : Лес я не знаю , но там есть кладбище , но это , по-моему
Альбина я не знаю но там но это
Albina I I know there this

, кабардинское кладбище .

269.2 **Вообще** , **вот** эти земли , **йер** **мах** **цы** **зæххыты** **цæраем** ,
вообще вот йер мах цы зæхх -ыт -ы цæр -æм
at all now we.NOM what land PL INESS live PRS.1PL

ам **раздæр** ... **кæбæрдайаг** **иронау** **куыд** **у** ?
ам раздæр ирон -ау куыд у
DemProx.IN earlier Ossetic EQU how be.PRS.3SG

Albina: In general, these lands where we live, before there was... how to say Kabardian in Ossetic?

270 **Гасиева** : **Кæсгон** .
Гасиева кæсгон
Gasieva Kabardian

271.1 **Альбина** : **Кæсæг** **дзы** **цардысты** .
Альбина Кæсæг =дзы цард -ысты
Albina Kabardian.region =3SG.ENCL.INESS live PST.INTR.3PL

Albina: Kabardian lived there.

271.2 **Æмæ сын** **уыйфæстæ** **Екатерина II** , **по-моему** , **дала эти**
æмæ =сын уый фæстæ
and =3PL.ENCL.DAT DemDist.GEN after

земли , **и** **тогда они** **переселились сюда** .
и они
they

And then Ekaterina II (speaks in Russian)

271.3 **И** , **может** , **даже** **произошло это** **слово оттуда** .
и может даже это
may even this

271.4 **Кто его знает** !

272.1 **Гасиева** : **Ну** **вот** **Моздок** .
Гасиева Ну вот
Gasieva well

272.2 **В переводе с** **адыгейского** – **<...>**, **да** ?
с

272.3 **Глухой лес** .

272.4 **Так же ?**
так

273.1 **Альбина : Вполне может быть .**
Альбина может быть
Albina may be

273.2 **А у Кабарды и у адыгеев , может , есть одинаковые слова .**
А у и у может слова
may word

274.1 **Гасиева : Ну , у нас язык-то один .**
Гасиева Ну у нас
Gasieva well

274.2 < нрзб >

275 **Альбина : Вот в Ногкауе тоже есть кладбище кабардинское .**
Альбина тоже
Albina too

276 **Хайретдинова : Кабардинцы – это высшая каста адыгейцев .**
Хайретдинова это каста
Khayretdinova this

277 **Арсений : Это с точки зрения адыгейцев – это ...**
Арсений Это с это
Arseniy this

278 **Гасиева : Не надо , не надо .**
Гасиева не
Gasieva

279 **Альбина : Ой , вообще , мы , наверное , громко разговариваем .**
Альбина вообще мы
Albina at all we

280 **Арсений : Нет , это как раз ...**
Арсений это как раз
Arseniy this

281 Альбина : Я сама чувствую иногда , как я громко говорю .
Альбина иногда как я
Albina sometimes how I

282 Олег : Алдары же были кабардинцы , а у вас же не было алдаров , адыги
Олег а у вас не
Oleg and

все были .

283.1 Гасиева : И когда это ... Вот кабардинский конь , кабардинская девушка , а
Гасиева это а
Gasieva this and

это ... Вот некоторые мужчины осетины начинают читать это все : « А почему
это это А
this this
постоянно кабардинское ?».

283.2 А песня новая , значит , вот этот Царикаев поет , да , « увезу тебя в
А значит вот этот
ITJ

Кабардино-Балкарию », девушку украду , да , в песне поется , « горянка , горянка
, увезу тебя в Кабардино-Балкарию ».

284 Хайретдинова : На двух языках поет .
Хайретдинова
Khayretdinova

285.1 Гасиева : Да , поет на кабардинском , на осетинском , да ?
Гасиева Да на на
Gasieva Yes

285.2 И друг наш сидит и говорит ...
и и